

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BÖLGESEL KALKINMA İKTİSADI (DİSİPLİNLERARASI) ANABİLİM

DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AMASYA İLİNDE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ

FATİH İZCİ

DANIŞMAN

PROF. DR. AYHAN KARAKAŞ

BARTIN- 2025

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

BÖLGESEL KALKINMA İKTİSADI (DİSİPLİNLERARASI) ANABİLİM DALI

AMASYA İLİNDE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fatih İZCİ

JÜRİ ÜYELERİ

Danışman :

Üye :

Üye :

BARTIN-2025

KABUL VE ONAY

Fatih İZCİ tarafından hazırlanan “AMASYA İLİNDE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ” başlıklı bu çalışma, 15.08.2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :

Üye :

Üye :

Bu tezin kabulü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun/...../20... tarih ve 20...../.....-..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Zafer CEYLAN
Enstitü Müdürü

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ danışmanlığında hazırlamış olduğum “AMASYA İLİNDE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

15.08.2025

Fatih İZCİ

ÖN SÖZ

Hızla globalleşen ve dijitalleşen dünyada doğaya ve doğal hayata yaklaşma içerikli turistik faaliyetler büyük ilgi görmektedir. Amasya'mızın kalkınmasına katkı sağlamada bir ışık tutmak adına ekoturizm konulu bu uzun ve yoğun çalışmanın her aşamasında objektif bir anlayışla bana destek olan katılımcı işletmeciler ve kuruluşlara çok teşekkür ediyorum. En önemlisi de bu yüksek lisans tez çalışmamda bilgisini ve yardımlarını benden esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ hocama sonsuz teşekkür ediyorum.

Yaptığım bu çalışmayı, hayatım boyunca her zaman her konuda bana manevi destek olan, araştırma ve analiz sürecinde beni yalnız bırakmayan eşime, gözlerinden öptüğüm minik kızıma ve bu dünyaya gelip içimizi neşe ile dolduran, sonrasında çok erken aramızdan ayrılarak yasa boğan, ama hep göğsümüzde bir kutup yıldızı olarak gurur kaynağımız olacak olan merhum Berkuk oğlumuza ithaf ediyorum. Çalışmanın gelecek nesillerin, kurumların, bölgelerin ve ülkelerin yolunu aydınlatarak sosyal ve ekonomik kalkınmada faydalı olmasını temenni ediyorum.

Fatih İZCİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

AMASYA İLİNDE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ

Fatih İZCİ

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Bölgesel Kalkınma İktisadı (Disiplinlerarası) Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ

Bartın- 2025, sayfa:130

Bu tezin amacı, Amasya ilinin ekoturizm potansiyelini ve bu potansiyelin ilin kalkınmasına olan etkilerini değerlendirmektir. Köklü tarihi ve kültürel mirasıyla Orta Karadeniz Bölgesi'nin önemli turizm merkezlerinden biri olan Amasya, tarih ve kültür turizminin yanı sıra ekoturizm açısından da giderek artan bir potansiyele sahiptir. Doğası ve iklim özellikleri sayesinde Amasya, ekoturizm tutkunları için uygun bir destinasyon konumundadır. Son yıllarda kalkınmaya yönelik çalışmalar yürüten kurumların da desteğiyle ilin ekoturizm potansiyeli daha görünür hale gelmiştir. Yapılan çeşitli araştırmalar, Amasya'nın özellikle avcılık, sportif olta balıkçılığı, dağ bisikleti, botanik turizmi, doğa sporları, doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, oryantiring, yamaç paraşütü, yayla turizmi, çiftlik ve tarım turizmi, kamp-karavan turizmi, foto safari ve festival turizmi gibi alanlarda gelişmeye elverişli olduğunu ortaya koymaktadır. Öte yandan, 2020-2021 yıllarında küresel pandemi nedeniyle bireylerin büyük ölçüde evde kalması, tatil anlayışlarını değiştirmiştir. Çeşitli araştırmalar, insanların bireysel alanlarını koruyabildikleri karavan ve çadır gibi tatil seçeneklerine yönelmeye başladığını ve tatil alışkanlıklarının dönüştüğünü göstermektedir. Ayrıca son yıllarda ülkemizde ve dünyada meydana gelen, insan hayatını doğrudan etkileyen deprem gibi doğal afetler de şehir yaşamından uzaklaşma ve müstakil konutlara yönelme eğilimini güçlendirmiştir. Şehir yaşamını ekonomik nedenlerle terk edemeyen bireyler ise en azından

kısa süreli tatillerinde doğaya yönelme eğilimi göstermektedir. Dolayısıyla, küresel pandemi ve doğal afetlerin etkisiyle insanların tatil tercihleri değişmiş, ekoturizm giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu çalışmanın amacı da nitel araştırma yöntemlerinden görüşme tekniğini kullanarak ekoturizmin gelişiminin Amasya ilinin kalkınmasına katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymaktır. Daha önce yapılan çalışmalarda Amasya'nın ekoturizm potansiyeli belirlenmiş olsa da, konu bölgesel kalkınma çerçevesinde ele alınmamıştır. Bununla birlikte, bölgesel kalkınmada turizmin rolünü Amasya örneği üzerinden inceleyen çalışmalar da mevcuttur; ancak bu çalışmalar ekoturizm özelinde değildir. Bu bağlamda hazırlanan tez, literatürdeki önemli bir boşluğu doldurarak özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Amasya, bölgesel kalkınma, ekoturizm.

Bilim Alanı Kodu: Q (26), Z (1), O (10)

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

THE EFFECTS OF ECOTOURISM ON DEVELOPMENT IN AMASYA PROVINCE

Fatih İZCİ

Bartın University

Graduate School of Education

Department of Regional Development Economics (Interdisciplinary)

Thesis Advisor: Prof. Dr. Ayhan KARAKAŞ

Bartın- 2025, pp: 130

The aim of this thesis is to evaluate the ecotourism potential of Amasya Province and its impacts on the province's development. With its deep-rooted history and cultural heritage, Amasya is one of the prominent tourism centers of the Central Black Sea Region. In addition to its historical and cultural tourism, the province has an increasing potential in the field of ecotourism. Thanks to its natural environment and climatic features, Amasya has become a suitable destination for ecotourism enthusiasts. In recent years, with the support of institutions engaged in development-oriented initiatives, the province's ecotourism potential has become more visible. Various studies have revealed that Amasya is particularly suitable for activities such as hunting, sport fishing, mountain biking, botanical tourism, nature sports, hiking, birdwatching, orienteering, paragliding, highland tourism, farm and agricultural tourism, camping and caravan tourism, photo safaris, and festival tourism. Furthermore, during the years 2020–2021, the global pandemic, which forced people to spend most of their time at home, significantly transformed their holiday perceptions. Research has shown that individuals have increasingly turned to vacation options such as caravans and tents, where they can maintain personal space more comfortably, thus reshaping tourism habits. In addition, natural disasters such as earthquakes, which have directly affected people's lives both in Türkiye and worldwide, have further strengthened

the tendency to move away from urban life and to prefer detached houses. Although many individuals cannot abandon city life due to economic reasons, they have demonstrated a willingness to reconnect with nature, at least during short-term holidays. Therefore, under the influence of the pandemic and natural disasters, people's holiday preferences have changed, and ecotourism has gradually gained greater importance. The purpose of this study is to investigate, through qualitative research methods—particularly interviews—whether the development of ecotourism contributes to the socio-economic development of Amasya Province. Although previous studies have examined Amasya's ecotourism potential, the issue has not been addressed within the framework of regional development. Likewise, other research has focused on the role of tourism in regional development through the case of Amasya, but without emphasizing ecotourism specifically. In this regard, this thesis aims to fill a significant gap in the literature and make an original contribution to the field.

Key Words: Amasya, regional development, ecotourism

Scientific Field Code: Q (26), Z (1), O (10)

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	ii
BEYANNAME.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
EKLER DİZİNİ.....	xiii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
2. KALKINMA VE BÖLGESEL KALKINMA.....	1
2.1. Kalkınma Kavramı.....	3
2.2. Bölgesel Kalkınma.....	4
2.3. Türkiye'nin Bölgesel Kalkınma Geçmişi.....	5
3. EKOTURİZM VE KALKINMADAKİ ROLÜ.....	10
3.1. Ekoturizm Nedir?.....	10
3.2. Kalkınmaya Ekoturizmin Etkisi.....	12
4. LİTERATÜR ÖZETİ.....	12
4.1. Amasyada Ekoturizm.....	15
4.2. Amasya'nın Kalkınmadaki Durumu.....	17
4.2.1. Ekonomik Altyapı ve Kalkınma.....	19
4.2.1.1. Tarım ve Hayvancılık.....	19
4.2.1.2. Sanayi ve Ticaret.....	21
4.2.1.3. Enerji ve Altyapı Yatırımları.....	22
4.2.1.4. Turizm.....	22
4.2.2. Amasya'nın Kültürel Mirası.....	23
4.2.2.1. Kral Kaya Mezarları ve Harşena Dağı Kalesi.....	23
4.2.2.2. Amasya Evleri ve Osmanlı Mimarisi.....	23
4.2.2.3. Amasya Kalesi.....	24
4.2.2.4. II. Bayezid Külliyesi.....	24

4.2.2.5.	Ferhat Su Kanalı	25
4.2.2.6.	Amasya Müzesi	25
4.2.2.7.	Somut Olmayan Kültürel Miras	26
4.2.3.	Sosyal ve Demografik Yapı	27
5.	NEVŞEHİR ÖRNEĞİ İLE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ	30
6.	AMASYA İLİ EKOTURİZM SWOT ANALİZİ	33
7.	YÖNTEM.....	35
7.2.	Materyal	35
7.3.	Metot.....	35
8.	BULGULAR VE TARTIŞMA	37
7.2.	Bulgular	37
8.1.1	Demografik Bulgular	37
8.2.	Tematik Analiz.....	42
8.2.2.	Ekoturizm Bilinci ve Mevcut Uygulamalar	48
8.2.3.	Amasya'daki Ekoturizm Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi.....	53
8.2.4.	Ekoturizmi Geliştirme Önerileri	56
8.2.5.	Ekoturizmin Ekonomik Katkısı	61
8.2.6.	Ekoturizm ve Kalkınma	65
8.2.7.	Yerel Halkın Ekoturizme Bakışı	69
9.	TARTIŞMA	75
10.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	77
	KAYNAKLAR.....	81
	EKLER	90

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
8.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı grafiği.....	39
8.2: Katılımcıların yaş dağılımı grafiği	40
8.3: Katılımcıların eğitim durumu dağılımı grafiği.....	41
8.4: Katılımcıların sektör deneyimi dağılımı grafiği.....	42
8.5: Tema bazlı olumlu- olumsuz duygu analiz grafiği	44
8.6: Turizmin ekonomik etkisi katılımcı görüş grafiği	45
8.7: Ekoturizm bilinci ve mevcut uygulamalar teması ve alt kodları görüş grafiği	48
8.8: Ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve alt kodları görüş grafiği	53
8.9: Ekoturizmi geliştirme önerileri ve alt kodları görüş grafiği.....	57
8.10: Ekoturizmin ekonomik katkısı ve alt kodları görüş grafiği	61
8.11: Ekoturizm ve kalkınma başlığı ve alt kodları görüş grafiği	66
8.12: Yerel halkın ekoturizme bakışı ve alt kodları görüş grafiği.....	70

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: Kalkınma Planları.....	8
4.1: Örnek alan ve faaliyetler	16
4.2: Amasya ili ve ilçelerinin 2022 yılı SEGE sıralamaları	18
4.3: Amasya ili 2025 yılı sosyal ve demografik göstergeleri.....	27
5.1: Amasya ili ekoturizm SWOT Analizi	33
8.1: Katılımcıların demografik bulguları	37
8.2: Analiz tema ve kodları	43
8.3: Ekoturizmin gelişimi için katılımcılar tarafından sunulan fikirler.....	60

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Görüşmede kullanılan sorular	90
EK 2. Görüşmede elde edilen veriler	91
EK 3. Görüşülen katılımcıların onayladıkları gönüllülük formu örneği	126

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

KISALTMALAR

AA	:Anadolu Ajansı
ADSYB	:Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
ATSO	:Amasya Ticaret ve Sanayi Odası
BAKA	:Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı
BBYSP	:Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı
DOKAP	:Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
3E	:Entertainment - Excitement - Education (Eğlenme - Heyecan - Eğitim)
4L	:Landscape - Leisure - Learning - Limit (Manzara - Boş Zaman - Öğrenme - Limit)
3S	:Sea - Sand - Sun (Deniz - Kum - Güneş)
GAP	:Güneydoğu Anadolu Projesi
IUCN	:International Union for Conservation of Nature (Dünya Doğayı Koruma Birliği)
İBYSP	:İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı
KTÜ	:Karadeniz Teknik Üniversitesi
KTB	:Kültür ve Turizm Bakanlığı
KOBİ	:Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OKA	:Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
OSB	:Organize Sanayi Bölgesi / Bölgeleri
SEGE	:Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi
SOGEP	:Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
SOKÜM	:Somut Olmayan Kültürel Miras
STB	:Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
STK	:Sivil Toplum Kuruluşu
TEPAV	:Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TKDK	:Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
UAB	:Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
UNWTO	:United Nations World Tourism Organization (Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü)

URL :Uniform Resource Locator (Web bağlantısı göstergesi, kaynak referansı olarak kullanılmış)

WWF :World Wide Fund for Nature (Doğa İçin Dünya Fonu)

1. GİRİŞ

Asırlar boyunca dünyada yaşanan dönüşüm, yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu dönüşümün hiçbir dönemde çağımızdaki kadar hızlı ve çarpıcı bir şekilde gerçekleşmediği söylenebilir. Kapitalist sistem, toplumsal eğilimler, bilim ve teknoloji alanındaki gelişmeler yakın geleceği yeniden şekillendirecek hızlı bir değişim sürecine girmiştir.

Ülkemizde 2020–2021 yıllarının büyük bölümünü evlerde geçirmemize neden olan küresel pandemi sonrasında insan alışkanlıklarının değiştiği görülmektedir. Buna paralel olarak, doğaya yakın yaşama ve daha sağlıklı bir hayat sürme isteği de artmıştır. Orta Karadeniz Bölgesi'nin önemli turizm merkezlerinden biri olan Amasya'nın ekoturizm potansiyeli de giderek belirginleşmektedir. Doğal yapısı ve iklim özellikleri ile Amasya, ekoturizm tutkunları için uygun bir destinasyon niteliği taşımaktadır. Son yıllarda kalkınmaya yönelik faaliyet yürüten kurumların desteğiyle ilin ekoturizm potansiyeli daha görünür hale gelmiştir.

Bu tezde, Amasya ilinin ekoturizm potansiyeli ve bu potansiyelin bölgesel kalkınmaya etkisi ele alınmaktadır. Tezin araştırma sorusu şu şekilde belirlenmiştir: “Amasya ilinin ekoturizm potansiyeli, kalkınma üzerinde olumlu bir etkiye sahip midir?”. Bu soru çerçevesinde yapılan çalışmalarda, özellikle ekoturizmin kalkınmaya etkisini turizm gelirlerinden bağımsız biçimde ölçmeye yönelik veri temininde bazı sınırlılıkların olabileceği öngörülmektedir. Ancak kalkınma ajansları tarafından son yıllarda sunulan verilerin bu sınırlılıkları büyük ölçüde azaltacağı düşünülmektedir.

Bölgesel kalkınma üzerine yapılan çalışmaların sonuçları da turizmin Amasya özelinde kalkınmaya olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Ancak bu katkının güçlenebilmesi için ilin mevcut turizm potansiyelinin daha iyi tanıtım, altyapı geliştirme ve projelerle desteklenmesi gerekmektedir. Bu faydaların ortaya çıkması için hem halkın hem de otel işletmecilerinin bilinçlendirilmesi, yerel yönetimlerin desteğiyle tanıtım faaliyetlerinin artırılması, altyapı çalışmalarına önem verilmesi ve işletmelerin daha fazla desteklenmesi önem arz etmektedir.

Ayrıca, Amasya bölgesel kalkınmada turizmi etkin biçimde kullanan şehirlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Turizm altyapısının geliştirilmesinde belediye, İl Özel İdaresi ve Amasya Üniversitesi'nin önemli roller üstlendiği, finansman kaynaklarının ise çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Yerel kaynakların yanı sıra merkezi hükümet bütçesi, bölgesel kalkınma ajanslarının hibeleri ve Avrupa Birliği desteklerinin de bu süreçte önemli yer tuttuğu anlaşılmaktadır.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, Amasya'nın ekoturizm durumu ve bu durumun kalkınmaya etkilerini doğrudan ele alan kapsamlı bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Bu bağlamda, bu tez ile alan yazındaki söz konusu boşluğun doldurulması amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında Amasya ve ilçelerindeki ekoturizm faaliyetleri incelenmiş, turizm paydaşı olan işletmelerle görüşmeler yapılarak sağlıklı veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgular, hipotez olarak belirlenen “Amasya ilindeki ekoturizm, bölgesel kalkınmayı olumlu yönde etkilemektedir” önermesinin sınanmasına hizmet etmiştir.

2. KALKINMA VE BÖLGESEL KALKINMA

İktisat biliminin başat kavramlarından olan kalkınma ve bölgesel kalkınma kavramları iktisat tarihi içerisinde yaşanan küresel hadiselerin neticesinde anlam kazanmaya başlamıştır. Birbirine ardışık şekilde incelenmesi gereken bu iki kavrama çalışmamız içerisinde iki başlık halinde değinilmiştir.

2.1. Kalkınma Kavramı

Uygarlık tarihinin, insanoğlunun toplayıcılık ve avcılığın ardından bazı hayvanları evcilleştirmesi ve tarımsal üretime başlamasıyla ortaya çıktığı bilinmektedir. Bu sürecin bir sonraki evresi ise üretim fazlasının fark edilmesiyle başlamış, üretime doğrudan katılmayan toplumsal kesimlerin çeşitli gerekçelerle bu fazladan pay almaya başlaması olmuştur. Zaman içerisinde bu kesimler din adamı, asker ve yönetici gibi roller üstlenmiş; üretime katılmadıkları halde üretimden pay almaya devam etmişlerdir. Üretim fazlasının dağılımındaki bu yeni durum, iktisat biliminin insanlık tarihinde önemli bir yer edinmesine ve kaynak–ihtiyaç dengesinin sağlanması konusunda çeşitli çalışmaların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır (Eren ve Uysal, 2017).

İktisadi kalkınma düşüncesinin temelinde 1930’lu yıllarda yaşanan Büyük Buhran ve akabinde ortaya çıkan İkinci Dünya Savaşı bulunmaktadır. İlk dönemlerde kalkınma, büyüme ile eş değer görülmüş; tasarruf ve yatırım kalkınmanın temel unsurları olarak kabul edilmiştir. Bu dönemde kalkınma stratejisi olarak ithal ikameci politikalar ön plana çıkmıştır. Söz konusu politikaların şekillenmesinde Büyük Buhran sonrasında uluslararası pazarların daralması ve temel mal gruplarının çökmesi etkili olmuştur.

1960’lı yıllara gelindiğinde ise az gelişmiş ülkelerin, Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerin geçtiği aşamalardan sistematik olarak geçmeleri gerektiği öngörülmüştür. Bu doğrultuda kalkınmanın sanayi ve teknolojik gelişme ile üretime dayalı olması, ayrıca tasarruf ve yatırımlarla desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Böylece, sosyo-politik gelişmelerin de etkisiyle kalkınma literatürü oluşmaya başlamış ve yaklaşık 25 yıl içerisinde yapısalcılık, modernizasyon ve bağımlılık teorileri başta olmak üzere önemli kuramsal katkılar geliştirilmiştir.

Yapısalcılık kuramı, Latin Amerikalı düşünürler tarafından ortaya atılmış olup, az gelişmişlik ve geri kalmışlığın temelinde içsel ve yapısal sorunların bulunduğunu ileri sürmüştür. Bu yaklaşıma göre az gelişmiş ülkelerin temel sorunsalı, karşılaştıkları yapısal engellerdir. Yapısalcıların önerisi, gümrük duvarlarıyla korunan bir imalat sanayinin oluşturulması ve ithal ikameci, içe dönük bir sanayileşmenin benimsenmesidir.

Modernizasyon teorisi ise 1950'ler ve 1960'larda ekonomik ve sosyal kalkınmayı anlamaya ve yoksul ülkelerdeki dönüşümlere yönelik politikalar üretmeye odaklanmıştır. Teori, gelişmiş ülkelerin kalkınma sürecinde geçirdiği aşamaların az gelişmiş ülkeler tarafından da sistematik biçimde yaşanacağı ve böylece deneyimlerden yararlanarak gelişme gösterecekleri tezine dayanmaktadır (Gwynne, 2009).

1960'larda Latin Amerika'da ortaya çıkan ve akademik çevreler ile bölgesel örgütlerde etkili olan bağımlılık kuramı ise kalkınmayı merkez ve çevre ülkeler bağlamında incelemiştir. Bağımlılık teorisinin önemli isimlerinden Andre Gunder Frank, az gelişmişliğin temel nedeninin merkez ülkelerin çevre ülkeler üzerindeki egemenliği olduğunu savunmaktadır. Bu yaklaşıma göre merkez ülkeler, kendi kalkınmalarını sürdürebilmek için çevre ülkelerden kaynak transferi yapmakta ve bu süreç çevre ülkelerin yoksullaşmasına yol açmaktadır (Sonntag, 2001). Kısacası, gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler arasındaki ilişkiler neticesinde az gelişmiş ülkeler kalkınmaya katkı sağlamakta; ancak temel kararların gelişmiş ülkeler tarafından kontrol edilmesi, bağımlı bir kalkınma anlayışını beraberinde getirmektedir (Dinler, 1994).

Bu merkeziyetçi ve denetimci kalkınma anlayışı, küreselleşmenin etkisiyle giderek zayıflamış ve bölgesel kalkınma yaklaşımı öne çıkmıştır. Bölgesel kalkınma, yerelden uluslararası dinamiklere kadar parçadan bütüne uzanan bir anlayışla kalkınmaya yeni bir bakış açısı kazandırmış; böylece literatürde giderek önem kazanan bir alan haline gelmiştir.

2.2. Bölgesel Kalkınma

Bireysel refahın artırılması amacıyla sanayiden turizme, ekonomiden sosyokültürel alanlara kadar kaydedilen tüm ilerlemeleri kapsayan kalkınma kavramı, yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla birlikte yeni formüller ve yeni iktisadi anlayışları da beraberinde getirmiştir. Günümüz kalkınma gündeminde sıkça karşılaşılan demokrasi, özelleştirme, büyüme

kaynakları, sanayileşme, gelir dağılımı ve sürdürülebilirlik gibi kavramlar, iktisadi düşüncenin zenginliğini ortaya koyan başlıca unsurlardır. Burada önemli olan, iktisadi düşüncenin yeni bakış açıları geliştirirken önceki yaklaşımları bütünüyle terk etmeden bir tecrübe olarak değerlendirebilmesi ve hatta onlardan beslenerek ilerleyebilmesidir. Nitekim bugünün anlayışları ile iktisat tarihinin yüzyıllardır süregelen birikimi kıyaslandığında, güncel düşüncelerin görece sınırlı görüneceği; gelecekte iktisadi düşünceyi nelerin beklediğinin ise belirsizliğini koruduğu unutulmamalıdır (Şenses, 2018).

Dünyadaki ülkelerin gelişme gösterdikçe farklılaşmalara maruz kaldığı bilinmektedir. Gelişen ülkelerdeki teknolojik ilerlemeler ile ulaşım ve bilgi-iletişim teknolojilerinin kullanımı, bölgeler arası çeşitlilik yaratmıştır. Bu süreçte bazı bölgeler gelişimde öncü oldukları için kalabalıklaşırken, bazı bölgeler zamanla daha sessiz ve durağan bir hâl almıştır. Böylece gelişmiş bölgelerde nüfus yoğunluğu, çarpık kentleşme, stres, sağlıksız ve düzensiz yaşam koşulları ortaya çıkmış; çevre sorunları ve yaşam kalitesindeki düşüş nedeniyle metropol kentlerin ekonomik avantajları anlamını yitirmiştir. Bu sorunlarla karşılaşan tüm devletler, kamu ve özel kuruluşların yanı sıra üniversiteler ve meslek odalarının da katkısıyla çözüm üretmek ve yeni politikalar geliştirmek için çaba göstermektedir. Gelişmiş ülkelerde yaşanan bu bölgesel sorunların aşılmasına yönelik çalışmaların olumlu sonuçları “bölgesel kalkınma” olarak tanımlanırken, gelişmekte olan ülkeler için de benzer sorunlardan ders çıkararak geleceğe hazırlıklı bir şekilde bölgesel dengeyi sağlama çabalarına hız kazandırmak elzem hâle gelmiştir (Mızırak ve Mercan, 2016).

2.3. Türkiye’nin Bölgesel Kalkınma Geçmişi

Türkiye bölgeler arası gelişmişlik seviyesinin ciddi ayrımlara sahip olduğu ülkeler arasında bulunmaktadır. Türkiye’nin içinde bulunduğu geniş yüzölçümü coğrafik yapısının da etkisi ile bölgeler arası farklılıkların oluşmasında etken olmakla birlikte bu ciddi farklılıkların oluşmasında bölgeler arası dengesiz nüfus dağılımının da etkisi mevcuttur. Bölgeler arası farklılıkların temelinde mevcut olan insan sermayesi azlığı, problemli altyapı, üretim kaynaklarının azlığı gibi faktörler bu farklılığın ortaya çıkışını arttırmaktadır. Türkiye’de ilk olarak bölge-mıntika tanımı ile 1927 yılındaki nüfus sayımında karşılaşılmıştır (Arslan, 2010). Bölgesel kalkınma kavramı Türkiye’de 1960’lı yıllardan sonra sıklıkla görülmeye başlamıştır. İlgili zamandan itibaren planlı sürece geçilmiş, ülkemizdeki yatırımlar ulaşım ve sanayi hizmetlerinin geliştiği batı bölgelerine iletilmiştir. İletilen yatırımların bölgeler

arasındaki eşitsizliği arttırması ve nüfus dağılımını da olumsuz etkilemesiyle beraber bölgelere yönlendirilen yatırımlar yeniden değerlendirilmiştir (Sevinç, 2011). Bölgeler arası farklılığın en yüksek olduğu bölgeler sırasıyla, Marmara Bölgesi, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu Bölgesidir. Bu bölgeler iktisadi seviyenin yüksekliği, iş bulma oranı, üretim düzeyi ve ticaret ağının genişliği ile merkezi konumlarda yer bulurken ülkenin doğusunda yer alan bölgeler bu kapsamda geride kalmaktadır. 2014'e kadar geçen zamanda Türkiye Cumhuriyeti'nin bölgesel kalkınma süreçlerine bakıldığında bölgesel farklılıkların giderilmesi için önemli hamlelerin yapıldığı ancak başarılı bir sonuca ulaşamadığını söylemek mümkün olacaktır (Bakırcı vd., 2014).

Cumhuriyet'in kuruluşu itibariyle uygulanmış olan kalkınma odaklı ekonomi planları; Devletçilik Dönemi 1923-1950, Liberal Dönem 1950-1960 ve 1960'dan günümüze olarak üç döneme ayrılmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında kalkınma politikalarına yönelik ilk önemli gelişmelere öncülük mahiyetinde olan ve 17 Şubat – 4 Mart 1923 tarihleri arasında gerçekleşen İzmir İktisat Kongresi bu alandaki en önemli faaliyettir. İzmir İktisat Kongresi'nin temel amacı; Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'ndan sonra yerle bir olmuş bir ülke ve onun ekonomisini canlandırmak maksadıyla iktisadi faktörleri ve birimleri bir araya getirmek, ihtiyaçları belirleme, iktisadi sorunların farkına varılması ve iktisat politikalarının uygulanmasıdır. 29 Ekim 1923 yılında Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde kurulan Türkiye Cumhuriyeti, bölgelerarası eşitsizlik problemlerini çözmek amacıyla kalkınma odaklı planlamalar ve programlarda bulunmuştur.

Türkiye'de ekonomiye yönelik hamlelerin başında gelen 28 Mayıs 1927 tarihinde Teşvik-i Sanayi Kanunu'dur. Bu kanun; yatırımlarda bulunacak kişiler ve işletmelere muafiyet, imtiyaz ve teşvik sağlamayı esas almaktadır. Geçmişe baktığımızda yeterli mali ve teknik bilgi eksikliğinin olması gibi yatırımcıların da sermaye anlamında eksiklik yaşaması bu yasadan yararlanılamamasına sebep olmuştur. İlgili yasadan gerektiği gibi fayda sağlanamaması neticesinde devletçilik ilkesinin kapsamı genişletilmiştir. Yalnızca ülkemizdeki gelişmeler değil ayrıca Amerika'da patlak veren ve yaklaşık olarak tüm dünyayı saran Büyük Buhran, ülkelerin iç düzenlemesinde devletçilik ilkesinin kabul edilmesine ve ilerletilmesine vesile olmuştur. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti'nde devletçilik politikası kapsamında ortaya çıkan gelişmelere baktığımızda, 1930 yılında kurulan Merkez Bankası, beraberinde kurulan devlet işletmeciliğinin temelini oluşturan Devlet Sanayi Ofisi ve Türkiye Sanayi ve Kredi Bankası kurulduğunun görüldüğünü söylemek mümkündür. Türk

parasını korumak için 25 Şubat 1930 yılında Türk Parasını Koruma Kanunu çıkarılmıştır. Devletçilik politikalarının uygulanmaya başlaması ithalatta kota uygulamalarının başlamasına ve ihracatta denetleme döneminin de uygulanmasına doğrudan etki etmekle beraber bu politikaların uygulanmaya başlaması sanayileşmeyi olumlu etkilemiştir. Sanayileşmenin daha ileri seviyeye gelmesiyle beraber Ankara Sanayi Kongresi toplanmıştır. Cumhuriyet döneminin 1923-1938 yılları arasındaki süreci göz önüne alındığında; yerli sermayeyi artırma, girişimcilerin yokluğunun hissedildiği ve her geçen gün daha kötüye giden bir ekonomiyi içinde bulunduğu bu zor süreçten kurtarma maksadında olduğu görülmektedir. Çağdaş ulus devlet modelinin, ülkenin her bir noktadaki kurumlarında uygulamaya geçilmesi hedeflenmiştir. Kuruluş 38 yıllarına denk gelen bu tarihlerde uygulanmakta olan ekonomik odaklı politikalar, karma ekonomik sistem özelliği taşımakla beraber ülkenin iç ve dış meselelerinde özel girişimleri yok saymadan kamu girişimciliğine önem göstererek başarılı sayılacak konuma ulaşmıştır (Koçtürk ve Gölalan, 2010). 1923-1950 yılları arasında ilk defa gerçekleşen 1933-1938 yılları arasını kapsayan dönemde Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı (BBYSP) ile 1939-1944 yılları arasını kapsayan İkinci Beş Yıllık Sanayi Planı (İBYSP) uygulanmıştır. BBYSP'nin uygulanması bazı alanlarda pozitif etkiler sağlamış olmasına rağmen İBYSP'nin uygulanmaya başladığı süreç İkinci Dünya Savaşı'nın sebep olduğu negatif etkiler yüzünden başarıya ulaşamamıştır. İlgili dönemlerde uygulanan politikalarla bakıldığında Devletçilik İlkesinin yoğun şekilde uygulandığı görülmektedir. Dinler'e göre, BBYSP; Batı Anadolu ve Marmara Bölgesi başta olmak üzere temel düzeyde sanayi tesislerinin faaliyete geçmesi bu bölgeleri canlandırırken aynı etki Doğu Anadolu için geçerli olmamıştır. Dışsal ekonomilerin mevcut olması özel sektör işletmelerinin İstanbul'da ve Batı Avrupa'da konuşlanmasından dolayı Doğu Anadolu Bölgesi'nin gelişmemesine yol açmıştır (Dinler, 2010). 1950-1960 yılları arasında Türkiye'de Demokrat Parti'nin başta olduğu Liberal Dönemde, devlet, özel sektörü canlandırmak amacıyla çeşitli teşvik politikaları uygulamıştır. Geri kalmış bölgelere, özel sektör yatırımlarını çekmek amacıyla yatırım indirimi uygulaması faaliyete geçmiştir (Erel, 2019). Topyekûn kalkınma politikası amacındaki devlet yapılan faaliyetlerde gerektiği gibi amaca ulaşamamış, yurdun doğu kısmı bu anlamda arka planda kalmaya devam etmiştir. Özel sektör tarafından yapılan sanayi ve ticaret faaliyetlerinin daha yoğun olarak Marmara Bölgesinde yapılması ile bu fark giderek daha çok açılmıştır. Türkiye'de on yıl boyunca iktidarda olan Demokrat Parti kalkınma politikaları amaçları çerçevesinde; özel sektörü teşvikler sayesinde ilerletmek ve ülke dışı ekonomide liberal politikalar izlemeye yönelik girişimlerde bulunmuştur. Bu dönemde yönetim biçimi olarak devletçilik politikalarından

ziyade liberalizmin ön planda olduğu görölmektedir. Bu politikaların ışığında 1951 yılında Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu ortaya konulmuştur. Demokrat Parti iktidarının ardından göreve geçen yeni hükümet tepkilerini ortaya koymak için beşer yıllık kalkınma planlarını kullanmaya başlamıştır. Ekonomik gelişmelerin sistematik ve sürdürülebilir olması için 30 Eylül 1960 tarihinde Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuştur (Dinler, 2012). 1960 yılından günümüze kadar olan süreçte uygulanmış ve uygulanmakta olan planlı ekonomik kalkınma planları incelenirken Tablo 2.1 de geçmişe ait on bir ekonomik kalkınma planına değinirken günümüzde halen faal olarak devam eden on ikinci ekonomik kalkınma planına da yer verilmiştir.

Tablo 2.1: Kalkınma Planları

1. Kalkınma Planı 1963 – 1967	Bölgesinde bulunan yerel aktörlerin yatırımları kolaylaştırılmaya çalışılmış fakat özel yatırımlar üzerinde pek fazla durulmamıştır.
2. Kalkınma Planı 1968 – 1972	Kalkınmada Öncelikli Yörelere dairesi (1972) kurulmuş, köy ve kırsal kesime önem verilerek buralara yatırımcı çekmek amacıyla alt yapılarının iyileştirilmesi ve kamu yatırımlarının bu bölgelere yönlendirilmesi amaçlanmıştır.
3. Kalkınma Planı 1973 – 1977	Yeniden düzenlenen kalkınma politikalarında Gümrük Birliğine geçiş hedeflenmiş, Kalkınmada Öncelikli Yörelere ve illerin gelişmişlik düzeylerine göre sınıflandırması çalışmaları başlatılmıştır. Bu kapsamda Doğu ve Güneydoğu İllerine önem verilmiş Kalkınmada Öncelikli Yörelere kapsamına alınarak kamu ve özel teşebbüslerin buraları kalkındırması için yapacakları çalışmalara hız kazandırılmaya çalışılmıştır.
4. Kalkınma Planı 1979 – 1983	Kalkınmada Öncelikli Yörelere kapsamındaki çalışmalara devam edilmiş bölgeler arasındaki dengesizliklerin kalkınma ile çözüleceği kanısına varılarak bu yönde çalışmalar yürütölmüştür.
5. Kalkınma Planı 1985 – 1989	Üretim ve ihracatın artırılması, işsizliğin azaltılması tarıma önem verilmesi gibi hedeflerin yanı sıra tekrar bölgesel çalışmalara dönük fikirlerle hareket edilmiş Kalkınmada Öncelikli Yörelere konusu gündem dışı kalmıştır.

6. Kalkınma Planı 1990 – 1994	Kalkınmada Öncelikli Yörelere anlayışına dönük çalışmalara tekrar başlanmış, Avrupa Birliği Bölgesel Politikaları önemsenmiş, ekonomik ve fiziksel planlamada çevre boyutunun üstünde durulmuştur.
7. Kalkınma Planı 1996 – 2000	Genel bir ulusal birliğin sağlanması hedeflenmiş “Bölgesel Dengelerin Sağlanması” başlığı altında bölgesel dengesizliklerin ve eşitsizliklerin azaldığı fakat halen yoğun bir şekilde devam ettiği için giderilmesine dönük çalışılmıştır.
8. Kalkınma Planı 2001 – 2005	Havza temelli plan bölgeler belirlenerek çalışılmaya karar verilmiş, sürdürülebilirlik kavramı başta olmak üzere ulusal bütünleşme, sosyal dengesizliklerin giderilmesi ve katılımcılık gibi konulara önem verilmiş.
9. Kalkınma Planı 2007 – 2013	İstihdamın artırılması kamu hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, insan ilişkilerine bağlı sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın önemsenmesi ve bunlar sayesinde kırsal kesim ile şehir yaşamı arasındaki dengesizliğin azalarak bölgesel eşitliğe ışık tutacağı benimsenmiş bu doğrultuda çalışmalar yapılmıştır.
10. Kalkınma Planı 2014 –2018	Küreselleşme ile yeni nesil bölgesel kalkınma çalışmaları benimsenmiş gelişme ve kalkınmanın bölgesel rekabetçilik ile birlikte değerlendirildiği bir anlayış ortaya koyulmuştur.
11. Kalkınma Planı 2019 – 2023	Hem değer üretimi hem ürün ve hizmet üretimi konusunda pozitifleşen, paylaşımcı ve güçlü bir Türkiye hedeflenmiş, bu doğrultuda çalışmalara başlanmıştır.
12. Kalkınma Planı 2024 – 2028	On İkinci Kalkınma Planı “Türkiye Yüzyılında çevreye duyarlı, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye” vizyonuyla hazırlanmıştır.

3. EKOTURİZM VE KALKINMADAKİ ROLÜ

Son çeyrek asırda insanların rekreasyon için tercih sebebi olan ekoturizm alanı ülkeler ve yerel yönetimler için de sosyoekonomik kalkınma adına mercek altına alınması gereken bir konu haline gelmiştir.

3.1. Ekoturizm Nedir?

Turizm 1960'lı yıllardan günümüze dünya ekonomisinde büyük paya sahip olan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 1990'lı yıllardan sonra turizme olan ilgi her geçen gün artarak çoğalmıştır. Bununla beraber turizmin sosyal, çevresel ve kültürel yapı üzerinde bir takım olumlu ve olumsuz etkileri de görülmektedir. Özellikle çevresel bir takım olumsuz etkiler son yıllarda artan turist sayısı sebebiyle daha net ortaya çıkmaktadır. Bu olumsuz etkilerden bazıları doğal çevrenin tahribatı, çöp ve atıklar sorunu ve ses kirliliği olarak değerlendirilmektedir. Yapılan bazı gözlem ve çalışmalara göre turizme açılan bir alan en fazla 15 yıl içerisinde eski özelliğini yitirmekte ve zamanla da çekim gücünü kaybetmektedir. Bu veriye en güzel örnek ülkemizde Ayder Yaylası olarak verilebilir. Ayder Yaylası Rize Çamlıhemşin ilçesinde bulunmaktadır ve 1987 yılında Bakanlar Kurulu kararı ile turizm merkezi, 1998'de ise doğal sit alanı ve 2006 yılında da yine Bakanlar Kurulu Kararı ile "Kültür ve Turizm Koruma Gelişim Bölgesi" ilan edilmiştir. Bununla beraber özellikle 2010 yılından sonra artan sosyal medya kullanımının da etkisiyle bölge yoğun yerli ve yabancı turist akınına uğramıştır. 2015 yılında Milliyet gazetesinde yapılan bir haberde Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ) Orman Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Oğuz Kurdoğlu "Kitle turizmi kısa sürede hızla gelişen, çok para kazanılan ancak o alanı hızla bitirip yeni keşfedilecek alanlara gidilecek bir turizm şeklidir. Kitle turizm alanlarında gelişme, büyüme, doyma ve düşüş olur. Ayder'de 15 yıldır öğrencilerimizle eğitim yapıyoruz. Ayder Yaylası kitle turizmi açısından değerlendirildiğinde düşüş olduğu gözleniyor. Yaylada görsel kalite düştü, sıra dışı bir kalabalık oluştu. Çevresel yükü çok fazla. 10 metre genişliğinde bir yol, 300 metrelik alanda egzoz, vibrasyon ve gürültüye neden oluyor. Bu projeleri yapanlar bunları hiç düşünmüyor. Çünkü onlar doğayı, kullanılması ve paraya çevrilmesi gereken yeşil olarak değerlendiriyor. Yeşili, insan ruhu ve bedeninin bir gereksinimi olan bir doğal varlık olarak görmüyorlar." sözleriyle kitle turizminin Ayder Yaylasındaki olumsuz etkilerini gözler önüne sermiştir. Son yıllarda artık Ayder Yaylasının turist kapasitesi giderek azalmış ve eski cazibesini kaybetmiştir. Başka bir örnekte Kuşadası

da son yıllarda tur kataloglarından çıkartılan bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Ülkemiz tarihi, dini, turistik ve kültürel alanlarıyla global anlamda “ucuz tatil cenneti” etiketiyle anılmaktadır. Özellikle yabancı turistlerin dövizdeki kur farklılıkları sebebiyle ucuz denilebilecek meblağlara tatil yapabiliyor olmaları ülkemizi turizm açısından cazip hale getirmektedir. Bununla beraber son yıllarda gayri safi milli hasıla ve toplumun refah seviyesindeki artış yerli turist potansiyelini de gittikçe artırmıştır. Ekonomiye olan olumlu etkileriyle beraber özellikle fiziksel çevreye olan olumsuz etkileri sebebiyle kitlesel turizme alternatif olarak ekoturizm gibi bir takım turizm şekilleri meydana çıkmıştır (Şen, 2010).

Ekoturizm tanımı farklı bilim insanlarınca değişik şekillerde yapılmakla beraber 1996 yılında Dünya Doğayı Koruma Birliği (IUCN), Ekoturizmi; “Yerel halka fayda sağlayan, halkın aktif sosyo-ekonomik katılımını sağlayan, düşük düzeyde negatif ziyaretçi etkisi yaratan ve korumayı geliştiren (geçmişte ve günümüzdeki kültürel zenginlikleri) doğanın değerini anlamak ve zevkine varmak için nispeten bozulmamış doğa alanlarına yapılan, çevre açısından duyarlı seyahat ve ziyaret” olarak tanımlamıştır. 2002 yılında ise "Dünya Ekoturizm Zirvesi"nde ortak bir ekoturizm tanımlaması yapılarak; "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini güvence altına alan, bunun yanı sıra yerel halkların ekonomik kalkınmasına destek olurken, sosyal ve kültürel bütünlüklerini koruyup gözetken bir yaklaşım " olarak kabul edildi (Ünal Ankaya vd., 2018).

Doğa İçin Dünya Fonu (WWF) ekoturizmi, vahşi doğa çevresinde doğal çevreye en az etkide bulunan ve bu arada yerel topluluklara ekonomik fayda sağlayan turizm türü olarak tanımlamaktadır (Yücel, 2002).

Hetzer 1965 yılında ekoturizmi “Özellikle yaban hayatı ve kuşların olduğu doğal alanlar, nesli tükenmekte olan türlerin olduğu alanlar, nadir türlerin bulunduğu alanlar, sulak alanlar, arkeolojik sitler, fosil alanları, mağaralar, kayalıklar benzeri doğal ve arkeolojik kaynak temelli turizm” olarak tanımlamıştır (Kasalak, 2014). Lascrain ise 1983 yılında ekoturizmi “yabani bitkileri, hayvanları ve manzarayı ve bu alanlardaki arkeolojik kalıntıları inceleyerek takdir etme amacı ile kirlenmemiş ve bozulmamış alanlara gerçekleştirilen seyahatler” olarak tanımlamıştır (Kaya, 2015).

Ekoturizm, doğal ve kültürel kaynakları sürdürülebilir kullanarak çevreyi ön plana alan ve sürdürülebilir kalkınmanın turizme yansımış halidir (Erdoğan ve Yağcı, 2002). Demir ve

Çevirgen (2006) ise ekoturizmi samimi ilişkilerin kurularak farklı deneyimler yaşanmasını sağlayan, işgücünün tamamen yerel toplumdan karşılanarak karşılıklı iletişimin kurulduğu ve yerel kültüre, geleneklere hassas davranılan bir turizm türü olarak nitelendirmektedir. Ekoturizm doğada yapılabilen birçok farklı aktiviteyi içerisinde barındırmaktadır. Özellikle az maliyetli, temeli insanın fiziki aktivitesine dayalı aktiviteler bunlardan bazılarıdır. Örneğin trekking (dağ yürüyüşü) gibi neredeyse sıfır maliyetle her yaş grubu ve her kesimden insanın yapacağı etkinlikler ekoturizm aktivitelerine örnek olarak verilebilmektedir.

3.2. Kalkınmaya Ekoturizmin Etkisi

Ekoturizm, turizmin bir kolu olarak ekonomik getirisi bulunan bir alandır. Bu bağlamda, tıpkı kitlesel turizmde olduğu gibi ekoturizmin de kalkınmaya birtakım etkilerinin olduğu değerlendirilmektedir. Kalkınma Bakanlığı tarafından 2018 yılında yayımlanan 11. Kalkınma Planı (2019-2023) Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu'nda şu ifadeler yer almaktadır:

Son yıllarda, küresel ölçekte insanların turizme yönelik beklentilerinde farklılaşmalar görülmektedir. Örneğin, bazı pazarlarda 3S'nin (Sea-Sand-Sun), yani Deniz-Kum-Güneş üçlüsünün yerini doğa ve ekoloji temelli, sürdürülebilirlik ve sorumluluk unsurlarını içeren turizm türleri almaya başlamıştır. Buna bağlı olarak gelişen 3E (Entertainment-Excitement-Education), yani Eğlenme-Heyecan-Eğitim üçlüsü, yeşil yaşam tarzı ve artan ekolojik problemlere yönelik farkındalık ile eşleşmektedir. Ayrıca, Alpler Bölgesi'nde 4L (Landscape-Leisure-Learning-Limit), yani Manzara-Boş Zaman-Öğrenme-Limit dördlüsü ile yeni bir turizm formu ortaya çıkmış ve gittikçe yaygınlaşmaya başlamıştır (11. Kalkınma Planı, 2018).

Bu bilgilendirme, kırsal turizmin kitle turizminin önüne geçmeye başladığını ortaya koymaktadır.

Bölgesel kalkınma, sanayi ve ticaret faaliyetlerinin yoğun olduğu bölgelerde daha ileri seviyede iken; ekonomik faaliyetler açısından dezavantajlı olan bölgelerde daha sınırlı düzeydedir. Bu durum yapılan çalışmalar ve kalkınma ajanslarının verileri ile de görülmektedir (Güven, 2024; TEPAV, 2024). Ekoturizm, kırsal alanlarda yapılan faaliyetleri kapsamı sebebiyle, kalkınma açısından geri kalmış bölgelerde ekonomiye can suyu olmakta ve bu alanlarda kalkınmaya ciddi katkılar sağlamaktadır. Kültür ve Turizm

Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi 2023'te Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini içeren bölüm; Antalya'nın doğusunda iç kesimlere doğru uzanan alanlar; Torosların eteklerinde Antalya ve Mersin'in birleştiği bölgeler ile GAP Koridoru'nu Kış Koridoru'yla birleştiren "GAP Ekoturizm Koridoru" biyolojik çeşitlilik ve ekoturizm potansiyeli açısından öncelikli geliştirme bölgeleri olarak belirlenmiştir. Planda özellikle Akdeniz kıyı şeridinde yoğunlaşan turizm tesislerine değinilmiş, turistik tesislerin kıyı içi alanlarda düzenli yapılaşması için öneriler getirilmiş ve çeşitli hedefler belirlenmiştir. Bu hedeflerden biri de *Göller Bölgesi Ekoturizm Gelişim Bölgesi*dir (Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı [BAKA], 2020).

Bu alanda yapılan bazı çalışmaların sonuçlarına göre (Jalani, 2012) ekoturizmin uygulandığı bölgelerin kalkınmasına katkısı üç farklı şekilde değerlendirilebilir. İlk olarak, ekoturizm korunan alanların sürdürülebilir biçimde yönetilmesi için kullanılabilecek gelirlerin elde edilmesine katkı sağlamaktadır. Örneğin, ekoturizme açılan bir alanda düzenlenecek etkinliklerden elde edilen gelirlerin yine alanın iyileştirilmesi için kullanılmasıyla hem yöre halkına maddi fayda sağlanmakta hem de bir gelir-gider döngüsü oluşturarak sürdürülebilir bir kaynak yaratılmaktadır.

İkinci katkı, yerel istihdamın sağlanmasıdır. Ekoturizm alanları, kitlesel turizm alanlarına kıyasla nispeten daha bakir bölgelerde yer almaktadır. Bu alanların çoğunlukla köy ve kasaba gibi küçük ve istihdam olanakları sınırlı yerleşim birimlerine yakın olması, sık rastlanan bir durumdur. Dolayısıyla, bu bölgelerde artırılacak ekoturizm faaliyetleri hem yöre halkına iş ve gelir kaynağı yaratmakta hem de sosyal etkileşimi güçlendirmektedir.

Üçüncü ve son katkı ise ekoturizmin ortak mülkiyet duygusu aşılayarak kalkınmaya olumlu etkiler sağlamasıdır.

4. LİTERATÜR ÖZETİ

Alanyazında yapılan incelemelerde, Amasya ili özelinde ekoturizm temasını doğrudan ele alan sınırlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bu alandaki ilk özgün yüksek lisans çalışması, Amasya’da yerel halkın aidiyet duygusu ile ekoturizm algısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir tezdır (Kılıç, 2022). Bu tez çalışmasından türetilmiş iki farklı makale bulunmaktadır. Bunlardan ilki, Amasya’da yerel halkın ekoturizm algılarının demografik özelliklere göre nasıl farklılık gösterdiğini analiz etmektedir (Kılıç ve Genç, 2023a). Diğeri ise aidiyet duygusu ile ekoturizm algısı arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır (Kılıç ve Genç, 2023b).

Bu çalışmalara ek olarak, Amasya’nın ekoturizm potansiyeline dair genel bir değerlendirme sunan bir derleme niteliğindeki çalışma da literatürde yer almaktadır (Kılıç vd., 2019). Söz konusu derleme, ekoturizmin kavramsal çerçevesini ve uygulama alanlarını ele almakta, Amasya’nın bu bağlamdaki yerini ortaya koymaktadır.

Bölgesel kalkınma ve Amasya ilişkisinin ele alındığı literatürde ise yine sınırlı sayıda çalışma tespit edilmiştir. Bu bağlamda, turizmin bölgesel kalkınmadaki rolünü Amasya örneği üzerinden inceleyen bir yüksek lisans tezi dikkat çekmektedir (Şeker, 2011). Ayrıca, Türkiye’de turizm yatırımlarının finansmanı konusunu Amasya özelinde ele alan bir diğer araştırma, bölgesel kalkınma politikaları ile turizmin ekonomik etkileri arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır (Baldıran ve Öztürk, 2016).

Yapılan taramalar sonucunda, yukarıda belirtilen çalışmalar dışında Amasya ili özelinde ekoturizm veya bölgesel kalkınma temalı başka bir akademik yayına ulaşılamamıştır. Bu durum, konunun özgünlüğünü ve alandaki boşluğu ortaya koymak açısından dikkat çekicidir.

Tezin içerdiği konu başlıkları üzerine yapılan ilgili çalışmaların sonuçlarına bakıldığında bir takım veriler elde edilmiştir. Kılıç (2022)’a göre aidiyet duygusu ile ekoturizmin ekonomik algı, çevresel algı ve sosyo-kültürel algı boyutu arasında doğru yönde ve orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Kılıç ve Genç (2023)’e göre Amasya’da yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik ekonomik, çevresel ve sosyokültürel algılarının olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yine aynı çalışma sonucuna göre yerel halkın demografik özellikleri ile ekoturizm algıları arasındaki ilişki incelendiğinde yerel halkın ekoturizm

algılarının yalnızca turizm eğitimi alma durumuna göre farklılık gösterdiği, diğer demografik özelliklere göre ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır. Kılıç vd., (2019)'e göre Amasya ili ekoturizm faaliyetleri yönünden zengin bir potansiyele sahiptir ve Amasya; avcılık ve balık tutma, bisiklet sürme, botanik turizmi, doğa sporları, doğa yürüyüş leri, kuş gözlemciliği, oryantiring, motor ve yamaç paraşütü, yayla turizmi, çiftlik ve tarım turizmi, kamp-karavan turizmi, foto safari ve festival turizmi gibi etkinlikler için zengin bir eko-turizm potansiyeline sahiptir. Tez önerisinin içerdiği konulardan bölgesel kalkınma üzerine yapılan ilgili çalışmaların sonuçlarına bakıldığında da elde edilen bir takım veriler mevcuttur. Şeker (2011)'e göre Amasya ili özelinde turizmin bölgesel kalkınmada olumlu etkileri vardır, ancak bu olumlu etkiyi hissedebilmek için ilin var olan turizm potansiyelinin daha iyi tanıtım, alt yapı ve projelerle desteklenerek değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu faydaları ortaya çıkarabilmek için hem halkın hem de otel işletmecilerinin bilinçlendirilmesi, yerel yönetimlerin de desteğiyle daha fazla tanıtım yapılması, alt yapı çalışmalarına önem verilmesi, işletmecilerin daha fazla desteklenmesi gerekmektedir. Baldıran ve Öztürk (2016)'e göre Amasya bölgesel kalkınmada turizmi kullanan önemli şehirlerden biri olarak gözükmektedir. Turizm alt yapısının geliştirilmesinde Belediye, İl özel İdaresi, Üniversitesi önemli yer tutmakta, kullandıkları turizm yatırım finansmanları ise çeşitli olduğu gözükmektedir. Kendi kaynakları yanında merkezi hükümet bütçesi, Bölgesel Kalkınma Ajanslarının hibeleri yanında AB'den sağlanan hibe kaynaklarının önemli yer tuttuğu gözükmektedir. Hazırlanacak olan bu tezin literatür taramasında karşılaşılan ve yukarıda temel sonuçları yazılmış olan tez ve çalışmalardaki bilgilerden de destek alarak, yapılacak olan görüşmelerle elde edilen verilerin ışığında birincil ve ikincil verileri harmanlayarak Amasya ilinin ekoturizm potansiyeli ve ekoturizmin kalkınmaya etkisi üzerine anlamlı ve kalıcı bir çalışma ortaya koyması planlanmaktadır.

4.1. Amasyada Ekoturizm

Amasya, doğal ve kültürel potansiyeliyle ekoturizm için oldukça uygun bir destinasyondur. Türkiye'de pek çok ilde ekoturizm olanakları gelişirken, Amasya gerek biyolojik çeşitliliği gerekse tarihi-kültürel peyzajlarıyla ekoturizm açısından önemli bir destinasyon olmaya adaydır (Kılıç ve Genç, 2023). İlin ziyarete açılacak alanları içerisinde sadece dağlar ve ormanları bile çok sayıda doğal güzelliği barındırmaktadır. Ormanlara bakıldığında Tavşandağı Ormanları, Destek Ormanları, Boğalı Ormanları, Akdağ Ormanları, Boraboy

Ormanları, Gökdere Ormanları ve Çatalçam Ormanları göze çarpmaktadır. Yaylaları ise Kabaoğuz Yaylası, Tavşandağı Yaylası, Akdağ Yaylası, Sarıçiçek Yaylası, Boğalı Yaylası, Baldıran Yaylası, Tekke Yaylası, Belevi Yaylası, Ballıdere Yaylası, Çakırsu Yaylası, Çatalçam Yaylası, Destek Yaylası ve İnegöl Yaylası oluşturmaktadır. Dağlarını ise Buzluk Dağı, Karadağ, Çakır Dağı, Eğirlidağ, İnegöl Dağı, Tavşandağı, Sarıtaş, Sakarat, Akdağ, Karaömer Dağı oluşturmaktadır. Bunların beraberinde Yeşilırmak Havzasında yer alan Amasya akarsuları, göletleri, vadilerinin yanında sulak arazileri ile endemik bitki türleri, meyve sebze çeşitliliği, bağ ve bahçe kültürünün tarihi dokusu ve eserleri ile özdeşleştiği, tüm bu özelliklerinin de ekoturizm potansiyelini öne çıkardığı bir coğrafyaya haizdir (Kılıç vd., 2019).

Amasya'daki doğal peyzajların farklı ekoturizm faaliyetlerine olan uygunluğu, ilin ekoturizm destinasyonu olarak gelişmesi için önemli bir fırsat sunmaktadır. Amasya il sınırları içinde yer alan Yedikuğular Kuş Cenneti, Azmak vadileri, Borabay Gölü ve termal kaynaklar gibi alanlar gerçekten zengin ekoturizm fırsatları sunmaktadır. Ölçeklendirilmiş faaliyetler arasında kuş gözlemciliği, doğa yürüyüşleri, dağ bisikleti, kamp, kamp-karavan turizmi, botanik, foto-safari ve yayla turizmi gibi türler yer almaktadır (Doğancı ve Civelek, 2016; Sinop USD, 2019). Örneğin Yedikuğular Kuş Cenneti, 59 kuş türü, ak pelikan kolonileri ve göçmen kuş rotaları ile uluslararası kuş gözlem rotalarına entegre edilebilecek özellikler taşırken; Borabay Gölü ve Merzifon yaylaları trekking ve kamp alanlarıyla çeşitlendirilmiş ürün gamı yaratmaktadır (Doğancı ve Civelek, 2016; Kılıç ve Genç, 2023). Aşağıda Tablo 4.1' de Amasya'nın sahip olduğu ekoturizm potansiyeli üzerine alan ve faaliyetler örneklendirilmiştir.

Tablo 4.1: Örnek Alan ve Faaliyetler

Faaliyet Türü	Örnek Alanlar	Amaç-Kazanç
Kuş Gözlemciliği	Yedikuğular, Borabay	Biyoçeşitlilik izlenimi, doğa eğitimi
Doğa Yürüyüşü & Trekking	Tavşan Dağı, Borabay, Harşena	Fiziksel aktivite + kültürel keşif
Dağ Bisikleti & Yamaç Paraşütü	Tavşan Dağı	Macera turizmi, genç ve spor turizmi
Yayla & Festival Turizmi	Merzifon yaylaları	Yerel kültür, festival deneyimi

Agroturizm (Çiftlik ziyaretleri)	Elma bahçeleri, sebze tarımı	Deneyimsel eğitim, yerel halkla etkileşim
Termal-Ekoturizm Kombinasyonu	Gümüşhacıköy, Terziköy, Hamamözü Arkutbey, Merzifon Tavşandağı Bakırçayı	Sağlık + doğa bütünlüğü
Foto-Safari & Botanik Turizm	Borabay, Yedikuğular, Harşena	Görsel zenginlik, eğitimli rehberlik

Tabloda da örnekleri görüldüğü üzere Amasya ekoturizm potansiyeli oldukça yüksek olan bir şehir olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesi için eksik olan altyapı eksiklikleri, yerel halkın farkındalık eksikliği (Kılıç ve Genç, 2023) ve tanıtım eksikliği sorunları çözüme kavuşturulursa Amasya'nın ekoturizm alanında parlamasının kaçınılmaz olduğu öngörülmektedir. Bu başlık altında ve diğer başlıklarda sıklıkla atıflar yapılmaya çalışılmıştır. Bununla beraber spesifik bir konu ve yer olduğu için alanyazında Amasya'daki ekoturizm faaliyetleri ve potansiyeli ile ilgili çalışmaların sayısı sınırlıdır.

4.2. Amasya'nın Kalkınmadaki Durumu

Amasya ili, Karadeniz Bölgesi'nin iç kesimlerinde yer almakta olup gelişmişlik düzeyi açısından Türkiye genelinde orta sıralarda yer almaktadır. Türkiye'deki illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasına dair en güncel ve resmi veriler, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından 2023 yılında yayımlanan 2022 yılına ait SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) çalışmasına dayanmaktadır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı [STB], 2022). 2022 SEGE verilerine göre Amasya, Türkiye genelinde 38. sırada yer almakta ve 4. gelişmişlik kademesinde bulunmaktadır. İlçeler bazında ise Amasya Merkez İlçe 190., Merzifon 213., Suluova 320., Gümüşhacıköy 474., Taşova 625., Göynücek 763. ve Hamamözü 836. sırada yer almaktadır (Taşova Net, 2022). İlgili veriler 2017 yılında yayınlanan SEGE verileri ile kıyaslandığında ise Suluova ve Taşova ilçelerinin yükseldiği, diğer ilçelerin listede gerilediği görülmektedir (Objektif Amasya, 2023). Tablo 4.2'de Amasya ili ve ilçelerinin 2022 yılı Sosyal Gelişmişlik Endeksi sıralamalarına yer verilmiştir.

Tablo 4.2: Amasya ili ve ilçelerinin 2022 Yılı SEGE sıralamaları (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2022)

İlçe	SEGE Sıralaması (2022)
Amasya Merkez	190
Merzifon	213
Suluova	320
Gümüşhacıköy	474
Taşova	625
Göynücek	763
Hamamözü	836

Yapılan çalışmalar, ilin kalkınmasında turizm, girişimcilik, üniversitelerin katkısı ve tarım gibi farklı alanların etkili olduğunu göstermektedir. Amasya'nın sahip olduğu tarihî ve kültürel miras, şehrin turizm potansiyelini üst seviyeye çıkarmakta ve bu durum ilin ekonomik gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır. Otel işletmeleri üzerinden yapılan bir araştırmada, turizmin yerel kalkınmaya olan etkisi belirgin şekilde ortaya konmuştur (Yılmaz, 2022).

Sivas, Tokat ve Amasya illerini kapsayan bölgesel bir çalışmada ise girişimcilik kültürünün ekonomik ilerlemeyle doğrudan bağlantılı olduğu ve Amasya'nın bu anlamda girişimcilik ortamını güçlendirmeye ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır (Demir ve Aksoy, 2023). Amasya Üniversitesi'nin şehre etkilerini inceleyen bir çalışmada, üniversitenin şehrin sosyal ve fiziksel yapısında dönüşüm yarattığı ve bu dönüşümün ekonomik canlılığı da olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir (Kaya ve Erol, 2022).

Ekoturizm üzerine yapılan bir başka araştırmada, Amasya halkının aidiyet duygusunun turizme yönelik yaklaşımını doğrudan etkilediği; güçlü aidiyet duygusuna sahip bireylerin ekoturizmi daha fazla desteklediği ortaya konmuştur (Çelik ve Duran, 2023). İlçelerin gelişmişlik düzeyleri ile coğrafi faktörler arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada ise konum ve ulaşılabilirlik gibi etkenlerin gelişmişlik düzeyini belirlemede önemli rol oynadığı vurgulanmıştır (Yıldız, 2022).

Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından yayımlanan sosyal analiz raporunda, ilin nüfus yapısı, eğitim düzeyi ve sosyal hizmet altyapısı detaylı olarak incelenmiş ve sosyal göstergelerin kalkınma sürecindeki etkisine dikkat çekilmiştir (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı [OKA], 2022). Ayrıca Taşova ilçesi üzerine hazırlanan tarihsel bir analizde, 1970’lerden günümüze ilçedeki tarımın geçirdiği olumlu değişimin yerel halkın sosyoekonomik yapısını önemli ölçüde etkilediği gösterilmiştir (Özdemir, 2023).

Gri ilişkisel analiz yöntemiyle yapılan gelişmişlik sıralaması çalışmalarında ise Amasya’nın orta gelişmişlik kademesinde yer aldığı, ancak mekânsal etkileşimlerin bu konumu etkileyebileceği ifade edilmiştir (Kurt, 2022; Şahin, 2023).

Bu bilgiler ışığında, Amasya ilinin gelişmişliğini etkileyen başlıca faktörlerin turizm, eğitim, girişimcilik, coğrafi koşullar ve tarımsal dönüşüm olduğu söylenebilir.

4.3. Ekonomik Altyapı ve Kalkınma

Amasya ili, zengin tarihî ve kültürel mirasının yanı sıra ekonomik altyapısı ve kalkınma süreçleriyle de dikkat çekmektedir. Amasya’nın ekonomisi ağırlıklı olarak tarım, sanayi ve ticaret sektörlerine dayanmaktadır. İlin verimli toprakları tarımsal üretimde önemli bir rol oynamakta, özellikle meyve ve sebze üretimi öne çıkmaktadır.

Sanayi sektöründe ise mermer ve doğal taş işleme, mobilya üretimi ve gıda sanayi gibi alanlar ön plandadır. Amasya, sahip olduğu doğal taş rezervleri sayesinde adını yurt dışında duyurmayı başarmış; geniş ürün yelpazesi ve Organize Sanayi Bölgelerindeki modern işleme teknolojisine sahip firmalarıyla mermer ürünlerini 40’tan fazla ülkeye ihraç etmektedir.

4.4. Tarım ve Hayvancılık

Tarım ve hayvancılık, Türkiye’nin birçok ilinde olduğu gibi Amasya’da da ekonominin temelini oluşturmaktadır. Şehrin coğrafi yapısı, iklimi ve kültürel birikimi bu sektörlerin gelişimine elverişli bir zemin sunmaktadır. İlin yüzölçümünün yaklaşık %45’i tarım arazilerinden oluşmaktadır (Karadeniz Ekonomi, 2020). Amasya, özellikle “Amasya elması” ile marka değeri kazanmış bir kenttir. Elmanın yanı sıra şeftali, kiraz, bamya, domates, fasulye, mercimek, soğan ve haşhaş gibi ürünler geniş ölçekte yetiştirilmektedir (Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2023). 2022 verilerine göre Amasya, Türkiye elma üretiminin yaklaşık %6’sını karşılamaktadır (TÜİK, 2023). Türkiye genelinde Amasya; kuru

soğan üretiminde birinci, haşhaş üretiminde beşinci, bamya üretiminde altıncı ve kiraz üretiminde yedinci sıradadır (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2023).

Amasya'nın mikroklimatik yapısı, meyvecilik açısından oldukça avantajlıdır. Orta Karadeniz geçit bölgesinde yer alması, hem Karadeniz hem de İç Anadolu iklim özelliklerini taşımasına neden olmaktadır (Yücel ve Karadeniz, 2020). Bu özellik, sebze ve meyve üretiminde çeşitliliği artırmaktadır. Son yıllarda kırsal kalkınma projeleri kapsamında Amasya'daki çiftçilere çeşitli destekler sağlanmıştır. Özellikle genç çiftçi projeleri ve IPARD destekleri, üretim kapasitesinin modernleşmesini teşvik etmiştir (OKA, 2015). Bu projeler, Amasya'da çiftçilerin gelir düzeyini yükseltmede etkili olmuştur. Ayrıca Amasya elmasının markalaşması ve ihracat potansiyelinin artırılması, bölge ekonomisine önemli katkılar sunmaktadır (Güneş ve Öztürk, 2021).

Amasya'da hayvancılık sektörü de önemli bir yer tutmaktadır. 2023 yılı itibarıyla ilde 158.551 büyükbaş, 134.657 küçükbaş ve 1.429.701 kanatlı hayvan bulunmaktadır (OKA, 2023b). Suluova Besi Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren 25 işletme yaklaşık 600 kişiye istihdam sağlamaktadır (Karadeniz Ekonomi, 2020). Amasya'da büyükbaş hayvancılık, süt ve besi sığırı üretimi temelindedir. Damızlık sığır yetiştiriciliği, Amasya Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği tarafından desteklenmekte olup genetik ıslah çalışmaları sürdürülmektedir (ADSYB, 2021). Ayrıca küçükbaş hayvancılıkta koyun ve keçi yetiştiriciliği, yerel ihtiyaçları karşılayacak düzeydedir. Suluova ilçesi, Türkiye genelinde yumurta üretiminde öne çıkan bir konuma sahiptir. Geniş ölçekli yumurta üretim tesisleri hem istihdama katkı sağlamakta hem de şehir ekonomisine girdi oluşturmaktadır (Erdoğan ve Şahin, 2020).

Tarım ve hayvancılık sektörleri, Amasya kırsalında istihdamın temel kaynağını oluşturmaktadır. 2021 yılında yapılan bir çalışmaya göre, kırsal nüfusun %70'inden fazlası doğrudan ya da dolaylı olarak tarım ve hayvancılıkla geçimini sağlamaktadır (Yılmaz ve Ayhan, 2021). Ayrıca tarıma dayalı sanayi (örneğin, elma suyu, süt ürünleri, konserve ve yem fabrikaları) Amasya'da gelişmekte olan bir sektördür. Bu durum, kırsal kalkınma açısından stratejik önem taşımaktadır (Gültekin, 2022).

4.5. Sanayi ve Ticaret

Amasya, Karadeniz bölgesinin geçit kuşaaında yer alan ve hem tarıma hem de sanayiye dayalı karma bir ekonomik yapıya sahip bir ildir. Son yıllarda Amasya, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ'ler) aracılığıyla sanayi ve ticaret alanında gelişme göstermektedir (Esmer, 2020). İl; tekstil, gıda, beyaz eşya, makine ekipmanları gibi farklı sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lere ve organize sanayi bölgelerine sahiptir. Amasya'da sanayi faaliyetleri büyük oranda KOBİ'ler aracılığıyla yürütölmektedir. Esmer (2020) tarafından yapılan çalışmada, Amasya'daki 10 KOBİ'nin finansal SWOT analizi yapılmış, bu işletmelerin güçlü yönlerinin esneklik ve düşük sabit giderler; zayıf yönlerinin ise finansmana erişim ve düşük sermaye yapısı olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada, KOBİ'lerin döviz kuru ve faiz riskine karşı savunmasız olduğu, bu nedenle stratejik finansal planlamaya ihtiyaç duydukları vurgulanmıştır. Amasya'da sanayi faaliyetleri, Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) aracılığıyla gelişmektedir. Amasya'da sanayi sektörü, tarıma dayalı sanayi (gıda işleme, şeker fabrikası) ve küçük ölçekli imalat sanayisi ile sınırlıdır. Amasya, beyaz eşya ve mutfak ekipmanları üretiminde öne çıkan birkaç firmaya ev sahipliği yapmaktadır. Merzifon Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren Silverline, Vinola, ADF gibi firmalar istihdam ve ihracat açısından ilin sanayi profilinde önemli yer tutmaktadır. Bu firmalar, bölgesel istihdama katkı sağlamakta ve yurt dışı pazarlara ürün göndermektedir. Amasya'da tarım ürünlerinin işlenmesine dayalı sanayi de önemli bir yer tutmaktadır. Örneğin EKPAS Gıda A.Ş., kuru meyve ve bakliyat ürünlerinin işlenmesi ve ihracatı alanında faaliyet göstermekte ve gıda sanayinin ihracat odaklı kanadını oluşturmaktadır (Amasya Un, 2019). İlde organize sanayi bölgeleri (OSB) ve küçük sanayi siteleri bulunmakla birlikte, büyük ölçekli sanayi yatırımlarının yetersiz olduğu görölmektedir (Cansız, 2018). Amasya'nın ticaret geçmişı Osmanlı dönemine kadar uzanmaktadır. İpranossian Kardeşler gibi önemli tüccar aileler 19. yüzyılda Amasya'dan İstanbul, Paris ve Marsilya gibi merkezlere uzanan ticaret ağları kurmuşlardır (İpranossian, 2022). Bu tarihsel derinlik, ilin ticaret kültürünün köklü olduğunun göstergesidir.

Son yıllarda Amasya'da sanayinin gelişimi için devlet teşvikleri ve yerel yönetimlerin projeleri öne çıkmaktadır. Örneğin, Amasya OSB'de faaliyet gösteren firmaların sayısının artırılması ve yatırımcılar için vergi indirimleri gibi politikalar uygulanmaktadır (OKA, 2017). İlde mevcut OSB'lerin yanı sıra, yeni OSB'lerin kurulması için çalışmalar sürdürölmektedir. Örneğin, Taşova ilçesinde yeni bir OSB'nin kurulması planlanmakta olup,

bu sayede ilin sanayi potansiyelinin artırılması hedeflenmektedir. İhracat açısından bakıldığında, Amasya'nın mermer, ankastre ve mutfak ürünleri önemli bir yer tutmaktadır. Sanayi sektörü gıda ürünleri imalatı, madencilik, taş ocakçılığı ve makine-teçhizat üretimi alanlarında gelişmektedir (Karadeniz Ekonomi, 2020)). İlde bulunan Amasya Beji doğal taş yataklarının rezervi yaklaşık 1.400.000.000 m³ olup, Türkiye'deki toplam doğal taş rezervlerinin %21'ini oluşturmaktadır (Karadeniz Ekonomi, 2020). Bu mermer türü, Çin, Hindistan, Bangladeş gibi ülkelere ihraç edilmektedir. Merzifon ilçesinde ise aspiratör, fırın ve mutfak eşyası üretimi yapılmakta ve bu ürünler yurtdışına ihraç edilmektedir (Amasya Ticaret ve Sanayi Odası [ATSO], 2023).

4.6. Enerji ve Altyapı Yatırımları

Amasya'da gerçekleştirilen enerji ve altyapı yatırımları, ilin ekonomik kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Yeşilırmak Nehri üzerine kurulu 13 hidroelektrik santral, tamamlandığında yıllık 726,6 milyon kWh elektrik enerjisi üretim kapasitesine ulaşacaktır. Bu miktar, ilin enerji ihtiyacından fazladır (Karadeniz Info, 2023). Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından inşa edilen Amasya Çevre Yolu, 1 milyar 267 milyon TL yatırımla tamamlanmış ve ilin ulaşım altyapısını önemli ölçüde iyileştirmiştir (Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı [UAB], 2023). Bu proje sayesinde, şehir içi trafik yükü azaltılmış ve ulaşım süresi kısaltılmıştır. Amasya'nın ekonomik gelişiminde ulaşım ağlarının iyileştirilmesi kritik bir rol oynamaktadır. Samsun-Ankara karayolu ve Amasya Merzifon Havalimanı'nın bölgeye ulaşımı kolaylaştırması, ticaret ve turizm açısından avantaj sağlamaktadır (Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, 2020).

4.7. Turizm

Amasya, doğal ve kültürel çeşitliliğiyle çarpıcı bir turizm potansiyeline sahiptir. Tarihi kale, Yalıboyu evleri, kaya mezarları, su kanalları, medreseler ve termal kaynaklar; kültür, doğa, inanç, gastronomi ve kırsal turizm türleriyle bütünleşir (OKA, 2018). Amasya, Osmanlı döneminde 14 şehzadeye ev sahipliği yapmış, bunlardan 7'si padişah olmuştur (Karadeniz Ekonomi, 2023b). Bu tarihi birikim, ilin kültürel ekonomisine katkı sağlamakta, gastronomi ve tarih turizmi açısından potansiyel yaratmaktadır. Amasya, Osmanlı dönemi konakları, tarihi kral kaya mezarları ve Yeşilırmak vadisi gibi doğal ve kültürel miraslarıyla turizm potansiyeline sahiptir. Ancak, turizm sektörünün ekonomik katkısı henüz istenen düzeyde değildir (Özdemir ve Yılmaz, 2018). Yerel yönetimlerin turizm tanıtım faaliyetleri ve kültür

rotalarının geliştirilmesi, bölgenin turizm gelirlerini artırabilir. Özellikle son yıllarda "Amasya Evleri" ve "Şehzadeler Şehri" konseptiyle yapılan tanıtımlar, yerli turist çekiminde etkili olmuştur.

2024 yılının Mayıs ayı itibarıyla Amasya'daki turistik tesislere geliş sayısı 16.592 olarak kaydedilmiştir. Aynı dönemde toplam geceleme sayısı 20.694 olup, ortalama kalış süresi 1,25 gün olarak hesaplanmıştır. Tesislerin doluluk oranı ise %29,18 seviyesindedir. Bu veriler, ilin turizm altyapısının yılın ilk yarısında ne ölçüde kullanıldığını ve ziyaretçilerin kalış eğilimlerini yansıtmaktadır. OKA verileri, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ilgili dönemine ait resmi istatistiklerine dayanmaktadır (OKA, 2024b).

4.8. Amasya'nın Kültürel Mirası

Amasya, yaklaşık 8.500 yıllık tarihi boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, zengin kültürel mirasıyla Türkiye'nin önemli şehirlerinden biridir. Hititler, Frigler, Kimmerler, Lidyalılar, Persler, Pontus Krallığı, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok uygarlığın izlerini taşıyan Amasya, bu çeşitlilik sayesinde benzersiz bir kültürel dokuya sahiptir. Amasya ile özdeşleşen kültürel miras örneklerinden bazıları aşağıda sıralanmakla beraber, bu çalışmada yer verilemeyen şehre ait daha birçok tarihi ve kültürel yapı mevcuttur.

4.9. Kral Kaya Mezarları ve Harşena Dağı Kalesi

Amasya'nın tanıtımında da sıkça karşılaşılan Kral Kaya Mezarları bunların başında gelmektedir. Kral Kaya Mezarları Helenistik döneme ait olup Harşena Dağı eteklerinde yer alır ve şehrin simgesi olarak görülmektedir (Sezer, 2020). Pontus Krallığı dönemine tarihlenen bu mezarlar, dağın kayalık yüzeyine oyulmuş anıtsal yapılardır. Kale, Erken Tunç Çağı'ndan itibaren çeşitli uygarlıklar tarafından kullanılmış; günümüzde kültürel miras envanterinin başlıca ögesidir (Soykök Ede, 2019). Bu mezarlar, 2015 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dahil edilmiştir (UNESCO, 2015).

4.10. Amasya Evleri ve Osmanlı Mimarisi

Yeşilırmak Nehri kıyısında sıralanan geleneksel Amasya evleri, Osmanlı döneminin sivil mimarisinin önemli örneklerindendir (Güner, 2022). Ahşap işçiliği ve estetik tasarımlarıyla dikkat çeken bu yapılar, şehrin tarihi dokusunu yansıtır. Hazeranlar Konağı gibi yapılar,

günümüzde müze olarak hizmet vererek ziyaretçilere geçmişin izlerini sunmaktadır (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025).

4.11. Amasya Kalesi

Önemli tarihi yapılardan bir diğeri olan Amasya Kalesi ise Pontus Krallığı döneminde inşa edilmiş, Osmanlı döneminde de kullanılmıştır. Amasya Kalesi, Türkiye'nin Karadeniz bölgesinde yer alan Amasya ilinin kuzeyinde, Harşena Dağı üzerinde konumlanmış tarihî bir yapıdır. Deniz seviyesinden 700 metre, Yeşilırmak Nehri'nden ise 300 metre yükseklikte bulunan kale, şehrin panoramik manzarasını sunmaktadır (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025). Tarih boyunca Persler, Romalılar, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok medeniyetin egemenliğine giren kale, çeşitli dönemlerde onarımlar görmüştür. Özellikle 1075 yılında Danişmend Ahmet Gazi, 1146'da I. Mesud, 1222'de I. Alâeddin Keykubad ve 1369'da Şadgeldi Paşa tarafından onarılarak kullanılmıştır (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025). Amasya Kalesi ve çevresindeki Harşena Dağı ile Pontus Kral Kaya Mezarları, 2015 yılında UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'ne dahil edilmiştir. Bu alanın kalıcı listeye alınması için restorasyon ve koruma çalışmaları sürdürülmektedir. Amasya Valiliği, bu süreçte kalenin surlarının yüzde 95'inin onarıldığını ve tarihi mirasın gelecek nesillere aktarılması için çalışmaların devam ettiğini belirtmiştir (NTV, 2021).

4.12. II. Bayezid Külliyesi

Amasya ile özdeşleşen ve turistlerin uğrak yerlerinden olan Sultan II. Bayezid Külliyesi, Osmanlı mimarisinin önemli örneklerinden biri olarak kabul edilmekte ve külliye, cami, medrese ve imaretten oluşmaktadır (Öztürk, 2019). 1485-1486 yılları arasında Osmanlı padişahı II. Bayezid'in emriyle, Amasya Sancak Beyi olan oğlu Şehzade Ahmed tarafından inşa ettirilmiştir. Külliye, cami, medrese, imaret, mektep ve köprü gibi birimlerden oluşmaktaydı; ancak günümüze yalnızca cami, medrese ve imaret ulaşabilmiştir (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025). Mektep ve köprü bölümleri çeşitli nedenlerle yıkılmış ya da ortadan kalkmıştır. Külliyeeye daha sonra eklenen yapılar arasında en dikkat çeken, 1513 yılında inşa edilen Şehzade Osman Çelebi Türbesi'dir. Ayrıca 1842 yılında Kapancı-zade Hacı Hüseyin Efendi tarafından yaptırılan muvakkithane, külliyeeye zaman ölçüm işlevi kazandırmıştır (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025). 2016-2019 yılları arasında restorasyona alınan külliye 2019 yılında tekrar ibadete açılmıştır.

4.13. Ferhat Su Kanalı

Amasya'nın tarihî kimliğini şekillendiren birçok unsurdan biri olan Ferhat Su Kanalı, teknik yapısı ve romantik efsanelerle örülü kültürel değeriyle öne çıkan nadir eserlerden biridir. Kayalara oyulmuş yapısıyla dikkat çeken kanal, halk arasında “Ferhat ile Şirin” efsanesiyle özdeşleşmiştir (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025). Ferhat Su Kanalı'nın yapım tarihi kesin olmamakla birlikte, mimari özellikleri itibarıyla Geç Helenistik ve Erken Roma dönemlerine tarihlendirilmektedir. Antik çağda Amasya'nın su ihtiyacını karşılamak için inşa edilmiştir. Kanal, yer altı ve yer üstü kısımlarının birleşimiyle yaklaşık 6 kilometrelik bir uzunluğa sahiptir (Discover Amasya, 2025). Kanalin en dikkat çekici yönlerinden biri, “Ferhat ile Şirin” halk efsanesine konu olmasıdır. Efsaneye göre, Ferhat, sevgilisi Şirin'e kavuşabilmek için bu kayaları delerek suyu dağa ulaştırmıştır. Bu anlatı, kanala duygusal ve kültürel bir derinlik kazandırmakta ve Amasya'nın turizm kimliğine büyük katkı sağlamaktadır (ÇEKÜL Vakfı, 2024).

4.14. Amasya Müzesi

1958 yılında kurulan Amasya Müzesi, bölgedeki arkeolojik ve etnografik eserleri sergileyen önemli bir kurumdur. Müze koleksiyonunda Erken Tunç Çağı'ndan Osmanlı dönemine kadar uzanan geniş bir yelpazede eserler bulunmaktadır. Özellikle İlhanlılar dönemine ait mumyalar, müzenin dikkat çeken parçalarındandır (Amasya Müzesi, 2023).

Amasya'nın yukarıda yer alan tarihi ve kültürel öğeleri dışında da birçok tarihi ve kültürel mirası bulunmaktadır. Gerek devlet destekli projelerle gerekse yerel halkın çabalarıyla Amasya ilinde yer alan bu tarihi ve kültürel mirasların korunması, turizmde daha geniş yer tutabilmesi ve gelecek nesillere aktarabilmesi için kapsamlı çalışmalar yapılmaktadır. Amasya Üniversitesi tarafından yürütülen "Amasya Şer'iyе Sicillerinin Çevirisi ve Kültürel Mirasın Turizme Kazandırılması" projesi kapsamında, Osmanlı dönemine ait yaklaşık 400 yıllık şer'iyе sicilleri günümüz Türkçesine çevrilmektedir. Bu belgeler, Amasya'nın sosyal, kültürel ve ekonomik tarihine ışık tutarak, şehrin turizm potansiyeline katkı sağlamayı hedeflemektedir (Amasya Üniversitesi, 2024). Bununla beraber Amasya'nın içerisine dahil olduğu Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından da yapılan çalışmalar mevcuttur. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan Kültür ve Turizm Sektörel Eylem Planı (2018–2023), Amasya'nın kültürel ve turistik değerlerini koruyarak kullanmayı, turizmi çeşitlendirmeyi, ziyaretçi sayısını artırmayı ve konaklama sürelerini uzatmayı

amaçlamaktadır. Plan kapsamında altyapı, üst yapı, tanıtım ve eğitim başlıkları altında çeşitli eylemler belirlenmiştir (Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, 2018).

4.15. Somut Olmayan Kültürel Miras

Amasya ili, zengin ve köklü kültürel mirasıyla Türkiye'nin önemli tarihî merkezlerinden biridir. Somut Olmayan Kültürel Miras (SOKÜM) açısından da birçok geleneksel unsur barındırır. UNESCO'nun somut olmayan kültürel miras listesine giren veya yerel düzeyde korunan bu unsurlar, Amasya'nın kültürel kimliğini yansıtır. El sanatları, mutfak kültürü, halk müziği ve âşıklık geleneği, kentin kültürel dokusunu oluşturan önemli unsurlardır. Bu değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması için çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Somut Olmayan Kültürel Miras Envanteri'nde (2015) Amasya'daki bakırcılık geleneği, "geleneksel zanaatkârlık" başlığı altında kayıtlıdır. Güneş (2018), Türk El Sanatları ve Günümüzdeki Durumu adlı çalışmasında, Amasya'daki bakır işlemeciliğinin Osmanlı döneminden beri sürdüğünü belirtir. UNESCO'nun Geleneksel Zanaatlar listesinde benzer teknikler koruma altındadır (örneğin, "Bakırcılık ve Kalaycılık Geleneği" Kültür Bakanlığı tarafından 2020'de tescil edilmiştir). Öztürk (2020), Amasya Yalıboyu Evleri ve Süsleme Sanatları adlı makalesinde, bu evlerdeki geometrik ve bitkisel motiflerin Selçuklu etkisi taşıdığını vurgular. Amasya Belediyesi'nin Kültür Mirası Envanteri (2019), şehirdeki 15. yüzyıldan kalma ahşap işçiliği örneklerini belgelemiştir. Amasya, UNESCO destekli "Somut Olmayan Kültürel Miras Kış Okulu" gibi etkinliklere ev sahipliği yaparak miras farkındalığı ve sürdürülebilirliğini artırmaktadır (UNESCO Türkiye, 2022). Dünyanın ilk coğrafyacısı Amasyalı Strabon adına Haziran 2025'te düzenlenen Uluslararası 1. Strabon Sempozyumu, kültürel miras alanındaki bilimsel çalışmaları destekleyerek şehrin akademik profilini güçlendirmektedir (Amasya Belediyesi, 2025).

Amasya'nın somut olmayan kültürel mirası, akademik yayınlar, resmi envanterler ve saha araştırmalarıyla desteklenmektedir. Ancak yerel ustaların kayıt altına alınması, okullarda geleneksel sanatların öğretilmesi, UNESCO'ya yeni unsurların önerilmesi (örneğin, Amasya elması yetiştiriciliği) önemlidir.

4.16. Sosyal ve Demografik Yapı

Amasya ili 2024 yılı itibariyle 342.378 kişi ile Türkiye nüfus sıralamasında 57.dir (Nüfusu, 2024). İl genelinde nüfusun ilçelere göre dağılımına bakıldığında, en kalabalık ilçenin 151.058 kişi ile Merkez ilçe olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla Merzifon (76.854), Suluova (47.101), Taşova (30.348), Gümüşhacıköy (22.663), Göynücek (10.787) ve Hamamözü (3.567) takip etmektedir (Nüfusu, 2025). Yaş gruplarına göre incelendiğinde, Amasya'da en kalabalık yaş aralığı 25-29'dur. Bu yaş grubunda toplam 24.754 kişi yer almakta, en düşük nüfusa sahip grup ise 90 yaş ve üzeri bireylerdir (Nüfusu, 2025). 15-24 yaş aralığında yer alan genç nüfus, toplam nüfusun %14,5'ini oluşturmaktadır. Bu oranla Amasya, Türkiye genelinde genç nüfus oranı açısından 60. sıradadır (Objektif Amasya, 2024). Buna karşın, 65 yaş ve üzeri yaşlı nüfus oranı %15,3'tür. Bu oranla Amasya, Türkiye'de yaşlı nüfus oranı en yüksek 12. ildir (Objektif Amasya, 2021).

Tablo 4.3'de detaylı bir şekilde görülen u veriler, Amasya'nın demografik yapısının dengeli bir yaş dağılımına sahip olduğunu ve özellikle yaşlı nüfusun dikkat çekici bir oranda olduğunu göstermektedir. Demografik yapı, sosyal hizmetler planlamasından bölgesel kalkınma stratejilerine kadar birçok alanda belirleyici bir rol oynamaktadır.

Tablo 4.3: Amasya İli 2025 Yılı Sosyal ve Demografik Göstergeleri (Ahmetçadıcı, 2025) (Nüfusu, 2025) (ObjektifAmasya, 2024)

Gösterge	Veri	Kaynak
Toplam Nüfus	342.378 kişi	Ahmetçadıcı (2025)
Erkek Nüfus	171.766 kişi (%50,17)	Ahmetçadıcı (2025)
Kadın Nüfus	170.612 kişi (%49,83)	Ahmetçadıcı (2025)
En Kalabalık İlçe	Merkez (151.058 kişi)	Nüfusu (2025)
En Az Nüfusa Sahip İlçe	Hamamözü (3.567 kişi)	Nüfusu (2025)
En Kalabalık Yaş Grubu	25-29 yaş (24.754 kişi)	Nüfusu (2025)
En Düşük Nüfusa Sahip Yaş Grubu	90 yaş ve üzeri	Nüfusu (2025)
Genç Nüfus (15-24 yaş)	%14,5 (Türkiye sıralaması: 60.)	Objektif Amasya (2024)
Yaşlı Nüfus (65 yaş ve üzeri)	%15,3 (Türkiye sıralaması: 12.)	Objektif Amasya (2021)

4.2.4. İlgili Kurumların Verileri Işığında Amasya’da Kalkınma Çalışmaları

Amasya ili son yıllarda gerek devlet kurumları tarafından gerekse Avrupa Birliği projeleri ile kalkınması desteklenen illerdendir. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) bünyesinde ilin kalkınması için kapsamlı projeler yürütülmektedir. 2022 yılında OKA tarafından 2022 Fizibilite Desteği Programı ve Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) kapsamında Amasya ilinde toplam 9,1 milyon TL bütçesi olan 5 projenin desteklemesine karar verilmiştir. Proje imzalarının atıldığı toplantıda dönemin Amasya Valisi Mustafa Masatlı tarafından verilen bilgilere göre Taşova Kaymakamlığı tarafından hazırlanan *Taşova Altın Bamyasının Katma Değerinin Arttırılması Projesi*, Gümüşhacıköy İp Sicim Urgan Küçük Sanat Kooperatifi tarafından hazırlanan *Unutulmaya Yüz Tutmuş Kenevir Yetiştiriciliğinin ve Sanayisinin Canlandırılması Projesi*, Amasya Üniversitesi Merzifon Meslek Yüksekokulu tarafından hazırlanan *Kariyer Yolculuğundaki Gençlere Nitelikli Eğitim Desteği Projesi*, bunlara ek olarak fizibilite çalışması yapılarak hazırlanan *Harşena Dağında bulunan 5 Adet Kral Kaya Mezarının Rölöve- Resitüsyon- Restorasyon Projesi* ve son olarak Amasya ile beraber Çorum, Samsun ve Tokat illerinde de uygulanacak olan *Yeşilırmak Nehri Su Kirlilik Envanteri Projesi* ilgili anlaşma kapsamında desteğe layık görülen projeler olmuştur (OKA, 2022). Her bir projenin ayrı ayrı ilin sosyal ve ekonomik anlamda gelişmesine katkı sağlaması ön görülmektedir. İlgili tarihten günümüze kadar uygulamaya başlanan bu projelerin Amasya ilinin kalkınmasına fayda sağladığı veriler ışığında sabittir. Örneğin Taşova ilçesinde proje kapsamında 2024 yılında Taşova Altın Bamyası Kurutma ve Paketleme Tesisi açılmış olup 2800 dekar alanda ekimi yapılan coğrafi işaretli çiçek bamyasının kurutulması ve paketlenmesi için modern bir tesis kurulmuştur (NNC Haber, 2024).

OKA’nın destekleriyle 2023 yılında da projeler yürütülmeye devam edilmiştir. İlk olarak *Kırsalda Saklı Kültür Mirası Gün Yüzüne Çıksın* ismiyle başlatılan, Amasya Merkez’e bağlı Kaleköy’de yer alan tarihi tescilli kültür varlığı olan hamam ve köy camisinin rölöve, restitüsyon ve restorasyonu ile köy içerisinde bulunan şelaleye yürüyüş rotaları çizilerek seyir terasları oluşturulması için hazırlanan proje kabul edildi (Yeşilırmak Gazetesi, 2023). OKA tarafından finanse edilen projeler arasında Amasya Kalesi ve Yedikır Kuş Cenneti gibi turistik alanların düzenlemesi yer almaktadır (OKA, 2023a).

Devlet destekli diğ er bir takım projeler de 2023 yılında hayata ge erilmiştir.  rneğ in yine kadınların ön planda olduğu ve Amasya  niversitesi tarafından yürütülen, kadın istihdamını teşvik eden “Geleceği Kodluyor” projesiyle, kad nlar  teknoloji temelli eğitimler verilmiştir (Amasya Üniversitesi, 2023). Bunlara ek olarak TKDK ve DOKAP tarafından özellikle tarım temelli kırsal kalkınmanın desteklenmesi adına yapılan çeşitli projelere mali destekler sağlanarak Amasya’n n ilerlemesine katkı sağlanmıştır.

2024-2025 yıllarında Amasya ili için devlet destekli kalkınma projeleri artarak devam etmektedir. 2024 yılında Doğu Karadeniz Projesi Bölge Kalkınma  daresi Başkanlığı desteğiyle hayata ge erilen köy rehabilitasyonları, sulama kanalları inşası, yüksek sistem bağ yetiştiriciliği, küçükbaş hayvancılığın geliştirilmesi ve çiğ süt kalitesinin artırılması gibi  alışmalar Amasya ilini özellikle kırsal kalkınma anlamında desteklemektedir (Suluova Yenihaber, 2024). Tarım ve hayvancılığı geliştirmeye yönelik olarak “K rsalda Bereket, Hayvancılığa Destek Projesi” ile et i  rk damızlık üretimi artırılmaktadır (Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, 2024). Bunlarla beraber kadın kooperatiflerinin üretim ve pazarlama gücünü artırmak için teşhir ve tanzim projeleri 2024 yılında da yürütülmeye devam etmektedir (OKA, 2024a). Son yıllarda Amasya ilinin ön plana çıktığı turizm yatırımlarına ek olarak 2025 yılında kültürel mirasın korunması adına Venk Suyu Ayazması gibi yapıların restore edilerek turizme kazandırılmasına karar verilmiştir (Amasya Belediyesi, 2025).

5. NEVŞEHİR ÖRNEĞİ İLE EKOTURİZMİN KALKINMAYA ETKİLERİ

Nevşehir Türkiye'nin turizm ile anılan şehirleri arasında önde gelenlerinden biri haline gelmiştir. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığının haberine göre 2024 yılı verileri ışığında Nevşehir'e 4 milyon 374 bin 19 turistin geldiği tespit edildiği hususu Nevşehir Valiliği tarafından bildirilmektedir (Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2025). Bu verilerde büyük pay sahibi olan alanın ise ekoturizm olduğu göze çarpmaktadır. Dünyaca ünlü Kapadokya bölgesine ev sahipliği yapan Nevşehir'de son yıllarda turizmdeki bu ilerlemenin lokomotifliğini üstlenen turizm çeşitleri ekoturizmin başat alanlarından olan doğa, kültür, balon, kongre, termal, sağlık, inanç gibi turizm türleridir. Bu türler Kapadokya bölgesini de canlandıran ve en çok payı da Nevşehir ilinin aldığı alanlardır.

Nevşehir'deki devam eden ekoturizm faaliyetleri aşağıda belirtildiği gibidir.

- **Doğa Yürüyüşü (Trekking):** Doğa yürüyüş faaliyetleri belirli bir mesafedeki yürüyüş dahilinde yerel alanları ziyaret etmeyi kapsamaktadır. “Kızılçukur Vadisi, Güvercinlik Vadisi, Zemi Vadisi, Bağlıdere Vadisi, Gomeda ve Üzengi Vadileri, Zindanönü Deresi Vadisi, Kılıçlar Vadisi, Paşabucağı Mevkii, Periler Vadisi, , Görkündere Vadisi, Güllüdere-1 ve Güllüdere-2 Vadileri, Meskendir Vadisi, Çat Vadisi, Balkandere Vadisi, İhlara Vadisi, Manastırlar Vadisi” doğa yürüyüş güzergâhları olarak belirlenmiştir.
- **Festival Turizmi:** Nevşehir ili sınırları içerisinde turistik merkezlerden biri olan Ürgüp ilçesinde gerçekleştirilen “Ürgüp Bağ Bozum Festivali” ve ilk olarak 2015 yılında Kapadokya'da düzenlenen doğa yürüyüşleri, açık hava etkinlikleri, vadi koşuları, bisiklet turlarını kapsayan “Cappadox Festivali” festival turizmi kapsamında örnek olarak gösterilebilir.
- **Mağara Turizmi:** Kapadokya Bölgesinde mağara turizmi adına düzenlenen ekoturizm faaliyetleri genel itibarıyla yeraltı şehirleri odaklı olarak sürdürülmektedir. “Özkonak Yeraltı Şehri, Derinkuyu Yeraltı Şehri, Kaymaklı Yeraltı Şehri, Özlüce Yeraltı Şehri, Acıgöl Yeraltı Şehri ve Civelek Mağarası” kayaların oyulması sonucu günümüze kadar varlığını sürdüren yeraltı şehirlerinden bazılarıdır.
- **Hava Sporları ve Balon Turizmi:** Balon turizmi, özellikle sıcak hava balonculuğu kapsamında öne çıkmış destinasyonlardan biri olan Kapadokya

Bölgesinde 1991 yılında Türk Hava Kurumu ile başlayıp 2006 yılında diğer işletmelerinde katılımıyla kısa zamanda başlıca turistik ürün denilebilecek noktada bölgenin katma değeri haline gelerek yüksek getiri sağlamaktadır. Hava sporları kapsamında yamaç paraşütünü geliştirmek için çalışmalar devam etmektedir.

- Atlı Doğa Yürüyüşü: Doğal turistik çekiciliğe sahip turizm destinasyonlarında atlı doğa yürüyüşleri ekoturistler tarafından yoğun ilgi görmektedir. Grup lideri öncülüğünde ve kısa süreli turlar şeklinde düzenlenen atlı doğa yürüyüşleri günübirlik veya birkaç günlük gezi programları ile gerçekleştirilmektedir.
- Bisiklet Turizmi: “Salcano Kapadokya Bisiklet Festivali”, “Runfire Cappadocia Ultra Maratonu” bölgenin doğal ve tarihi güzelliklerinin tanıtılması faaliyetlerinden bazılarıdır.
- Sportif Olta Balıkçılığı: Kapadokya Bölgesinde bulunan Avanos, Kızılırmak ve göletlerin bulunduğu Damsa barajı ve Gülşehir’in Sportif Olta Balıkçılığına elverişli alanlar olarak görülmektedir.
- Tarım ve Çiftlik Turizmi: Kapadokya bölgesinin kendine özgü tarımsal ürünleri mevcuttur. Yerel halkın ürettiği başlıca ürünler ise, kabak çekirdeği, patates, kayısı ve üzümdür. Son yıllarda iç ve dış turizmin artmasıyla şarap tüketiminde artış gözlemlenmektedir. Buna bağlı olarak üzüm üretiminde de artış yaşanmaktadır. Bölgedeki bazı turizm işletmeleri ise, bağbozumu festivalleri kapsamında düzenlenen turlarda turistlere şarap yapımı ile ilgili deneyim imkanı tanıyarak turistik ürünlerin tanıtımına katkı sağlamaktadırlar.
- Botanik Turizmi: Karasal iklimin etkili olduğu Kapadokya bölgesinin bitki örtüsü, bozkırdır. Kekik türleri, buğdaygiller, gevenler, kangal vb. dikenler yaygın rastlanan bitki türleri arasında yer almaktadır. Son dönemlerde üzerinde durulan ağaçlandırma çalışmaları sonucunda akasya, badem, sedir, karaçam, akçağaç, dişbudak, vb. gibi türler ile elde edilen alanları yeni habitatlara örnek teşkil edebilir (Gök ve Özkoç, 2020: 1222).

Her yıl milyonlarca turisti ağırlayan Nevşehir ilinde ekoturizm etkin şekilde kullanılmakta, ilin sosyokültürel ve ekonomik kalkınmasına büyük katkı sağlamaktadır. Deniz, güneş ve plaj üçlemesine alternatif turizm alanları açan ekoturizm sayesinde bölgede yerel halk ve tüm turizm paydaşları kalkınmanın lokomotifine haline gelen ekoturizm faaliyetlerinin çeşitlenmesini ve sürdürülebilir hale gelmesini benimsemiş durumdadır. Nevşehir’in iklimi

karasal (yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve sert), yüz ölçümü 5293 kilometrekaredir (URL 1, 2025). Nüfusu ise 317.952 dir (URL 2, 2025).

6. AMASYA İLİ EKOTURİZM SWOT ANALİZİ

Amasya coğrafi konumu itibariyle ulaşımı kolay bir bölgede yer almaktadır. Nüfusu 342.378, yüz ölçümü ise 5701 kilometrekaredir (URL 3, 2025). İklimi hem karadeniz iklimini hem karasal iklimi hissettiren dört mevsimin her özelliğini içerisinde barındıran karma bir iklim olup karadeniz ardı iklimi olarak nitelendirilir (URL 4, 2025). İl doğal güzellikleri ve turizme uygun alanları ile son yıllarda ekoturizm açısından artan bir potansiyele sahiptir. Bununla beraber bölgesel ve gelişimsel anlamda bir takım aşılması gereken engeller de ilin ekoturizminin gelişmesi açısından önemlidir. Amasya ilinin ekoturizminin SWOT analizi literatüre dayandırılarak Tablo 5.1’de sunulmaktadır.

Tablo 5.1: Amasya ili ekoturizm SWOT analizi

Güçlü Yönler (Strengths)	Zayıf Yönler (Weaknesses)
Zengin biyolojik çeşitlilik ve doğal alanlar (Yılmaz, 2020).	Altyapı ve ulaşım eksiklikleri (Kara ve Özdemir, 2019).
Tarihi ve kültürel miras ile entegre edilebilir ekoturizm potansiyeli (Demir ve Yıldırım, 2021).	Tanıtım ve pazarlama eksiklikleri (Aksoy, 2018).
Yerel halkın ekoturizme ilgisi ve katılım potansiyeli (Gök ve Şahin, 2022).	Mevsimsel bağımlılık ve turizm sezonunun kısıtlılığı (Yılmaz, 2020).
Sınırlı ancak gelişmekte olan eko-konaklama imkanları (Demir ve Yıldırım, 2021).	Yeterli eğitimli rehber ve personel eksikliği (Kara ve Özdemir, 2019).

Fırsatlar (Opportunities)	Tehditler (Threats)
Devlet ve belediyelerin ekoturizmi destekleyici politikaları (Aksoy, 2018).	Kontrolsüz turizm faaliyetleri ve çevresel bozulma riski (Yılmaz, 2020).
Yerel halk için ek gelir kaynağı oluşturma potansiyeli (Gök ve Şahin, 2022).	Doğal afetler ve iklim değişikliği etkileri (Demir ve Yıldırım, 2021).
Sürdürülebilir turizm trendlerinin artan popülaritesi (Kara ve Özdemir, 2019).	Küresel ve ulusal ekonomik dalgalanmaların etkisi (Aksoy, 2018).
Dijital pazarlama ve sosyal medya aracılığıyla tanıtım imkanları (Demir ve Yıldırım, 2021).	Geleneksel turizm faaliyetlerinin ekoturizmin önüne geçmesi (Gök ve Şahin, 2022).

Analizde de görüldüğü üzere Amasya, güçlü yönleri ve fırsatları ile ekoturizmin gelişmesi açısından gerekli ortama sahiptir. Bununla beraber zayıf yönleri geliştirilerek ve tehditlerin önlenmesi için gerekli önlemler alınarak ilin ekoturizm potansiyeli gerektiği gibi kullanılabilir ve hem yerel halkın hem de ülkenin ekonomisine bu sayede katkı sağlamak mümkün olabilecektir.

7. YÖNTEM

Çalışma kapsamında en doğru sonuçların elde edilmesi amacıyla üç farklı araştırma şekli ile çalışılmış, önce literatür araştırması, devamında sahada görüşme araştırması ve son olarak ilgili görüşmelerin analiz çalışmaları ile süreç tamamlanmıştır.

7.1. Materyal

Bu çalışmanın materyalini, Amasya ilinde ekoturizm faaliyetlerinde bulunan işletmelerin yöneticileri ile ilgili kurum temsilcileri oluşturmuştur. Araştırmada, Amasya'daki ekoturizm potansiyelinin kalkınmaya etkileri kapsamında veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca literatür taramasından elde edilen ikincil veriler ile Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA), TÜİK ve Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü gibi kurumlardan temin edilen istatistiki verilerden de yararlanılmıştır.

7.2. Metot

Hazırlanan bu tez nitel bir çalışmadır. Amacı Amasya ilinin ekoturizm açısından durumunu ve ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına etkisinin olup olmadığını ortaya koymaktır. Bunu yaparken nitel araştırma yöntemlerinden olan görüşme yöntemi kullanılarak turizm alanında faaliyet gösteren kişi ve kurumlarla görüşmeler yapıp alanlarla ilgili incelemeler yapılarak ekoturizmin durumu ve kalkınmaya etkisi değerlendirilmiştir. İlgili görüşmeler ve literatür taramasından elde edilen veriler ışığında bir SWOT Analizi yapılarak sonuçları işlenmiştir. Tez önerisinin içerdiği konu başlıkları üzerine yapılan ilgili çalışmaların sonuçlarına bakıldığında, Kılıç (2022)'a göre aidiyet duygusu ile ekoturizmin ekonomik algı, çevresel algı ve sosyo-kültürel algı boyutu arasında doğru yönde ve orta düzeyde bir ilişki tespit edilmiştir. Kılıç ve Genç (2023)'e göre Amasya'da yaşayan yerel halkın ekoturizme yönelik ekonomik, çevresel ve sosyokültürel algılarının olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yine aynı çalışma sonucuna göre yerel halkın demografik özellikleri ile ekoturizm algıları arasındaki ilişki incelendiğinde yerel halkın ekoturizm algılarının yalnızca turizm eğitimi alma durumuna göre farklılık gösterdiği, diğer demografik özelliklere göre ise istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği bulgularına ulaşılmıştır. Kılıç vd., (2019)'e göre Amasya ili ekoturizm faaliyetleri yönünden zengin bir potansiyele sahiptir ve Amasya; avcılık ve balık tutma, bisiklet sürme, botanik turizmi, doğa sporları, doğa yürüyüşleri, kuş gözlemciliği, oryantiring, motor ve yamaç

paraşütü, yayla turizmi, çiftlik ve tarım turizmi, kamp-karavan turizmi, foto safari ve festival turizmi gibi etkinlikler için zengin bir eko-turizm potansiyeline sahiptir.

Detaylıca aktarmak gerekir ise, tez iki farklı araştırma hipotezi üzerinden ilerlemiştir. Tezin öngördüğü araştırma hipotezlerinden ilki ‘Amasya ilinde ekoturizm yapılmaktadır.’ cümlesine dayanmaktadır. Bu bağlamda tez içerisinde yapılmış olan literatür taraması ve görüşmeler, aynı zamanda kullanılmış olan ikincil kaynaklar ile söz konusu hipotez doğrulanmıştır. Tezin öngördüğü diğer araştırma hipotezi ise ‘Amasya ilindeki ekoturizm kalkınmayı olumlu anlamda etkilemektedir.’ cümlesi üzerinden ilerlemiştir. Bu hipotezin doğrulanabilmesi için Amasya ilindeki turizm alanında faaliyet gösteren işletme sahipleriyle görüşmeler organize edilmiş ve alanyazında bölgesel kalkınma faaliyetlerini incelemiş olan çalışmalardan ve kalkınma ajansları ile ilgili kurumlar tarafından ortaya konulan raporlardan bilgi alınmıştır. Bu bağlamda, öncesinde literatür taraması ile elde edilen veriler incelenerek bir ön veri havuzu oluşturulmuştur. Sonrasında görüşme yönteminin uygulanacağı görüşmeciler (turizm paydaşı olan işletmeler ve kuruluş yetkilileri) İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nün verilerinden tespit edilerek listelenmiş ve tek tek görüşülmeye başlanmıştır. Görüşmeler Yapılandırılmış şekilde önceden belirlenmiş sorular yöneltilerek yapılmıştır. Böylece asıl odak noktası olan konuya ilişkin sağlıklı veriler elde edilerek analiz kolaylığı sağlanmıştır. Bu kapsamda Amasya ilinde yapılan ve planlanan ekoturizm faaliyetleri ile ilgili bilgiler tespit edilmiştir. Ekoturizm alanlarıyla ilgili veriler elde edildikten sonra ilin kalkınmasına olan etkisi noktasında verilerin tespit edilmesine yönelik sorular da yöneltilerek bu görüşmelerden elde edilen veriler kayda geçirilmiştir. Ayrıca ilgili konuda faaliyette olan ya da faaliyete müsait alanlar gözlemlenerek potansiyelleri incelenmiş, fotoğraf ve çeşitli görseller alınarak yerel bilgiler de yerinde not edilmiştir. Akabinde Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Müdürlüğü ve Kalkınma Ajansı İl Koordinatörlüğü gibi ilgili kurumlar ile görüşülüp konu ile alakalı veriler elde edilerek tüm verilerin ışığında bir SWOT ANALİZİ yapılmıştır. Bu analiz doğrultusunda ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına etkileri, güçlü ve zayıf kalan yönleri, tehdit ve fırsatları tespit edilmiş, sonuçları ve önerileri tartışılarak elde edilen bilgiler neticesinde literatüre katkı sağlanmıştır.

8. BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmamızda elde edilen verilerin ortaya koymuş olduğu gerçeklikler ile Amasya'nın kalkınması ve gelişmesi adına sunulan fikir ve öneriler tartışılmıştır.

8.1.Bulgular

Araştırma kapsamında Amasya ilinde turizm sektöründe faaliyet gösteren 27 farklı firma sahipleriyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin transkripti çıkartılarak NVivo 15 programı ile analiz edilmiştir.

8.1.1 Demografik Bulgular

Katılımcılara ait demografik özellikler Tablo 8.1'de verilmiştir.

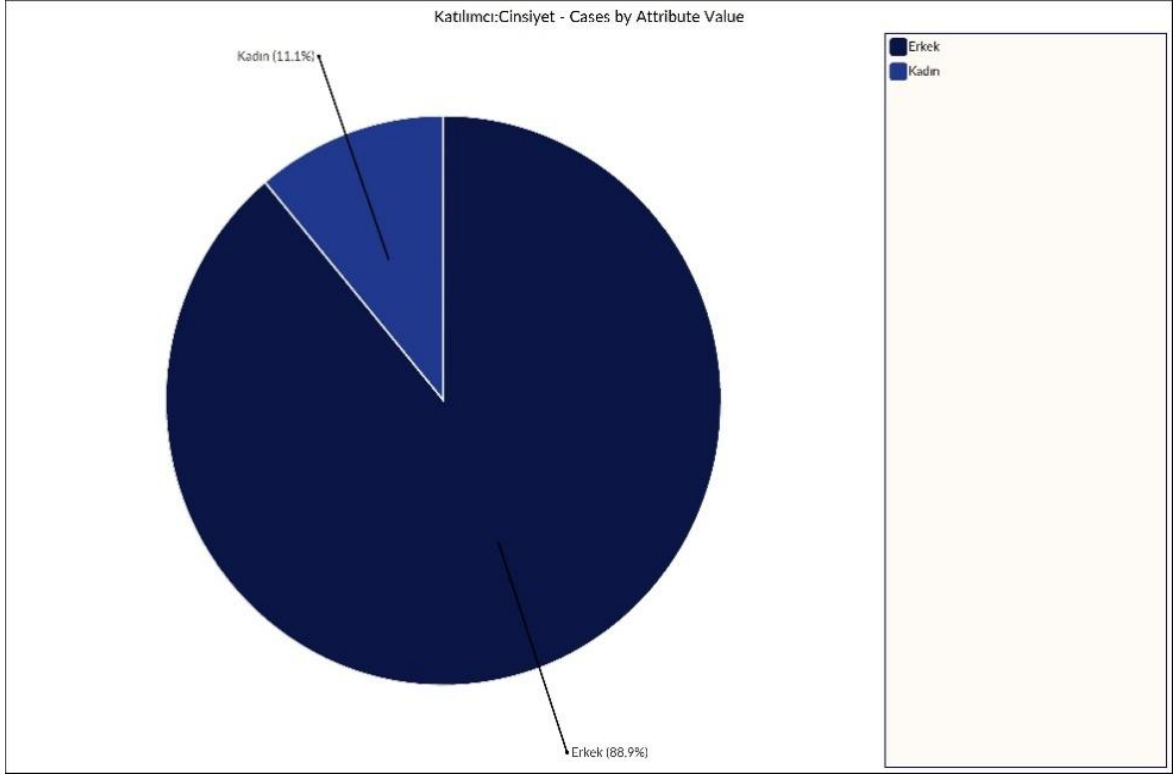
Tablo 8.1: Katılımcıların demografik bulguları

Katılımcı	Cinsiyet	Sektör Deneyimi (Yıl)	Yaş	Eğitim Durumu
Katılımcı 1	Erkek	18	60	Lise
Katılımcı 2	Erkek	15	42	Lise
Katılımcı 3	Erkek	7	38	Lisans
Katılımcı 4	Erkek	23	52	Lise
Katılımcı 5	Erkek	24	53	Lisans
Katılımcı 6	Erkek	15	36	Lisans
Katılımcı 7	Erkek	14	35	Lisans

Katılımcı 8	Erkek	20	35	Lisans
Katılımcı 9	Erkek	9	34	Lisans
Katılımcı 10	Erkek	16	62	İlkokul
Katılımcı 11	Erkek	22	62	Lise
Katılımcı 12	Erkek	28	50	Lise
Katılımcı 13	Erkek	29	52	Önlisans
Katılımcı 14	Erkek	30	49	Lise
Katılımcı 15	Erkek	25	51	Önlisans
Katılımcı 16	Kadın	3	21	Lisans
Katılımcı 17	Erkek	16	65	Lisans
Katılımcı 18	Kadın	18	37	Lisans
Katılımcı 19	Erkek	21	38	Lise
Katılımcı 20	Erkek	7	25	Lisans
Katılımcı 21	Erkek	12	68	Lisans
Katılımcı 22	Erkek	6	64	Önlisans
Katılımcı 23	Erkek	14	61	Önlisans
Katılımcı 24	Erkek	15	43	Lise

Katılımcı 25	Kadın	25	49	Lisans
Katılımcı 26	Erkek	1	40	Önlisans
Katılımcı 27	Erkek	6	32	Lisans

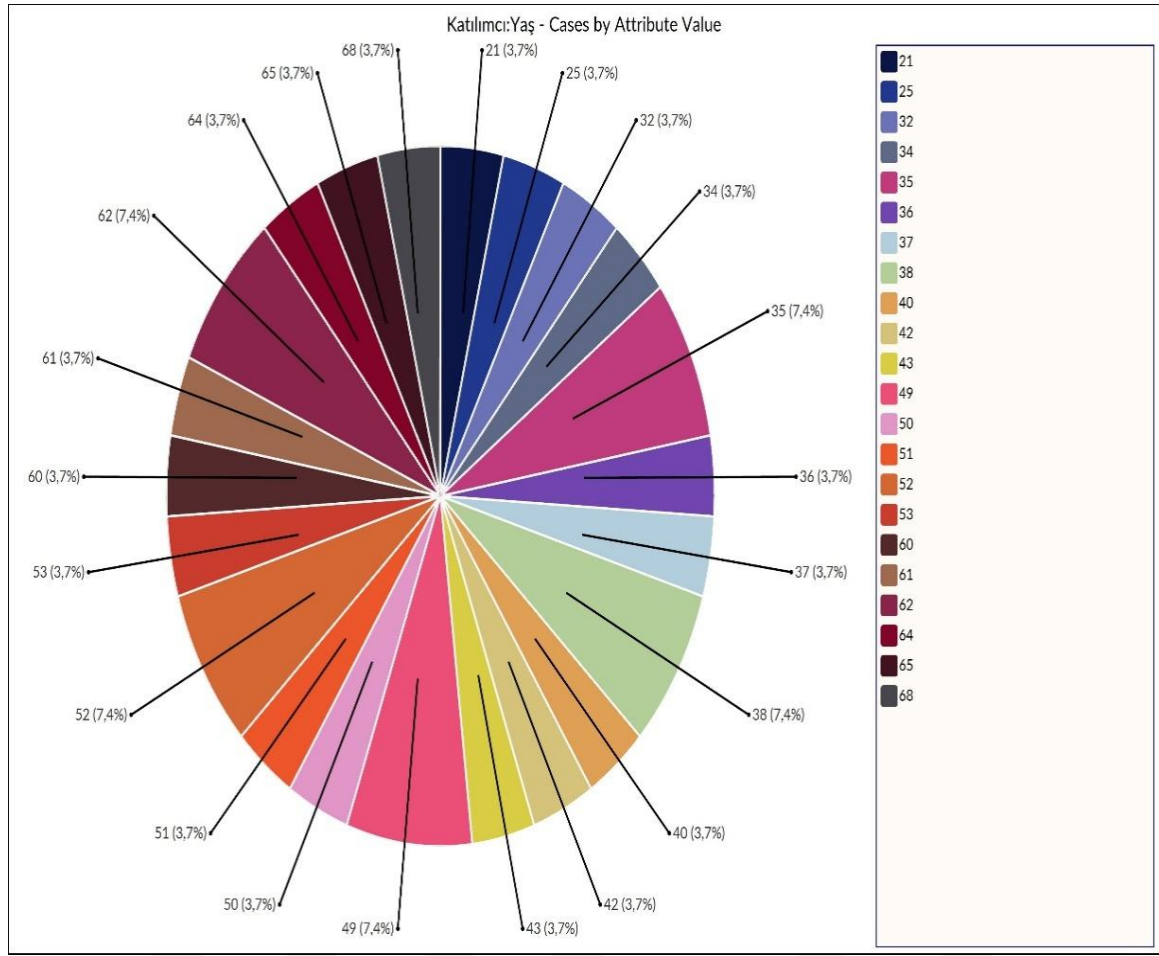
Katılımcıların cinsiyet dağılımını gösteren grafik şekildeki gibidir.

Şekil 8.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı grafiği

Şekil 8.1'deki grafikte de belirtildiği gibi 27 katılımcıdan 3 katılımcı (%11,1) Kadın, 24 katılımcı ise (%88,9) Erkek cinsiyetindedir. Bu durum turizm sektöründe erkek cinsiyet yoğunluğuna bir örnek olarak değerlendirilebilir.

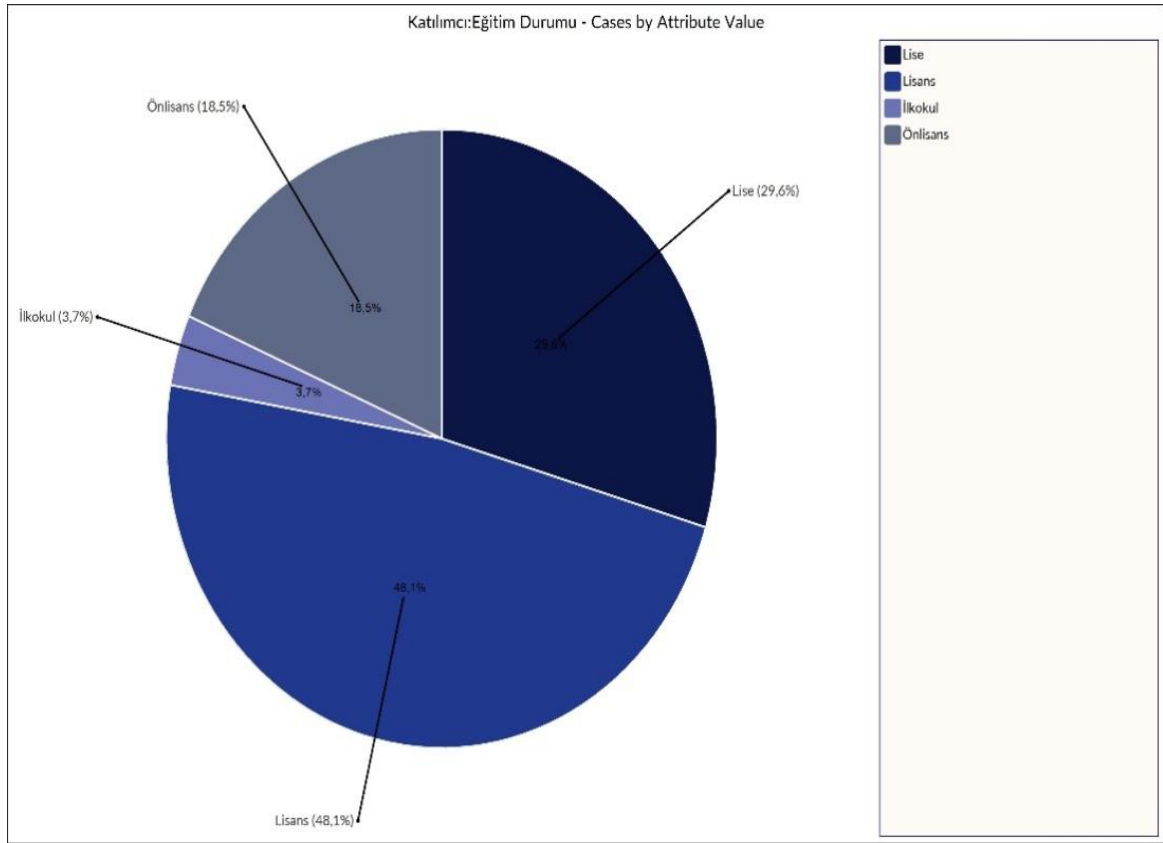
Katılımcıların yaş, eğitim durumu ve sektör deneyimleri de çalışma kapsamında işlenmiştir. Katılımcıların yaş değişkenine ait verileri aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Şekil 8.2: Katılımcıların yaş dağılım grafiği

Şekil 8.2'deki grafikte de detaylandırıldığı şekliyle katılımcıların yaş aralığı 21-68 arasında değişmekte ancak yoğunluk 35-62 yaş aralığında bulunmaktadır. Bu kapsamda çalışmanın orta yaş ve üzeri bireylerin görüşlerini içerdiği görülmektedir. Farklı yaş gruplarının farklı veriler ortaya koyabileceği değerlendirildiğinde çalışmanın katılımcılarının geniş aralıklı yaş gruplarına hitap etmesi araştırma açısından önemlidir.

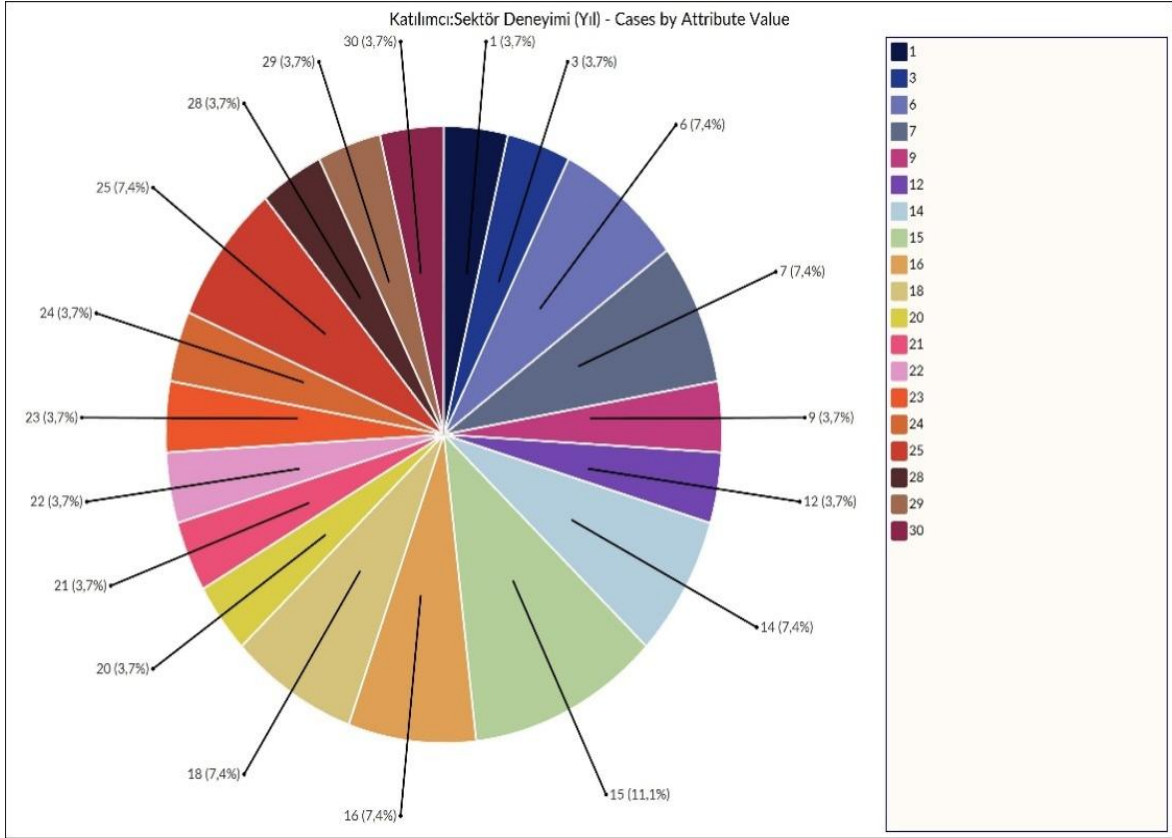
Çalışmadaki bir başka veri katılımcıların eğitim durumudur. Eğitim durumuna bakıldığında katılımcıların İlkokul- Lisans arasında değişen bir grafik mevcuttur. Katılımcıların eğitim durumlarını gösteren grafik aşağıda verilmiştir.

Şekil 8.3: Katılımcıların eğitim durumu dağılım grafiği

Şekil 8.3'teki grafikte görüldüğü şekliyle katılımcıların %48,1'i Lisans, %29,6'sı Lise, %18,5'i Önlisans ve %3,7'si İlkokul mezunudur. Eğitim seviyelerindeki bu çeşitlilik katılımcıların görüşlerinin arka planında bilişsel bir çeşitlilik sağladığından çalışmanın verilerine derinlik kattığı değerlendirilmektedir.

Katılımcıların demografik özelliklerinde değerlendirilen son değer ise sektör deneyimidir. Katılımcıların sektördeki deneyimleri 1-30 yıl arasında değişmekle beraber yoğunluğun 6-25 yıl arasında olduğu görülmektedir. Katılımcıların sektör deneyimlerini gösteren grafik aşağıda sunulmuştur.

Şekil 8.4: Katılımcıların sektör deneyimi dağılım grafiği

Şekil 8.4'te verilen grafikte sunulan veriler ışığında katılımcıların büyük kısmının sektör deneyimleri yüksek kişiler olduğu görülmektedir. Bu durumun katılımcıların görüşlerinin sahaya dair pratik ve deneyimlerine dayalı olabilmesi ihtimalini artırdığı değerlendirilmektedir.

8.2.Tematik Analiz

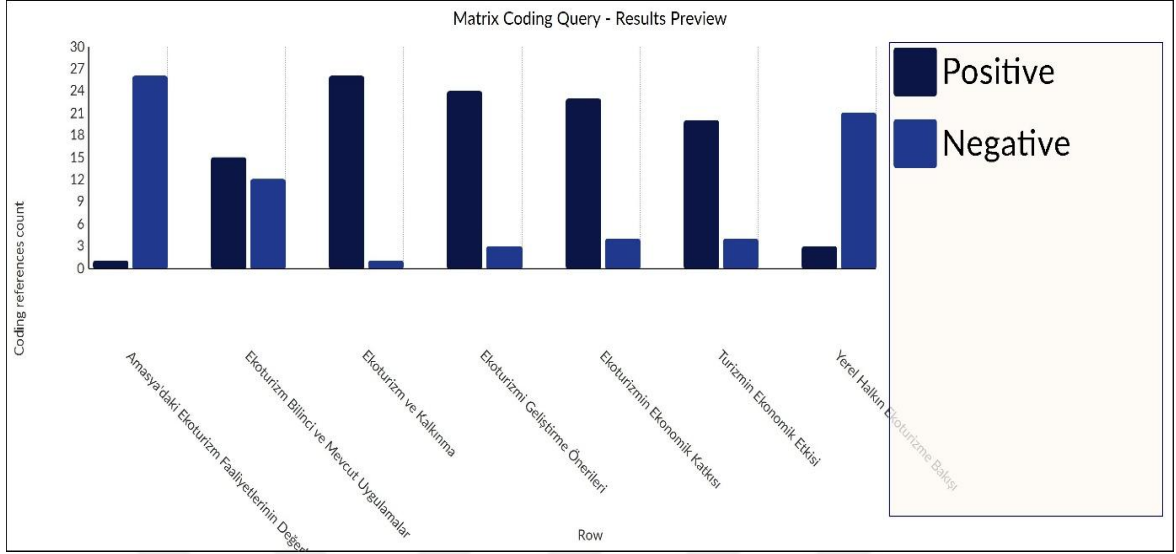
Katılımcılara sorulan sorular ve alınan cevapların içeriğine göre NVivo programı ile temalar ve kodlar belirlenmiştir. Bu temalar ve kodlar sayesinde cevaplar kategorize edilmiştir. Bu bölümde her bir tema ve kod tek tek katılımcıların verdiği cevaplara göre detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Aşağıda analizlerin üzerine temellendirildiği temalar ve kodlara ait tablo görülmektedir.

Tablo 8.2: Analiz tema ve kodları

TEMALAR	KODLAR
Turizmin Ekonomik Etkisi	Tanıtım ve Yatırım Eksiklikleri
	Günübirlik Konaklama vs. Uzun Süreli Konaklama
	Turizmin Dolaylı Etkileri (Esnaf, ulaşım, restoran gibi sektörler üzerindeki etkileri)
Ekoturizm Bilinci ve Mevcut Uygulamalar	Dernekler ve Bireysel Girişimler
	Ekoturizm Farkındalığı
	Ekoturizmin Tanımında Çeşitlilik
Amasya'daki Ekoturizm Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi	Potansiyelin Kullanılmaması
	Tanıtım Eksikliği
	Yatırım Eksikliği ve Altyapı Sorunları
Ekoturizmi Geliştirme Önerileri	Sosyal Medya ve Dijital Tanıtım Stratejileri
	Tesisleşme ve Altyapı İhtiyacı
	Yerel ve Merkezi İdare İşbirliği
Ekoturizmin Ekonomik Katkısı	Doğrudan Ekonomik Etki (Esnaf, Ulaşım, Konaklama)
	Kırsal Kalkınma ve Çiftçiye Etkisi
	Mevsim Dışı Turizmle Yıl Boyu Katkı Sağlama
Ekoturizm ve Kalkınma	Ekolojik Sürdürülebilirlik ve Altyapının Rolü
	İstihdam ve Yerel Gençliğe Katkı
	Kültürel ve Sosyal Dönüşüm
Yerel Halkın Ekoturizme Bakışı	Bilgi Eksiği ve Yanlış Algılar
	Bilinçlendirme ve Eğitim İhtiyacı
	Gelenek Görenek ve Gastronomiyle Entegrasyon

Tablo 8.2'de de görüldüğü gibi analizler 7 farklı tema ve toplam 21 farklı kod üzerine temellendirilmiştir. Bu tema ve kodlar görüşme transkriptlerinin genel ve alt başlıklar olarak

kodlanması ile elde edilmiştir. Katılımcıların ilgili temalar için oluşturulan duygu analizini içeren grafik aşağıda verilmiştir.

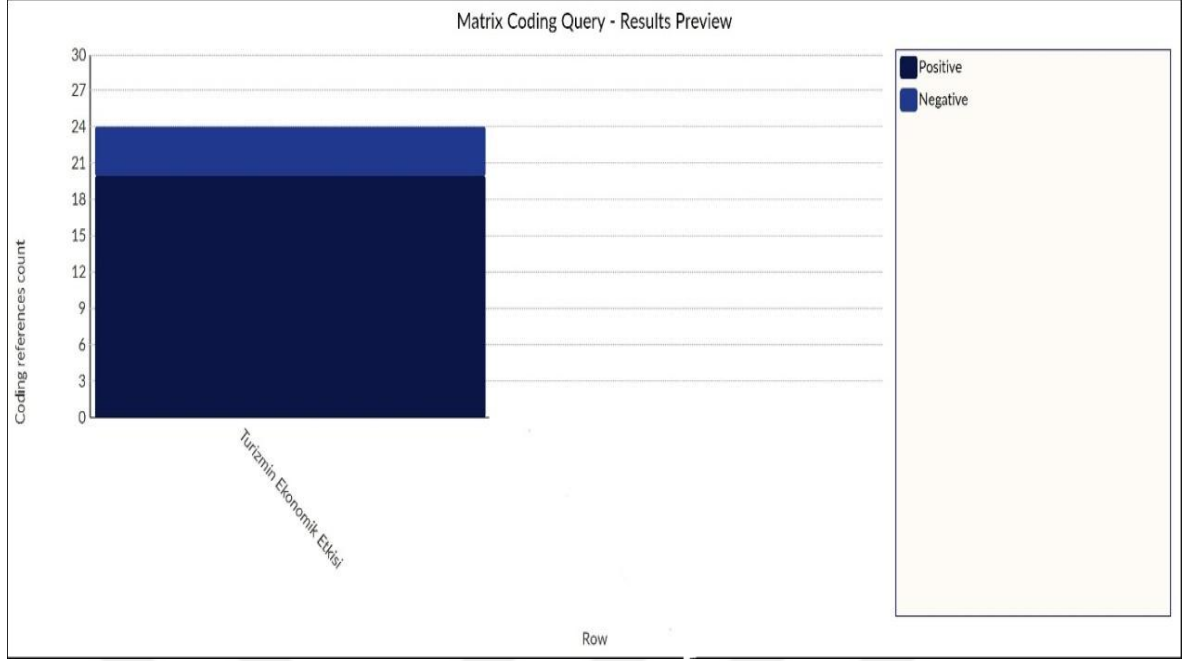

Şekil 8.5: Tema bazlı olumlu-olumsuz duygu analiz grafiği

Tablodaki veriler incelendiğinde katılımcıların Amasyadaki Ekoturizm Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi ve Yerel Halkın Ekoturizme Bakışı başlıklı temalara ağırlıklı olarak negatif duygu gösterirken, Turizmin Ekonomik Etkisi, Ekoturizmi Geliştirme Önerileri, Ekoturizmin Ekonomik Katkısı ve Ekoturizm ve Kalkınma başlıklarına ağırlıklı olarak pozitif duygu gösterdiği, bununla beraber Ekoturizm Bilinci ve Mevcut Uygulamalar konusunda ise neredeyse eşit miktarda pozitif ve negatif duygular sergiledikleri görülmektedir.

8.2.1. Turizmin Ekonomik Etkisi

Turizmin ekonomik etkisi teması katılımcılar tarafından yüksek çoğunlukta pozitif bir bakış açısı ile değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme Şekil 8.6' da net bir şekilde görülmektedir.

Şekil 8.6: Turizmin ekonomik etkisi katılımcı görüşü grafiği

Bu başlık altındaki veriler, Amasya ilinde turizmin kalkınmaya katkısı üzerine katılımcıların algı ve değerlendirmelerini içermektedir. Bu değerlendirmeler pozitif ve negatif olarak 2 farklı başlıkta incelenmiştir.

Ana tema altında incelenen pozitif görüşlere göre katılımcıların genel eğilimi aşağıdaki gibidir:

- Katılımcılar turizmin Amasya'nın kalkınmasında hayati bir rol oynadığını değerlendirmektedir.
- Katılımcıların Amasya'nın turizm potansiyeli ile ilgili farkındalığı yüksektir.
- Katılımcılar tarafından turizmin doğrudan ve dolaylı ekonomik katkıları güçlü şekilde vurgulanmaktadır.

İlgili tema ile ilgili pozitif görüş bildiren 20 katılımcıdan pozitif görüş bildirenlere örnekler aşağıda verilmiştir.

- **Katılımcı 2:** “Turizm bacasız fabrikadır... Amasya küçük Venedik gibi.”
- **Katılımcı 5:** “Yüzde yüz etkili... Amasya bir turizm şehri.”
- **Katılımcı 13:** “Amasya'nın kalkınması için en önemli gelir kaynaklarından

biri turizm.”

- **Katılımcı 14:** “Amasya’nın tek çıkar yolu turizm.”
- **Katılımcı 17:** “Amasya’nın turizm dışında kalkınma şansı yok.”
- **Katılımcı 21:** “Çevre illerin toplamından fazla turist alıyor Amasya.”

İlgili tema ile ilgili pozitif görüş bildiren katılımcıların ortak vurgularının Amasya’nın tarihi, doğası ve konumunun turizm için avantajlı olduğu, alternatifsizlik nedeniyle turizmin öncelikli sektör olduğu ve turizmin esnaf, ulaşım ve konaklama gibi alanlara doğrudan katkı sunduğu şeklinde olduğu değerlendirilebilir.

Bununla beraber katılımcılardan negatif görüş bildirenler de mevcuttur. Negatif görüş bildiren katılımcıların genel eğilimi aşağıdaki gibidir:

- Katılımcıların çoğunluğu tanıtım eksikliğinden ve yerel işletmelerin süreçlere dâhil edilmemesinden bahsetmektedir.
- Katılımcılara göre uzun süreli konaklamayı destekleyecek altyapı eksiktir.
- Katılımcılar tarafından mevcut potansiyelin kullanılmaması konusu vurgulanmaktadır.

İlgili tema ile ilgili pozitif görüş bildiren katılımcılardan negatif görüş bildirenlere örnekler aşağıda verilmiştir.

- **Katılımcı 4:** “%70’lik kısmın potansiyeli hâlâ kullanılmıyor.”
- **Katılımcı 7:** “Konaklama yetersiz, turist tutulamıyor.”
- **Katılımcı 16:** “Şu anda çok etkili olduğunu düşünmüyorum.”
- **Katılımcı 22:** “Yüzde 10-15 etkili olabilir ancak... Bilgi eksikliği var.”

Tema ile ilgili negatif görüş bildiren katılımcıların ortak vurgularının kalkınma için gerekli olan tanıtım ve yatırım süreçlerinin zayıflığı, yerel paydaşların (acenteler, küçük işletmeler) dışlanmış hissetmesi ve turistlerin kente katkısının sınırlı; kısa süreli ve düşük etkili olması olduğu değerlendirilebilir.

İlgili temanın alt kodlarının analizi de detaylandırılmıştır.

a) Tanıtım ve Yatırım Eksiklikleri

Amasya iline turizmin ekonomik etkisi teması altında seçilen ilk kod tanıtım ve yatırım eksikleridir. Buna göre çoğu katılımcı Amasya'daki turizm potansiyelinin gereği gibi kullanılmadığını, tanıtım ve yatırım eksikliği yaşandığını belirtmiştir.

Aşağıda katılımcıların bir kısmının konu ile ilgili görüşleri sunulmuştur.

- **Katılımcı 1:** “Tanıtım görevini İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü üstleniyor ama yeterince yaygın değil. Yerel acenteler dâhil olamıyor.”
- **Katılımcı 4:** “Turizmin ancak %30’u gelişti, %70’lik kısım değerlendirilemedi.”
- **Katılımcı 6:** “Alt yapı ve konaklama yatırımı eksikliğinden dolayı yatırımcılar da çekingen davranıyor.”

Bu görüşlerde de detaylandırıldığı gibi Amasya’da tanıtımda merkezi yönetimin bir rol üstlendiği, ancak yerel işletmelerin sürece dâhil olmaması ve altyapı eksikliğinin kalkınmayı sınırlandırması durumlarının söz konusu olduğu görülmektedir.

b) Gününbirlik Konaklama vs. Uzun Süreli Konaklama

Amasya ilinin geçiş güzergâhında bir il olması sebebiyle turistlerin gününbirlik konaklamalarının turizmin ekonomik etkisini değiştiren bir durum olduğu görülmektedir. Katılımcıların bir kısmı bu konunun önemine değinmiştir.

- **Katılımcı 9:** Amasya'nın Karadeniz turlarında kısa süreli durak olarak kullanıldığını belirtmektedir.
- **Katılımcı 7:** “Turisti tutamıyoruz, konaklama yetersiz” diyerek turizmin süresinin kısıtlı olduğuna işaret etmektedir.

Katılımcı yorumlarında da bahsedildiği şekliyle Amasya’da uzun süreli konaklama alanları tahsis edilerek turizmin şehre olan ekonomik etkisinin artırılması sağlanabilecektir.

c) Turizmin Dolaylı Etkileri

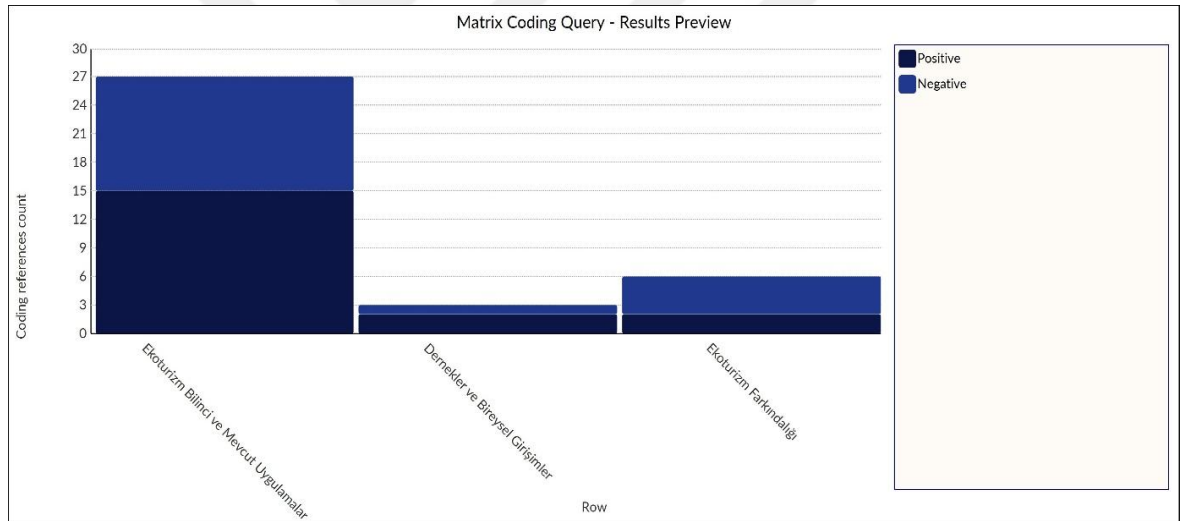
Amasya ili için turizmin ekonomik etkisinin yalnızca turizm sektöründe hizmet veren

tacirlere değil bununla beraber şehirde hizmet veren diğer esnaflara da olumlu katkı sağlayacağı görülmektedir. Katılımcıların ilgili konu hakkındaki yorumları aşağıda görülmektedir.

- **Katılımcı 6:** 500 bin turistin esnaf ve halkın refah seviyesini artıracakını belirtmektedir.
- **Katılımcı 9:** G n birlik turistlerin yemek, hediyeelik eşya sektörüne katkısını vurgulamaktadır.

8.2.2. Ekoturizm Bilinci ve Mevcut Uygulamalar

Amasya ilinde halkın ekoturizm hakkındaki bilinç seviyesi ve şehirde ekoturizmle ilgili yapılan mevcut uygulamalar temasında negatif ve pozitif görüşlerin birbirlerine yakın seviyede olduğu görülmektedir. İlgili temaya ait tablo şekil 8.7’de sunulmuştur.

şekil 8.7: Ekoturizm bilinci ve mevcut uygulamalar ile alt kodlarına ait görüş grafiği

İlgili tabloda verilen bilgiler ışığında ekoturizm bilinci ve mevcut uygulamalar teması ile ilgili pozitif bakış açısı daha fazla olmakla beraber pozitif ve negatif görüşlerin seviyesi birbirine yakındır. Bu da katılımcıların Amasya’da ki ekoturizm bilinci ve mevcut uygulamalar noktasında keskin bir olumsuz bakış açısı sergilemediklerini göstermektedir.

İlgili tema ile alakalı aşağıda katılımcıların pozitif ve negatif görüşlerine örnekler belirlenmiş ve gruplandırılmıştır. Ana tema altında incelenen pozitif görüşlere göre katılımcıların genel eğilimi aşağıdaki gibidir:

- Katılımcılar tarafından Tavşandağı, Boraboy Gölü, yaylalar gibi doğal alanlar örnek verilerek bölgenin ekoturizm açısından zengin olduğu vurgulanmaktadır.
- Katılımcılardan bazıları ekoturizmin çeşitli alt dallarını (dağ sporları, el sanatları, botanik turizmi) vurgulayarak bu alanların entegre biçimde geliştirilebileceğine dikkat çekmektedir.
- Katılımcılar tarafından kullanılan "Zemin uygun" ve "yerler hazır" gibi ifadeler, altyapı açısından doğal kaynakların kullanılabilir durumda olduğunu göstermektedir.

İlgili tema ile ilgili bildirilen pozitif görüşlere örnekler aşağıda verilmiştir.

- **Katılımcı 1:** “Ekoturizm çok dallı bir alan... dağ sporları, botanik turizmi, el sanatları... hepsi gelişmeli.”
- **Katılımcı 2:** “Doğayı seven dernekler var ama desteklenmeli.”
- **Katılımcı 5:** “Merzifon’ daki Tavşandağı, Boraboy Gölü gibi yerler potansiyel taşıyor.”
- **Katılımcı 21:** “Boraboy, yaylalar var; tesisleşme eksik ama yerler hazır.”
- **Katılımcı 24:** “Yapılabilir, örnekleri var, uygun zemini de mevcut.”

İlgili tema ile alakalı olarak bildirilen pozitif görüşler Amasya’nın ekoturizme yatkın bir yer olduğunu savunmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun ekoturizm bilincinin yüksek olduğu söylenebilmektedir.

Yukarıda verilen olumlu görüşlere ek olarak neredeyse aynı oranda olumsuz görüşlerde bulunmaktadır. Bu olumsuz görüşlerin temel vurguları ise planlama, rehberlik, tur programı eksikliği, dernek faaliyetlerinin profesyonelleşmemesi, tanıtım ve tesisleşme zayıflığı ve bilgi ve bilinç eksikliği, sistematik strateji yokluğu olarak değerlendirilebilir. Aşağıda negatif görüşlere örnekler görülmektedir.

- **Katılımcı 3:** “Çok fazla ekoturizm faaliyeti yok... sadece baraj çevresi kampçılık olabilir.”
- **Katılımcı 7:** “Acenteler olarak hiçbir çalışma yapmıyoruz, bilgi de yok.”
- **Katılımcı 9:** “Alanlar var ama faaliyet yok.”
- **Katılımcı 25:** “Boraboy bile geliştirilmedi, plan yok.”

- **Katılımcı 8:** Yeterli olduğunu düşünmüyorum tabi yani benim gibi turizm işletme sahibi bir insanın bu konu hakkında bilgi sahibi olmaması bence zaten bu işin yeteri kadar tanıtımının yapılmadığını kanıtlayan bir durum.

Olumsuz görüş bildiren katılımcıların yorumlarının genel eğilimi Amasya’da ekoturizm anlamında yapılan faaliyetlerin yetersiz olduğu yönündedir. Bununla beraber katılımcılar ekoturizme uygun alanların varlığından bahsetmektedir. Buradan da anlaşılabacağı gibi katılımcılar Amasya’da ekoturizmin gelişim potansiyeli olduğunu ifade etmektedir. İlgili temanın içerdiği kodlar aşağıda detaylı şekilde analiz edilmiştir.

a) Dernekler ve Bireysel Girişimler

İlgili temanın alt kodlarından biri olan dernekler ve bireysel girişimler, katılımcılar tarafından üzerinde durulan alanlardan birisidir. Katılımcıların genel görüşlerine göre Amasya’da ekoturizm adına faaliyet gösteren bazı amatör dernekler (doğa yürüyüşleri, bisiklet grupları, dağcılık toplulukları) bulunmakta ve bu dernekler çoğunlukla gönüllülük esasına dayalı olarak çalışmaktadır ve dışa dönük tanıtım faaliyetleri sınırlıdır. Katılımcılar bu girişimlerin kurumsal destekten yoksun olduğunu ve resmi turizm politikalarında yer almadığını ifade etmektedir. Aşağıda konu ile ilgili görüş bildiren katılımcıların yorumlarına örnekler verilmiştir.

- **Katılımcı 2:** “Doğayı sevenler derneği, doğa yürüyüşleri derneği vb. gibi kuruluşlar var ama bunların reklam yüzü yok. Aslında bu bir info kapsamında yapılmış olsa, bu işe bölgenin belediyesi, kaymakamlığı, valiliği ön ayak olsa da bunu bir Türkiye geneli info kapsamına almış olsak hem Amasya’nın tarihi hem de Amasya’daki ekoturizme açılacak bölgeler bakir alanlar, vahşi yaşamın olduğu alanları görebilirsiniz. Tabi ki bunları daha çok yaygınlaştırıp ulusallaştırmak lazım.”
- **Katılımcı 7:** “Biz acenteler bu konuyla ilgili hiçbir çalışma yapmıyoruz; sadece küçük dernekler faaliyetlerde bulunuyor.”

Katılımcıların görüşlerinden de anlaşılabacağı gibi Amasya halkının doğal hayat sevgisi yüksek olmakla beraber, ekoturizm faaliyetlerinin yalnızca dernek düzeyinde sınırlı kalması yeterli olmamakta, bu faaliyetlerin geliştirilmesi için belediye ve valilik gibi devlet kurumlarının daha aktif rol üstlenmesi gerektiği görülmektedir.

b) Ekoturizm Farkındalığı

İlgili temanın bir diğer önemli alt kodu ekoturizm farkındalığıdır. Ekoturizmin gelişim alanı bulabilmesi için toplum tarafından bir farkındalık oluşması önemli bir husustur. Ana başlığın altındaki grafikte de sunulduğu şekliyle katılımcıların çoğunluğu konu hakkında negatif görüş bildirmiştir. Katılımcıların çoğunluğu ekoturizm terimini duymuş olsa da, uygulamaya yönelik bilgi düzeyleri değişkendir. Bazı katılımcılar, ekoturizmin potansiyel faydalarını sezgisel olarak kavramakta ancak uygulama yetersizliğinden dolayı hayata geçmediğini belirtmektedir. Bununla beraber katılımcılar yerel halk arasında kavramsal bilgi eksikliğinin çok yaygın olduğunu ifade etmektedir. Bazı katılımcıların ifadelerine göre yerel halktan “ekoturizm”i kampçılık, piknik veya doğa yürüyüşüyle sınırlayanlar yoğunluktadır. Yine bazı katılımcılara göre uzmanlar ve işletmeciler dahi konunun kapsamını tam bilmememektedir. Katılımcıların yorumlarına birkaç örnek aşağıda sunulmuştur.

- **Katılımcı 1:** “Şu anda yerel halk ekoturizm denildiği zaman sanki dağda bir bungalovun içerisinde üç beş gün bir temiz hava alayım orda mangalımı yapıp pikniğimi yapayım, hafta sonu orada geçtikten sonra dönüp işime gücüm bakayım gibi düşünüyor. Bu dar anlamda böyle ama halkımızın bununla ve dallarıyla ilgili bilinçlendirilmesi gerekiyor.”
- **Katılımcı 2:** “Değil. Kesinlikle ekoturizm hakkında bilgiye de sahip değiller, o konu ile alakalı insanların bir merakı da yok.”
- **Katılımcı 6:** “Ben çok fazla bilindiğini düşünmüyorum.”
- **Katılımcı 8:** “Az önce de ifade ettiğim gibi ben işletme sahibi olarak bu konuya vakıf olmuyorsam diğer vatandaşlarında bu konuda pek bilgi sahibi olduğunu düşünmüyorum.”
- **Katılımcı 17:** “Amasya halkı turizmde biraz zayıf. Gerekli fizibilite yapılsa, halka ve işletmecilere gerekli destek ve bilgilendirmeler yapılsa çok muhteşem bir bakış açısı olur.”
- **Katılımcı 23:** “Maalesef bilgi sahibi değil ve bu konudan da haberleri olduğunu sanmıyorum. Turizm şirketlerinin bile haberi yok.”

Katılımcılar tarafından sunulan görüşlerde görüldüğü gibi yerel halkın ve aynı zamanda turizm sektöründe çalışan sektör paydaşlarının dahi ekoturizm alanında farkındalık ihtiyacı söz konusudur. Bu sorunun çözülebilmesi için kurumsal anlamda ekoturizm eğitimi, bilgilendirme çalışmaları ve yerel halkın bilinçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

Ekoturizm farkındalığı koduyla ilgili bir diğer kod ekoturizmin tanımında çeşitlilik olarak belirlenmiştir. Katılımcıların belirttiği bir takım çeşitlilik örnekleri aşağıda sunulmaktadır.

c) Ekoturizmin Tanımında Çeşitlilik

Katılımcılar tarafından ilgili kodla ilgili verilen cevaplarda oluşan çeşitlilikler ekoturizmin tanımını dar kapsamda yapanlar ve geniş kapsamda yapanlar olarak gruplanabilir. Bu noktada katılımcıların bir kısmı dar kapsamlı olarak ekoturizmi yalnızca yürüyüş ve doğa gezileri olarak değerlendirmektedir. Bununla beraber ekoturizmin tanımını geniş kapsamlı yapan katılımcılar ise botanik, agro turizm, el sanatları, balıkçılık, yerel gastronomi deneyimi, yaban hayatı gözlemi, yayla yaşamı ve av turizmi gibi kavramları tanımlarına dâhil etmiştir. Katılımcılar tarafından verilen tanımlara bir takım örnekler aşağıda sunulmaktadır.

- **Katılımcı 1:** “Ekoturizmin dalları da çok fazla. Su sporları ile ilgili olsun, agro turizm denilen yöresel ürünlere dayalı olsun, hayvancılıktan tutun da el sanatları ile ilgili olsun bunların tanıtımı ve satışı ile ilgili ve botanik turizm gibi bitkilerle alakalı kısmı, dağ sporları ile alakalı yürüyüş amaçlı yapılan faaliyetler gibi yapılan çalışmalar diyebiliriz.”
- **Katılımcı 3:** “Aslında ekoturizm ile ilgili çok bir şey olduğunu düşünmüyorum bölgemizde, ama örneğin ilçemizde çok güzel barajlarımız var ve yılın belli dönemlerinde balıkçılık temalı kampçılık yapılabilir.”
- **Katılımcı 7:** “Bildiğim kadarıyla ekoturizm şu: Doğa yürüyüşleri, bisiklet gezileri, kamplar, karavan kampları tarzında yerler sanırım ekoturizm adı altında geçiyor.”
- **Katılımcı 10:** “Ekoturizm bence bir misafir geldiğinde buraların doğal güzelliklerini gezdirip tanıtıp onunda başka bir yere gittiğinde buraları anlatması ve buraya gelmelerine vesile olması demek diye düşünüyorum. Buna Amasya’da örnek bir firma avcılık üzerine turist getirip onları gezdirdiğini biliyorum.”

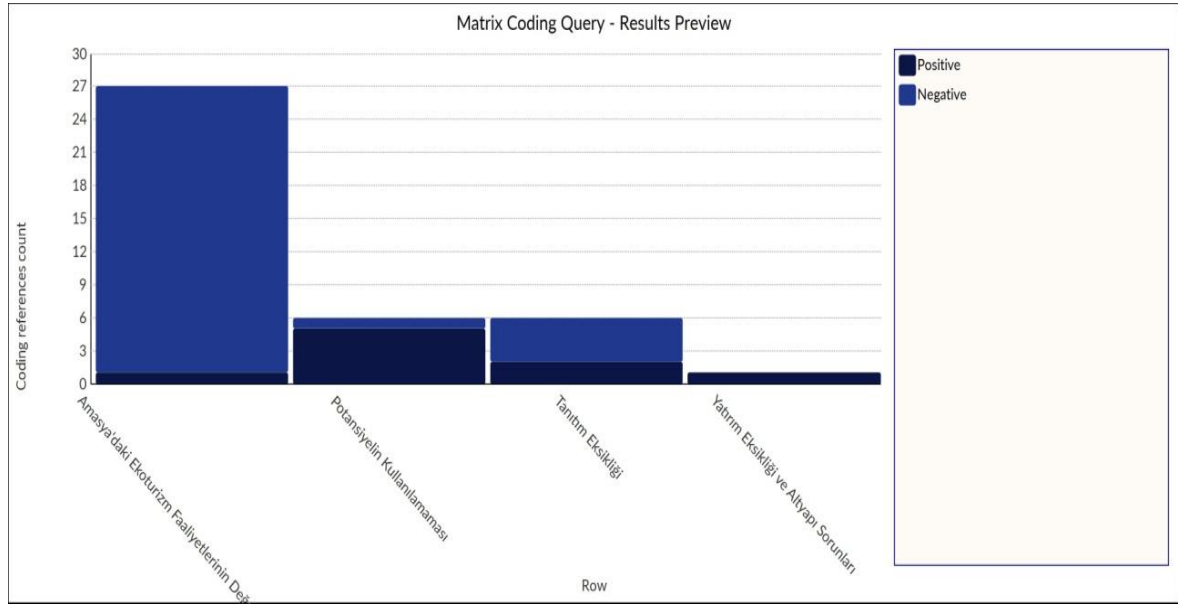
Katılımcıların yorumlarından da görüldüğü üzere katılımcılar,

Amasya'nın doğa kaynakları açısından zengin olduğunu, ancak konsept ve uygulama bütünlüğü oluşturulmadığı için bu potansiyelin değerlendirilemediğini vurguluyor. Bu temada ortaya çıkan en önemli sorunlardan biri, kurumsal yapı eksikliği ve tanıtım yetersizliğidir. Amasya halkı doğa temelli turizm potansiyelinin farkında olsa da;

farkındalık, uygulama ve sistematik planlama arasındaki kopukluk gelişimi engellemektedir.

8.2.3. Amasya'daki Ekoturizm Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi

Amasya'daki mevcut ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi bu çalışmanın en önemli başlıklarından birisidir. Öyle ki mevcut durum hakkında bilgi sahibi olunmadan ilgili alanın gelişime açık olup olmadığı ile alakalı öngöründe bulunmak mümkün olmayacaktır. Genel tema ve alt kodların pozitif ve negatif görüşlere göre dağılımı tablo ile Şekil 8.8'de görselleştirilmiştir.

Şekil 8.8: Amasya'daki ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve alt kodları görüş grafiği

Tablodaki verilerden de anlaşılacağı üzere Amasya'daki ekoturizm faaliyetleri ile alakalı yoğun bir şekilde olumsuz görüş bildirilmiştir. Katılımcılar büyük oranda ekoturizmin Amasya'da mevcut olmadığını beyan etmişlerdir. Bununla beraber kodlarda da derinlemesine analiz edileceği gibi ilgili olumsuz görüşlerin büyük çoğunluğu Amasya'nın aslında ekoturizm potansiyelinin olduğunu ancak yatırım eksikliği ve altyapı sorunları ile tanıtım eksikliği sebebiyle potansiyelin yeterince kullanılmadığını beyan etmişlerdir.

İlgili temanın içerik değerlendirmesi için kullanılan kodlar potansiyelin kullanılmaması, tanıtım eksikliği ve son olarak yatırım eksikliği ve altyapı sorunları kodlarıdır. İlgili kodların incelenmesi aşağıda sunulmuştur.

a) Potansiyelin Kullanılmaması

Amasya ili sıklıkla turizm faaliyetleri ile anılmakla beraber içinde bulunduğu coğrafi yerler ile ekoturizm faaliyetlerine de açık bir yer olarak görülebilir. Ekoturizm faaliyetlerinde kullanılabilecek alanları mevcuttur. Katılımcılar Amasya'nın yaylaları, gölleri, tarihi doğal alanları olduğunu ancak bu potansiyelin sistematik olarak kullanılmadığını belirtmiştir. Katılımcıların bir kısmı Amasya'nın ekoturizm açısından potansiyelinin kullanılmamasından yorumlarında bahsetmektedir. Aşağıda ilgili başlık üzerine belirtilen görüşlerden bir kısmı verilmiştir.

- **Katılımcı 1:** “Burada daha çok Merzifon Tavşandağında Yayla Turizmine dönük faaliyetler yapılıyor son yıllarda. Tüm bunların geliştirilmesi gerekli, Amasya Turizmi tarihi ve kültürel mirasımızı da katarak ekoturizm ile gelişebilir.”
- **Katılımcı 5:** “Ekoturizm hakkında mesela Merzifonda Tavşandağı alanı var, Amasyamızda Boraboy Gölü var, yine Amasya çevresinde çeşitli kaplıca alanları var.”
- **Katılımcı 9:** “Ekoturizm alanında Amasyada biraz zayıfız. Ekoturizm örneği yok, ekoturizm alanı var ama turizm adına örneği yok. Boraboy Gölü gibi meyve bahçelerimiz gibi alanlarımız var ama ekoturizm adına bir faaliyet Amasyada yok.”
- **Katılımcı 13:** “Amasyada ekoturizm alanı ilan edilebilecek yerler var, yapılabilecek yer de çok. Boraboy da yapılabilir, Kuş Cenneti de yapılabilir, yaylalarımız var oralarda yapılabilir. Fakat şu ana kadar ekoturizm çalışması olmadı, sadece yürüyüş parkurları oluşturuldu.”
- **Katılımcı 24:** “Amasya da yapılabilir mi yapılır, örnekleri ve uygun zemini var. Boraboy gibi, Tavşandağı yaylaları gibi, ufak da olsa şelaleleri gibi yerleri var.”

Örnek katılımcı görüşlerinden de anlaşılacağı üzere Amasya ilinde ekoturizm potansiyelini somut projelere dönüştürebilecek bir planlama ve eşgüdüm eksikliği mevcuttur. Katılımcılar mevcut potansiyelin gereği gibi kullanılmadığını beyan etmektedir. Amasya'da mevcut ekoturizm potansiyelinin kullanıldığı ile alakalı görüş bildiren katılımcı bulunmamaktadır, ancak katılımcıların bir kısmı mevcut alanların ekoturizme kazandırılabilmesi için tanıtım ve yatırım eksikliği ve altyapı sorunları olduğunu beyan etmektedir. İlgili katılımcı yorumları aşağıda kod başlıklarında örneklerle sunulmuştur.

b) Tanıtım Eksikliği

Amasya'daki ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi başlığında tanıtım, katılımcılar tarafından en çok dile getirilen sorunlardan biridir. Özellikle sosyal medya ve dijital mecraların yetersiz kullanıldığı, Amasya'nın dışa dönük yüzünün görünür olmadığı katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. İlgili başlıkla alakalı beyanda bulunan katılımcıların görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur.

- **Katılımcı 2:** “Bununla amatörce ilgilenenler var ama bu yeterli değil, kamunun ve medyanın desteği lazım.”
- **Katılımcı 3:** “Aslında Amasya'da turizm yeni geliyor, biz de sektörde yeniyiz belki ama Amasya'nın değerlerinin yeteri kadar reklamının yapılmadığını düşünüyorum.”
- **Katılımcı 4:** “Az önce belirttiğim gibi bir kayak var onun bile tanıtıma ihtiyacı var.”
- **Katılımcı 7:** “Örneğin elimizde Boraboy gibi çok büyük bir nimet var ama kullanamıyoruz biraz alt yapısını ona göre hazırlayamadık, daha geliştirilebilir, reklamı yapılabilir.”
- **Katılımcı 9:** “Tanıtıma çok ihtiyaç var bu konuda alanlarımız tanıtılamıyor, bunu yapmanın da en etkili yolunun sosyal medya olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcı yorumlarından da anlaşıldığı üzere katılımcılar Amasya'da mevcut ekoturizm faaliyetlerinin ve potansiyelin tanıtıma muhtaç olduğunu beyan etmektedir.

c) Yatırım Eksikliği ve Altyapı Sorunları

İlgili tema altında incelenen son kod ise yatırım eksikliği ve altyapı sorunlarıdır. Tanıtım eksikliğinin ardından en sık dile getirilen ikinci başlık altyapı ve yatırım eksikliğidir. Katılımcılara göre konaklama, yol, ulaşım, tesis gibi temel ihtiyaçların eksikliği Amasya'daki ekoturizm faaliyetlerini sürdürülemez kılmaktadır. İlgili kod için katılımcılar tarafından yapılan yorumlardan bir kısmı aşağıda sunulmuştur.

- **Katılımcı 2:** “Amasyamızda çeşitli alanlarda ekoturizme müsait bakir bölgeler mevcut. Bölgenin yerel yöneticileri ekoturizm için ciddi katkılar sağlaması lazım, ulaşım, tesisleşme gibi, parkurlara uygun küçük tesisler, yeme içme ve konaklama ihtiyaçlarına dönük çalışmalar yapılması lazım.”

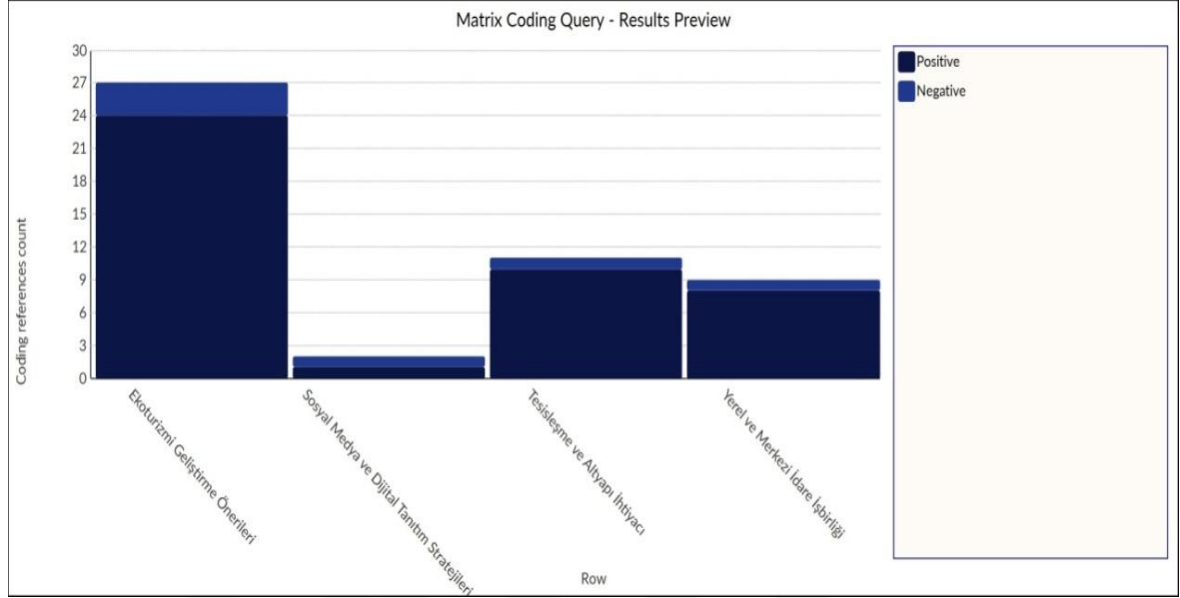
- **Katılımcı 3:** “Mesela Merzifonda Tavşandağı var, yamaç paraşüt atlaması üzerine odaklanılabilir, Tavşandağında bir tesisimizin olması gerektiğini düşünüyorum.”
- **Katılımcı 6:** “Bunun en önemli unsuru konaklama ve tesisleşme. Bu olmazsa insanlar sıkılır gider.”
- **Katılımcı 8:** “Merzifon Tavşandağı olsun Boraboy Gölü olsun coğrafyamızda bu turizm için yeterli alan olduğunu düşünüyorum ama dediğim gibi buna önce bir talebin sonra da arzın oluşturulması gerekiyor. Bu konuda Valiliğin, Turizm Müdürlüğünün desteği olmalı diye düşünüyorum. Bazı teşvik edici unsurlar olması lazım ki buna yatırım yapılmalı.”
- **Katılımcı 10:** “Müdürlüklerimiz ilgileniyor ama daha da ilgilenmesiyle ve Belediye Başkanının da bu işin üstüne düşmesiyle olur. Onlar bizi yönlendirecek maddi ve manevi desteğe ihtiyaç var.”
- **Katılımcı 13:** “Öncelikle ekoturizm alanları ilan edeceksiniz onun yanında gelen ailelerin konaklaması için oteller yapılabilir, restoranlar yapılabilir.”
- **Katılımcı 18:** “Yaylalar üzerinde, doğal güzellikler üzerinde tesisler yapılabilir. Devlet desteği ile başlanabilir, yollar teleferik, telesiyej, alt yapı çalışmaları yapılabilir.”
- **Katılımcı 25:** “Bir kere turizm açısından bakacak olursak burada yeterli konaklama tesisi yok.”

İlgili kod hakkında katılımcıların yorumlarına bakıldığında genel olarak tesislerin sürdürülebilirliğinin, yerel girişimciliğin desteklenmesinin ve teknik altyapı sorunlarının çözülmesinin, ekoturizm faaliyetlerinin hayata geçmesi için gerekli görüldüğü söylenebilir. Bununla birlikte katılımcıların değindiği bir diğer önemli unsurun yatırım ve altyapı eksikliği noktasında kamu kurum ve kuruluşlarının turizm işletmelerine ve yatırımcılara gereken desteği sağlamasına duyulan ihtiyaç olarak görülmektedir.

8.2.4. Ekoturizmi Geliştirme Önerileri

Katılımcılar tarafından ilgili sorulara cevaben Amasya'nın mevcut ekoturizm durumunun geliştirilmesi adına yapılabilecek bir takım geliştirme önerileri sunulmuştur. İlgili öneriler 3 alt başlıkta kodlanarak analiz edilmiştir. Bu kodlar sosyal medya ve dijital tanıtım stratejileri, tesisleşme ve altyapı ihtiyacı ve son olarak yerel ve merkezi yönetim işbirliğidir. Aşağıda

Şekil 8.9’da katılımcılar tarafından yapılan yorumların pozitif ve negatiflik dağılımı görülmektedir.

Şekil 8.9: Ekoturizmi geliştirme önerileri ve alt kodları görüş grafiği

Grafikte görüldüğü şekliyle katılımcıların büyük çoğunluğu bu önerilerin yerine getirilmesi sonucunda ekoturizmin ilerleyebileceği yönünde pozitif görüş sunmuşlardır. Bununla beraber az miktarda olmakla beraber negatif görüşler de mevcuttur. Aşağıda kodlar derinlemesine analiz edilerek katılımcıların yorumlarına bazı örnekler sunulmuştur.

a) Sosyal Medya ve Dijital Tanıtım Stratejileri

Katılımcılar Amasya’nın doğal güzelliklerinin “görsel değeri” olduğunu fark etmiş, ancak bu değer dijitalde etkin şekilde kullanılmadığını ifade etmiştir. Katılımcılar tarafından tanıtım alanında “profesyonel medya kullanımı” önerisi öne çıkmaktadır. Aşağıda konu ile ilgili yapılan yorumlara örnekler sunulmuştur.

- **Katılımcı 9:** “Tamamen sosyal medya ile başka hiçbirşey değil. Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez, tanıtım konusunda Amasya olarak para harcanacaksa harcanacak güzelce tanıtılıp sosyal medya ile de ön plana çıkarılacak.”

Yukarıdaki katılımcı yorumundan da anlaşılabileceği gibi geleneksel tanıtım yöntemlerinin yerine görsel içerikli sosyal medya kampanyalarının daha fazla kişiye ulaşabileceği görülmektedir.

b) Tesisleşme ve Altyapı İhtiyacı

Katılımcılar tarafından üzerinde en çok durulan konulardan bir tanesi de tesis ve altyapı eksikliği hususudur. Çoğu katılımcı Amasya'nın ekoturizmin gelişim gösterebilmesi için kapsamlı olarak altyapı çalışmalarının yapılması ve ilgili ekoturizm alanlarına tesisler kurulması gerektiğini beyan etmektedir.

- **Katılımcı 2:** “Amasyamızda çeşitli alanlarda ekoturizme müsait bakir bölgeler mevcut. Bölgenin yerel yöneticileri ekoturizm için ciddi katkılar sağlaması lazım, ulaşım, tesisleşme gibi, parkurlara uygun küçük tesisler, yeme içme ve konaklama ihtiyaçlarına dönük çalışmalar yapılması lazım.”
- **Katılımcı 6:** “Bunun en önemli unsuru konaklama ve tesisleşme. Bu olmazsa insanlar sıkılır gider. Konfor çok önemli, örneğin bir parka gidiyorsunuz bank yok, olmayınca oturamadığınızdan beş dakika durur sonra gidersiniz ama bank olduğu zaman yarım saat oturup dinlenirsiniz öyle gidersiniz.”
- **Katılımcı 13:** “Öncelikle Ekoturizm alanları ilan edeceksiniz onun yanında gelen ailelerin konaklaması için oteller yapılabilir, restoranlar yapılabilir.”
- **Katılımcı 18:** “Yaylalar üzerinde, doğal güzellikler üzerinde tesisler yapılabilir. Devlet desteği ile başlanabilir, yollar, teleferik, telesiyej, alt yapı çalışmaları yapılabilir. Irmak gezileri zenginleştirilip teknolojiye de daha fazla yararlanılabilir.”
- **Katılımcı 21:** “Bunların yanı sıra yaylalarımız var, göllerimiz var ama tesisleşme istiyor, tesisleşmede de on iki ay çalışması lazım, çalışmazsa maliyeti kurtarmıyor.”
- **Katılımcı 25:** “Bir kere turizm açısından bakacak olursak burada yeterli konaklama tesisi yok.”

Katılımcılar tarafından yapılan yorumlardan da anlaşılabileceği gibi katılımcıların çoğunluğu Amasya'nın ekoturizminin geliştirilmesi için ilgili ekoturizm alanlarında mevcut olan tesisleşme ve altyapı ihtiyacının giderilmesi gerektiğini beyan etmektedir. Bununla beraber önemli görülebilecek diğer bir husus katılımcıların yalnızca yapı değil, işletme sürdürülebilirliği konusunda da net talepler belirtmiş olmasıdır. “Sezonluk değil, 12 ay çalışan sistem” ihtiyacı dile getirilmiştir.

c) Yerel ve Merkezi İdare İşbirliği

Yerel ve merkezi idare işbirliği katılımcıların üzerinde en çok durduğu önerilerden birisi olarak öne çıkmaktadır. Katılımcılar ekoturizmi geliştirmek için belediye, valilik, il kültür müdürlüğü gibi kurumsal aktörlerin aktif iş birliği içinde olması gerektiğini ifade etmektedir. Ayrıca STK'lar, girişimciler ve yerel halkın da sürece dahil edilmesi gerektiği yine katılımcılar tarafından belirtilmektedir. Aşağıda ilgili başlıkla alakalı katılımcılar tarafından yapılan yorumlara örnekler verilmektedir.

- **Katılımcı 1:** “Tüm bunların geliştirilmesi gerekli, Amasya Turizmi tarihi ve kültürel mirasımızı da katarak ekoturizm ile geliştirebilir. Tabi bunlar komplike tüm kesimlerin çalışmasıyla Valilik eliyle yapılması gerekiyor.”
- **Katılımcı 2:** “Aslında bu bir info kapsamında yapılmış olsa, bu işe bölgenin belediyesi, kaymakamlığı, valiliği ön ayak olsa da bunu bir Türkiye geneli info kapsamına almış olsak hem Amasyanın tarihi hem de Amasyadaki ekoturizme açılacak bölgeler bakir alanlar, vahşi yaşamın olduğu alanları görebilirsiniz.”
- **Katılımcı 4:** “Turizm ile ilgili çatı kuruluşlar var bunların eğitim ve araştırma adına iki üç ayda bir çalışma yapmaları toplantı yapmaları lazım.”
- **Katılımcı 8:** “Merzifon Tavşandağı olsun Boraboy Gölü olsun coğrafyamızda bu turizm için yeterli alan olduğunu düşünüyorum ama dediğim gibi buna önce bir talebin sonra da arzın oluşturulması gerekiyor. Bu konuda Valiliğin, Turizm Müdürlüğünün desteği olmalı diye düşünüyorum. Bazı teşvik edici unsurlar olması lazım ki buna yatırım yapılmalı.”
- **Katılımcı 10:** “Müdürlüklerimiz ilgileniyor ama daha da ilgilenmesiyle ve Belediye Başkanının da bu işin üstüne düşmesiyle olur.”
- **Katılımcı 12:** “Amasya protokolünün her yıl Amasya’ya ilave bir yenilik katması lazım.”
- **Katılımcı 14:** “Amasyada örnekleri var ama çok su yüzüne çıkmamış. Bunları da çıkarmak için kamunun, işletmelerin ve vatandaşın daha çok çalışması gerekiyor.”
- **Katılımcı 17:** “Yetkililer ihtiyaç olan birtakım hizmetleri sağlaması lazım, ayrıca ben otel sahibi olarak, diğer sivil toplum kuruluşu temsilcileri olarak herkesle iletişime geçerek yapılmalı.”
- **Katılımcı 18:** “Ekoturizm hakkında bilgim var. Amasya’da ufak çaplı

alışmalar oldu devlet destekleri ile ama dönem dönem yöneticiler değiştikçe projeler yarıda kalıyor, çok da amacına ulaşamıyor.”

- **Katılımcı 19:** “Tabiki bu birkaç otelciyle falan olacak bir iş değil, Amasya’nın geneli olsun siyaseti olsun Kültür Turizm Müdürlüğü olsun herkesin taşın altına elini koymasđ gerekiyor birşeyler olabilmesi için.”
- **Katılımcı 22:** “İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü bu seyahat acentelerini toplayacak(bilgilendirecek)..”
- **Katılımcı 27:** “Reklamla geliştirilebilir, biri öncülük yapabilir, proje geliştirilebilir, acenteler destekleyebilir, Kültür Turizm müdürlüğü destekleyebilir.”

Katılımcđların yorumlarına bakıldığında aęırlıklđ olarak yönetimsel destek ihtiyaı ön plana çıkmaktadır. Katılımcđlar devletin turizm ile ilgilenen kurumlarının ve yerelde belediyelerin ekoturizmi geliştirme sürecine daha çok dâhil olması gerektiğini vurgulamaktadır. Katılımcđlar tarafından ekoturizmin geliştirilmesi için verilen örnekler de Tablo 8.3’de sunulmuştur.

Tablo 8.3: Ekoturizmin gelişimi için katılımcđlar tarafından sunulan fikirler

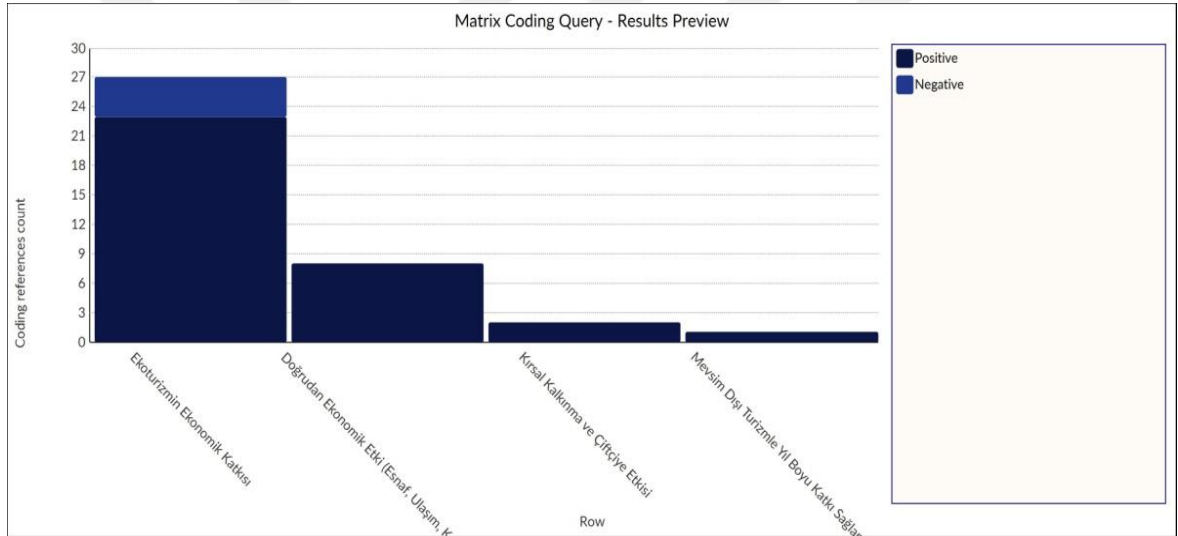
Proje Adđ	Tanıml
Doğal Yaşam Tatil Köyü	Geleneksel hayat, hayvanlarla i içe, doğalretim, konaklama
Yayla Ekoturizmi Festivali	Yaz aylarında Tematik doğa festivalleri (rneğin Boraboy Yaz Festivali)
EkoRotasyon Turları	Dönemsel temalarla ilçeler arası yürüyüşü, bisiklet, kamp turları
Boraboy EkoPark	Boraboy çevresinde doğa yürüyüşü, bungalov, zanaat atölyeleri
Kırsal Girişimcilik Merkezi	Doğalrnlerinretimi ve satıřđ, kadın kooperatifleri ile işbirliği

Katılımcđların nerileri Amasya’da ekoturizmin geliştirilmesi adına sadece eleştirel değil, yaratıcı ve uygulanabilir çözümler sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu tema, “sorun” değil “vizyon”üreten bir yapıya sahiptir. 3 alt kod ve temanın genelinden çıkan sonuçlara göre

katılımcılar arasında güçlü bir görüş birliği vardır: Amasya’da ekoturizmin gelişmesi için koordine edilmiş, çok aktörlü, sürdürülebilir ve tanıtım odaklı bir planlama yapılması gerekmektedir. Katılımcılara göre bu noktalar üzerinde gerekenler yapılırsa Amasya mevcut sahip olduğu ekoturizme uygun alanlarla ekoturizmde gelişim gösterebilecektir.

8.2.5. Ekoturizmin Ekonomik Katkısı

Ekoturizmin ekonomik katkısı teması bu çalışmanın önemli temalarından birisidir. Aşağıdaki tabloda da sunulduğu üzere katılımcılar, Amasya’da ekoturizmin doğrudan ve dolaylı yollarla ekonomik kalkınmaya ciddi katkılar sunabileceği konusunda büyük oranda hemfikirdir. Özellikle yerel gelir dağılımı, kırsal kalkınma ve esnaf destekleri gibi çok boyutlu etkiler sıklıkla vurgulanmıştır.

Şekil 8.10: Ekoturizmin ekonomik katkısı ve kodları görüş grafiği

Şekil 8.10’da görüldüğü üzere ana tema olan ekoturizmin ekonomik katkısı başlığında birkaç olumsuz görüş olmakla beraber alt kodlarda hiç olumsuz görüş bulunmamaktadır. Katılımcılar ekoturizmin ekonomi üzerinde olumlu bir etki sağlayacağı konusunda hemfikirdir. Aşağıda katılımcıların genel tema üzerindeki görüşlerine örnekler sunulmuştur.

- **Katılımcı 2:** “...turizmin girip canlandırmadığı bir bölge yok, yeter ki turizm girsin. ..Sadece bura değil buraya uğrayanları ve tüm bu hareketliliği düşündüğümüz zaman çok ciddi ekonomik katkılar sağlayacaktır, yeter ki bölgemiz bilinsin.”
- **Katılımcı 4:** “Çok olur. Amasyada turizm şu anda %30 civarında, birçok şey

var tanıtıma açık. Eğer yeterli çalışma yapılırsa Türkiyedeki birçok yerden daha iyi olur ve potansiyeli %70 i bulur.”

- **Katılımcı 6:** “Ekoturizm olduğunda Amasyayı farklı bir şehir olarak görebiliriz.”
- **Katılımcı 8:** “Amasya turistik bir şehir, bunun yanına bir de ekoturizm katılırsa bunun katlanarak artacağına ve gelişeceğine inanıyorum.”
- **Katılımcı 9:** “Amasyamıza her türlü turist girdiği takdirde ekonomi hareketlenir, para girer. Turizmin hangi alanı olduğu hiç önemli değil, Amasya’ya turist girdiği takdirde her zaman para girer ekonomiye katkısı olur.”
- **Katılımcı 15:** “Örnek veriyorum afaki, bugün bir milyon dolar gelir ile başlarsan onu yüz milyon dolara çıkarmamak için engel yok doğru yönetilirse. Zaten birileri buradan para kazanmaya başladığında arkası gelir, daha iyi neler yapalım konuları konuşulmaya başlar.”
- **Katılımcı 18:** “Turizmi destekleyeceği kesin. Yaylalarımızda gerekli tesisleşme olsaydı turistin burada bir gece daha fazla kalması sağlanabilirdi, bu olursa etkisi olacaktır.”
- **Katılımcı 20:** “Çok büyük faydası olur, dediğim gibi diğer çalışma arkadaşları ile beraber turist çektiğimiz sürece hem Amasya kalkınır hem Amasya’nın sesini duyurmuş oluruz.”
- **Katılımcı 22:** “Genel olarak ekoturizm gelişirse yüzde yirmibeş katkı sağlar çünkü Amasya’da görülecek çok yerler var ama malesef biz bile bilmiyoruz Amasya’yı.”
- **Katılımcı 27:** “Turizm alanında düşünersek yüzde otuzlara kadar daha katkısı olacağını düşünüyorum.”

Örneklerde de görüldüğü üzere katılımcıların çoğu ekoturizmin Amasya’ya ekonomik anlamda katkı sağlayacağı noktasında hemfikirdir. İlgili temanın alt kodları örnek katılımcı görüşleriyle beraber aşağıda detaylı olarak analiz edilmiştir.

a) Doğrudan Ekonomik Etki

Katılımcılar ekoturizmin doğrudan ekonomik etkisini kabul etmektedir. Katılımcılara göre özellikle yeme-içme, ulaşım, hediyelik eşya, konaklama gibi sektörler turizmden doğrudan etkilenmektedir. Ayrıca günübirlik ziyaretler bile bölgesel esnafa canlılık getirmektedir. Bununla beraber katılımcılara göre büyük yatırımcılar da ancak turist gelirse bölgeye yönelmektedir. İlgili kod ile alakalı örnek görüşler aşağıda görülmektedir.

- **Katılımcı 1:** “Rakamsal bir şey söyleyemem tabi, bunda arz talep çok önemli, turizm ile ilgisi olmayan esnaf yok, bir seyyar satıcıdan bir bisiklet kiralamacısına kadar herkesin faydalandığı bir alan turizm, bu yüzden bacasız fabrika deniyor.”
- **Katılımcı 4:** “Tabii ki olur. Gerekli çalışmalar olursa gelen turist daha artar ve daha fazla vakit geçirir. Böylece esnafı da para kazanacak ve herkes kazanacak.”
- **Katılımcı 6:** “Ama turizm geliştiği zaman bir eleman ihtiyacı oluşacak ve bu neden Amasya halkından olmasın? Tesisleşme olduğu zaman hem eleman istihdamı olacak hem de turistlerin bıraktığı maddi getirisi çok olacak.”
- **Katılımcı 7:** “Her anlamda katkısı olur, sonuçta buraya dışardan farklı insanlar gelecek konaklayacak alışveriş yapacak Amasya’nın tanıtımını yapacak, mutlaka faydası olur.”
- **Katılımcı 9:** “Turist sayısı artınca restorancı da sevinir, otelci de sevinir, hediyelik eşya satan da sevinir, yolda mısır, dondurma satan küçük esnaf da sevinir.”
- **Katılımcı 13:** “Amasya merkezi zaten turizm ayakta tuttuğu için ekoturizm ilan edildikten sonra oralarda da gelen ziyaretçiler, turistler burada harcama yapacak, konaklayacak yiyecek içecek yani günübirlik bile gelen turist su alsa turizme katkı sağlamış olur.”
- **Katılımcı 19:** “Tabiki olur, esnaf olarak, turizmciler olarak, restorantı, kafesi, hediyelik eşyacıları açısından hepsine faydası olur.”
- **Katılımcı 22:** “.. gelecek turistler alışveriş yapacak, yemek yiyecek, vasıtaları kullanacak ve bir gelir bırakacak.”

İlgili kodla alakalı katılımcı görüşlerine bakıldığında ekoturizmin konaklama, yeme-içme, rehberlik gibi hizmetler üzerinden doğrudan ekonomik hareketlilik sağlayacağı görüşü yaygındır. Özellikle iç ve dış turizmle Amasya’ya nakit akışının artacağı ifade edilmiştir.

b) Kırsal Kalkınma ve Çiftçiye Ekisi

Ekoturizm dolaylı olarak kırsal kalkınmaya da etkisi olabilecek bir alan olarak görülmektedir. İlgili kodla alakalı genel katılımcı görüşü de bu yöndedir. Katılımcılar ekoturizmin doğrudan köy ekonomisine katkı sunabileceğini beyan etmişlerdir. Bununla beraber yine bir kısım katılımcı tarafından üretici ile tüketicinin doğrudan temas ettiği ekopazarlar önerilmektedir. Katılımcılara göre tarım ve turizmin entegre edilmesi, çiftçinin

gelirini çeşitlendirebilecektir. Aşağıda ilgili katılımcı görüşlerinden bazı örnekler verilmiştir.

- **Katılımcı 5:** “Turistleri bir meyve bahçesine götürüp orada kiraz toplatıp yerinde satış yaptırarak, ya da bu ağaç nasıl yetişmiş bu meyve nasıl olmuş bunun ilacı nedir konularına yönlendirirsek alan daha da genişler ve rağbet görür. Tabi ekoturizm ilgilisi farklı bir ziyaretçi türü ve o bilinçli ziyaretçiyi yakalarsak buradaki çiftçiye de katkısı olur.”
- **Katılımcı 17:** “Amasyada meyvecilik var mesela. Ama bazı eksiklikler giderildiği zaman bırakın Türkiye’yi Avrupayı da geçeriz.”
- **Katılımcı 21:** “Amasya bir kere farkında değil, markalı bir ürünümüz var elma, ama elma ortada yok.”
- **Katılımcı 25:** “Amasya elmasının hassasiyeti önemli bunlarla ilgili görsel bir çalışma bile yok. Mahsül toplama etkinlikleri yapılabilir, topladıklarının bir kısmı onlara verilebilir, doğru toplamayı öğrenenlere sertifika verilebilir örneğin.”

Katılımcı yorumlarından da anlaşılabileceği üzere özellikle Amasya için marka değeri olan elma ve meyve bahçelerinin ekoturizme dahil edilmesinin ekoturizmin yanında çiftçiye ve dolaylı olarak kırsal kalkınmaya da fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

c) Mevsim Dışı Turizmle Yıl Boyu Katkı Sağlama

Katılımcıların ekoturizmin ekonomik etkisiyle alakalı üzerinde durduğu bir diğer husus ise ekoturizm sayesinde mevsim dışı turizm yapılarak ekonomiye yıl boyu katkı sağlanabileceği yönündedir. Katılımcılara göre ekoturizm sadece yaz aylarına sıkıştığında sürdürülebilir olamamaktadır. Kış, sonbahar gibi sezon dışı aylar için planlı etkinlik ve tesisler gerekli görülmektedir. Ayrıca katılımcılar yıl boyu turizmin yıl boyu gelir ve istihdam demek olduğunu beyan etmektedir. İlgili kodla alakalı örnek katılımcı görüşleri aşağıda sunulmuştur.

- **Katılımcı 1:** “Bizim yöremizde tabi Türk insanları olarak aklımıza ilk gelen deniz kum güneş fakat bu küresel ısınmanın ciddi anlamda etkilerini hissettirdiği günlerdeyiz. Bu anlamda aslında bu yüzden de ekoturizmin geliştirilerek gerekli tedbirlerin alınması gerekir.”
- **Katılımcı 2:** “... yurt dışından çok ciddi talepler duyuyoruz ekoturizm meraklılarından, örneğin bir yamaç paraşütü yapılıyor burada. Belki ilerleyen

tarihlerde sezonluk bir kayak merkezimiz olabilir. Dolayısıyla bu oluşumların olduğu bir bölgede yurt dışından bile çok ciddi bir turist ayağı var.”

- **Katılımcı 3:** “Örneğin ilçemizde çok güzel barajlarımız var ve yılın belli dönemlerinde balıkçılık temalı kampçılık yapılabilir.”
- **Katılımcı 13:** “Amasyada turizm Mayıs ve Eylül arası, ekoturizm faaliyete geçerse insanlar kışın da ziyarete gelir, orda vakit geçirir, konaklama sağlanır.”
- **Katılımcı 18:** “Yeterli olduğunu çok söyleyemem, birtakım çalışmalar var kış turizmine yönelik fakat yazın daha efektif çalışmalar yapılabileceğini düşünüyorum. Bazı yaylaların yeterli tanıtımının yapılmadığını düşünüyorum.”
- **Katılımcı 21:** “Bunların yanı sıra yaylalarımız var, göllerimiz var ama tesisleşme istiyor, tesisleşmede de on iki ay çalışması lazım, çalışmazsa maliyeti kurtarmıyor”

Katılımcı görüşlerinden de görüleceği üzere ekoturizmin mevsimsel faaliyetler yerine yıl boyu sürdürülebilir olması ekoturizmin katkısı açısından önemli bir durumdur. Katılımcılar 12 aya yayılabilecek faaliyetlerin ekoturizmin Amasya’da gelişmesine katkı sunabileceğini ve bu gelişimde ekonomik getirisi ile bölge halkına fayda sağlayabileceğini beyan etmektedir.

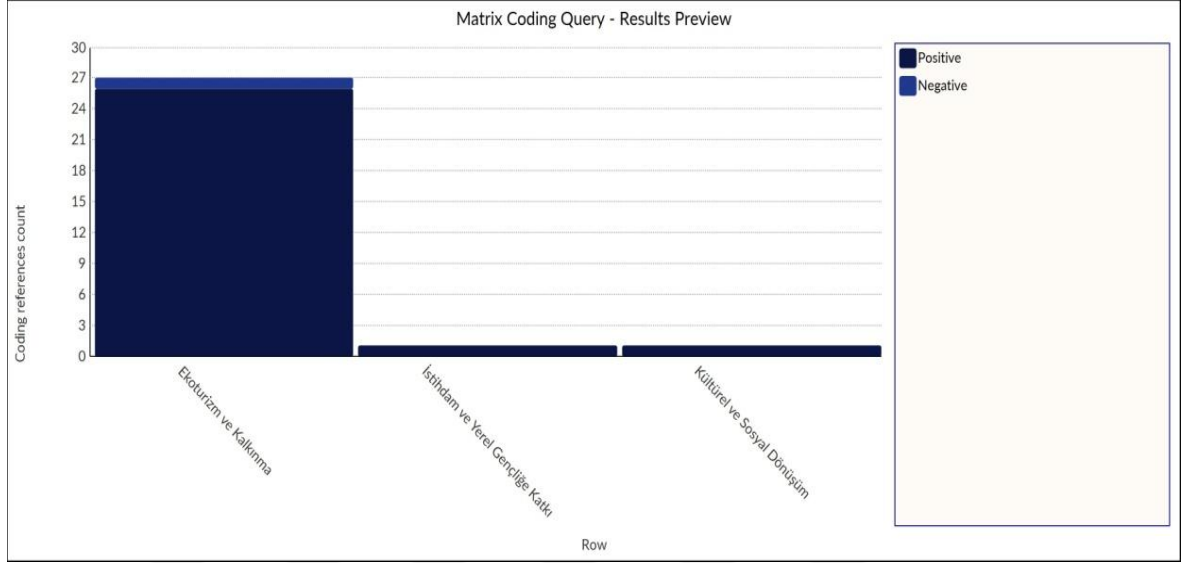
İlgili tema ve alt kodların genel değerlendirmesine bakıldığında katılımcıların, ekoturizmin yalnızca doğrudan gelirle değil, geniş ekonomik zincirle Amasya ekonomisine önemli katkılar sağlayacağı görüşünde olduğunu söylemek mümkündür. Katılımcılara göre bu katkının kalıcı olabilmesi için yerel üreticilerin sürece entegre edilmesi gerekmektedir.

Ayrıca katılımcılara göre ekoturizm sadece bir gezi türü değil; yerel ekonominin çok katmanlı dinamosu olabilir. Esnafa, çiftçiye, işletmelere, genç girişimcilere doğrudan katkı sağlar. Ancak bunun için planlama, mevsimsellik, destekleme ve entegrasyon gerekmektedir.

8.2.6. Ekoturizm ve Kalkınma

Ekoturizm şehirlerin kalkınmasına etkisi incelenen bir diğer temadır. Katılımcıların neredeyse tamamı, ekoturizmin Amasya’nın bölgesel kalkınmasına doğrudan katkı sağlayabileceğini belirtmiştir. Bu kalkınma yalnızca ekonomik değil; sosyal, kültürel ve

çevresel yönleriyle de çok boyutlu ele alınmıştır. Katılımcıların ilgili tema ile alakalı görüşlerine ait olumlu olumsuz cevap tablosu aşağıda verilmiştir.

Şekil 8.11: Ekoturizm ve kalkınma başlığı ve kodları görüş grafiği

Şekil 8.11’den anlaşılabacağı üzere katılımcıların büyük çoğunluğu tema ve kodlar ile alakalı olumlu görüş bildirmişlerdir. İlgili temaya ait katılımcıların görüşlerine örnekler aşağıda sunulmuştur.

- **Katılımcı 8:** “Amasya turistik bir şehir, bunun yanına bir de ekoturizm katılırsa bunun katlanarak artacağına ve gelişeceğine inanıyorum.”
- **Katılımcı 16:** “Şuan hiç olmadığını, çok az olduğunu düşünürsek geliştirilirse tabii ki kalkınmaya katkısı olacaktır.”
- **Katılımcı 20:** “...turist çektiğimiz sürece hem Amasya kalkınır hem Amasya’nın sesini duyurmuş oluruz.”

Örnek katılımcı yorumlarından da anlaşılabacağı gibi katılımcılar ilgili tema hakkında olumlu görüşler beyan ederek ekoturizmin kalkınmaya fayda sağlayacak bir alan olduğunu beyan etmişlerdir. Aşağıda kodlar bazında analizler ve örnek görüşler verilmiştir.

a) Ekolojik Sürdürülebilirlik ve Altyapının Rolü

Ekoturizm, doğayla uyumlu turizm anlayışına dayandığı için ekolojik sürdürülebilirlik ve çevreyle uyumlu altyapı yatırımları, bu kalkınma biçiminin temel taşıdır. Katılımcıların

görüşlerinden hareketle altyapı eksiklikleri sıkça dile getirilmiş; ancak bu altyapının nasıl olması gerektiğine dair ipuçları da yine katılımcılar tarafından verilmiştir. Katılımcılar, yayla yolları, kamp alanları, yürüyüş rotaları gibi altyapıların olmamasından ya da yetersizliğinden yakınmaktadır. Ancak altyapı eksikliği giderilirken betonlaşma, çevre tahribatı, doğaya zarar gibi risklere dikkat edilmesi gerektiği görüşü de öne çıkmaktadır. Bazı katılımcılar, kalkınmanın sadece ekonomik değil, çevresel sürdürülebilirlikle birlikte olması gerektiğini ima etmektedir. “Turizmin doğaya zarar vermemesi gerekir” şeklindeki örtük ifadeler, doğa-turizm dengesine dikkat çekmektedir. Katılımcılara göre Amasya, doğal güzellikleriyle ekoturizm için önemli bir potansiyele sahip olsa da, bu potansiyel altyapısızlık ve yanlış yatırım nedeniyle tahrip riski altındadır. Dolayısıyla kalkınma hedefi ile doğa koruma ilkeleri birlikte planlanmalıdır, aksi takdirde ekoturizm uzun vadeli bir kalkınma aracı olmaktan çıkar.

- **Katılımcı 4:** “Turizmi geliştirmek yerelde belediyelerle ilgili diye düşünüyorum. Tabi turizmi geliştirirken doğallığı bozmamak lazım.”
- **Katılımcı 21:** “Bana göre örneğin Boraboy’a götüreceksek insanları onun yanındaki, üstündeki yaylaya da götürmek lazım. İnsanlar yaylanın da ne olduğunu bilmiyor. Kısa dönemde oraya doğal bir tesis nasıl yaparız onu düşünmek lazım. Mesela Artvinde Macahel var orada beton yapılaşmaya izin yok, orda çok güzel bir doğal bütünlük oluşturulmuş.”

Katılımcı görüşlerinden de görüleceği gibi ekolojik sürdürülebilirlik, ekoturizmin yalnızca çevreyi koruması için değil, uzun vadeli ve sağlıklı bir kalkınma modeline dönüşmesi için de zorunludur. Altyapı yatırımları doğa ile çatışan değil, doğayı destekleyen bir mantıkla yapılmalı ve yerel halk da bu sürece çevre bilinciyle dâhil edilmelidir.

b) İstihdam ve Yerel Gençliğe Katkı

Ekoturizmin kalkınmaya etkisi teması altında katılımcılar tarafından dikkate alınan bir diğer kod ise istihdam ve yerel gençliğe katkıdır. Ekoturizm, sadece çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda yerel istihdamın artırılması ve gençlerin bölgesel kalkınmaya katılımı açısından da stratejik bir öneme sahiptir. Katılımcı görüşleri, özellikle kırsalda yaşayan genç nüfusun istihdamı için ekoturizmin fırsatlar sunduğuna işaret etmektedir. Aşağıda ilgili kod ile alakalı katılımcılar tarafından beyan edilen görüşlere örnekler sunulmaktadır.

- **Katılımcı 2:** “Yani bugün ekoturizm için buraya gelen bir vatandaş Amasyanın birçok alanını da görmüş olacak farklı alanların farklı tesis ve oluşumların yapılmasına yeni iş sahalarının açılmasına istihdamın artmasına birbirine bağlı olarak genişleyecektir.”
- **Katılımcı 4:** “Bir takım çalışmalar yapıldı ama yetersiz, değerlendirilebilecek çok alan var. Değerlendirilirse istihdamda da örnekleri var ve değerlendirilebilecek alanlar da var, olursa çok katkısı olur.”
- **Katılımcı 6:** “Amasya’da biliyorsunuz çok fazla fabrika yok. Gençlerin istihdam anlamında tavuk dönerciye işe girmekten başka çaresi kalmıyor. Ne yapacak bu gençler, burada durmayıp başka şehirlere gidecekler. Ama turizm geliştiği zaman bir eleman ihtiyacı oluşacak ve bu neden Amasya halkından olmasın?”
- **Katılımcı 8:** “...istihdam olur, gelir kaynağı olur, zaten bir turizm şehri ve bölgemize gelen turist sayısı artar bununla beraber tersine de bir göç alabilir memleketimiz.”
- **Katılımcı 11:** “Şartlar oluştu biz başladık mesela halk ne der diye düşünmedik. Ama tabi gittiğimiz köylerde ve alanlarda halkla bir takım iyi diyaloglar kurduk, ne yaptığımızı anlattık ve o çevreye zarar vermediğimizi gördüler, bu şekilde bir koordinasyon kurup çalıştık. İşte oradan bir takım sebze meyve ihtiyacımızı karşıladık, alanla ilgili rehberlik edecek personel ihtiyacımızı karşıladık gibi.”

Katılımcılar tarafından sunulan görüşlere baktığımızda katılımcıların çoğu, Amasya’daki gençlerin şehir dışına göç ettiğini ve bölgedeki istihdam alanlarının sınırlı olduğunu belirtmiştir. Ekoturizm sayesinde tur rehberliği, konaklama işletmeciliği, yöresel ürün satışı gibi yeni istihdam alanlarının doğabileceği vurgulanmıştır. Bazı katılımcılar, gençlerin yalnızca iş bulmakla değil, kendi işlerini kurma potansiyeliyle de desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır. Kamp alanı işletmesi, doğa rehberliği, dijital tanıtım hizmetleri gibi alanlarda gençlerin eğitimle güçlendirilebileceği belirtilmiştir.

c) Kültürel ve Sosyal Dönüşüm

Ekoturizm, sadece ekonomik kalkınmaya katkı sağlayan bir araç değil; aynı zamanda yerel toplumların sosyal yapısını ve kültürel mirasını d n   t ren bir süreçtir. Katılımcı g r   lerinden hareketle, Amasya’da ekoturizmin kültürel değerlerin korunması, sosyal dayanışmanın artması ve yaşam biçimlerinin yeniden değerlenmesi gibi dönüşümler yaratabileceği ortaya konmuştur. Aşağıda konuyla ilgili örnek katılımcı g r   lerine yer verilmiştir.

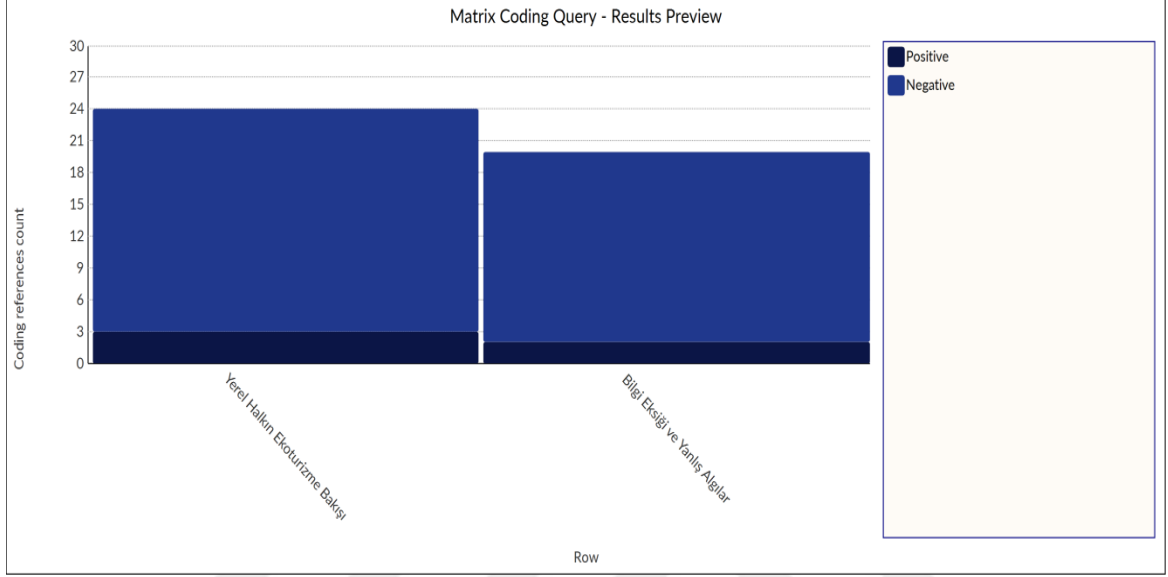
- **Katılımcı 10:** “ imdi Amasya’da bir yabancı iki gün gezsın üçüncü gün tanınır, insanlar ona bakar alışır toplum yaşantısı değişir.”
- **Katılımcı 11:** “ imdi bizim m   teri p rtf y m z genelde yabancıdır, Fransızlar, İngilizler, Belçikalılar, Amerikalılar ve tercümanlar v.s. Bizim obanlar bize rehberlik eden arkadaşlarımız turistler onlara bir şey ikram ettiğinde mersi demeyi öğrendiler mesela. Aynı şekilde bizim toplulumuz pet  i eleri atar saga sola ama turistlerin onları topladığını görüyorlar ve şimdi hiç atmıyorlar.”
- **Katılımcı 12:** “Sosyal, kültürel anlamda olur. Eğer bir memlekete çok yabancı girişi oluyorsa insanları bazı şeylere alıştırsınız. Giyiminden ku amından tut yediğine içtiğine kadar. İnsan hareketliliğinin hem ekonomiye hem de kültüre etkisi çok fazla.”

Katılımcılar tarafından sunulan g r   lerden de anlaşılacağı üzere katılımcılar, ekoturizmin yerel halkı doğayla daha barı ık, bilinçli ve evre dostu bir yaşam tarzına y neltebileceğini ifade etmiştir. Aynı zamanda sosyal görünürlüğün artması, kırsal kesimdeki bireylerin özgüvenini ve dış dünya ile etkileşimini güçlendirebilir.

8.2.7. Yerel Halkın Ekoturizme Bakı ı

Amasya’da gerçekleştirilen g r   melerde katılımcılar, ekoturizme ilişkin yalnızca ekonomik değil, kültürel ve sosyal yönleri de kapsayan çok boyutlu bir bakış açısı ortaya koymuştur. Yerel halkın bu sürece nasıl yaklaştığı, katkı vermeye ne kadar istekli olduğu ve hangi koşullarda katılım göstereceği gibi unsurlar, bu temada ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır.

Amasya’da yerel halkın ekoturizme karşı bakış açısı ekoturizmin gelişimini de doğrudan etkileyecek bir alan olarak görülebilir. Öyle ki yerel halk tarafından geliştirilen olumsuz görüşler bilinçlendirme çalışmaları ile olumluya döndürülmeden ekoturizm faaliyetlerinden verim almak mümkün olmayacaktır. Aşağıdaki tabloda katılımcılar tarafından yapılan yorumlardan çıkarılan olumlu ve olumsuz görüşlere ait veriler sunulmuştur.

Şekil 8.12: Yerel halkın ekoturizme bakışı ve kodları görüş grafiği

Şekil 8.12’de görüldüğü şekliyle katılımcıların cevaplarına göre yerel halkın ekoturizme bakışı genel anlamda olumsuzdur. Ancak kodlama içerisinde olumsuz başlığıyla değerlendirilen alanlar halkın ilgili konuya ait bilgi eksikliğine denk gelmektedir. Aşağıda olumsuz katılımcı görüşlerine örnekler sunulmuştur.

- **Katılımcı 2:** “Kesinlikle ekoturizm hakkında bilgiye de sahip değiller, o konu ile alakalı insanların bir merakı da yok.”
- **Katılımcı 6:** “Sahip olmayabilir. Ben çok fazla bilindiğini düşünmüyorum.”
- **Katılımcı 9:** “Hiçbir yerde ben halkın bu konularla bilgi ve merak sahibi olduğunu düşünmüyorum”

Katılımcı yorumlarından da anlaşılacağı üzere yerel halkın ekoturizm ile alakalı bakışı olumsuz olmamakla beraber eksik ve yanlış algılar veya direk bilgisizlik gibi durumlar söz konusudur. Aynı zamanda sayısı az olmakla beraber tabloda görüldüğü üzere olumlu görüş bildiren katılımcılar da mevcuttur. Aşağıda olumlu görüşlere örnekler sunulmuştur.

- **Katılımcı 12:** “Bilgi sahibi olduğunu düşünüyorum. Amasya ve çevresi tarım

ve hayvancılıkla uğraşıyor. Dolayısıyla hepsi tabiatın içinde.”

- **Katılımcı 14:** “Bilgi sahibi tabiki Amasya Karadenizde kültürel seviyesi en yüksek illerden biri.”

a) Bilgi Eksikliği ve Yanlış Algılar

Ekoturizm kavramının tam olarak bilinmediği durumlarda bile, doğa temelli ve küçük ölçekli turizm faaliyetlerine olumlu bakılmaktadır. Ancak bazı katılımcılar, yerel halkın bilgi eksikliği bulunduğunu veya bilgi sahibi olanların da yanlış algılar içerisinde olduğunu beyan etmektedir. “Ekoturizm” ifadesi halk tarafından genellikle doğa yürüyüşü, kamp, piknik gibi kısıtlı anlamlarla tanımlanmaktadır ve bu durum, halkın aktif katılımını engellemektedir.

- **Katılımcı 1:** “Şu anda yerel halk ekoturizm denildiği zaman sanki dağda bir bungalovun içerisinde üç beş gün bir temiz hava alayım orda mangalımı yapıp pikniğimi yapayım, hafta sonu orada geçtikten sonra dönüp işime gücüm bakayım gibi düşünüyor.”
- **Katılımcı 3:** “Aslında çok bilgi sahibi olduğunu düşünmüyorum ki biz işin içinde olduğumuz halde bizim de eksiklerimiz var.”
- **Katılımcı 4:** “Yok, genelde Amasya halkı sabah kalkıyor ırmak kenarında bir iki saat yürüyüp bir de dondurma yiyince ekoturizm olarak onu sayıyorlar.”
- **Katılımcı 7:** “Bence bilgi sahibi değil, açıkcası biz acenteler dahi çok bilgi sahibi değiliz. Biz dahi bilmiyorsak halkın da bilmemesi gayet normal.”
- **Katılımcı 10:** “Amasyanın halkı sosyal bir halk ama bilmediği için bakış açısı normal gelir ama anormal gelmez.”
- **Katılımcı 13:** “Yerel halkta turizmle bilgili olan çok fakat ekoturizmi bilen yok malesef.”

Katılımcı yorumlarından anlaşıldığı üzere yerel halkta temel bir bilgi eksiği ve yanlış algılama durumu söz konusudur. Bu eksiğin giderilmesi için halkın bilinçlendirilmeye ve eğitim almaya ihtiyacı vardır. İlgili başlık aşağıda kapsamlı olarak değerlendirilmiştir.

b) Bilinçlendirme ve Eğitim İhtiyacı

Katılımcıların önemli bir kısmı, ekoturizmin doğaya ve kültüre duyarlı bir turizm türü olduğunu bildiklerini ifade etmiştir. Bu nedenle yerel halkın bu turizm modeline karşı

önyargısız ve yapıcı bir tutum içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Bazı katılımcılar, yerel halkın bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Özellikle yaşlı bireylerin ya da eğitimi düşük olan grupların sürece dahil olması için rehberliğe ihtiyaç duyulmaktadır. Katılımcılar tarafından belirtilen görüşler aşağıda sunulmuştur:

- **Katılımcı 1:** “..Bu dar anlamda böyle ama halkımızın bununla ve dallarıyla ilgili bilinçlendirilmesi gerekiyor
- **Katılımcı 3:** “Bununla ilgili eğitimler düzenlenmeli, biz bu tarafta eksik kalıyoruz hep işe başlıyoruz sonrasında eğitime yöneliyoruz.”
- **Katılımcı 5:** “Bunu bir şekilde bilinçlendirmemiz gerekiyor çeşitli toplantılarda anlatarak ama bunu anlatmadığınız sürece ve uygulamaya geçmediğimiz sürece insanları inandıramazsınız ve inanmayan adam da sizi bağına da bahçesine de sokmaz yani.”
- **Katılımcı 10:** “Eğitim verilir bilgi verilirse bu halk bakar.”
- **Katılımcı 12:** “Bilmiyorlarsa da bilgilendirildiğinde öğreneceklerdir, anlayışla karşılayacaklardır. Burada bağında bahçesinde tarlasında çalışan insanlar, öğle vakti geldiğinde bir gölgeliğe çekilip semaverini yakıp ayağını uzatmayı biliyorlar. İşte bu insanları eğitirsen orayı bir ticarethaneye çevirmeyi bilirler.”
- **Katılımcı 17:** “Gerekli fizibileteler yapılırsa, halka ve işletmecilere gerekli destek ve bilgilendirmeler yapılırsa çok muhteşem bir bakış açısı olur.”
- **Katılımcı 20:** “Yani çok bilgi sahibi olunduğunu düşünmüyorum, bu konuda bilgilendirmeler yapılması gerekiyor.”
- **Katılımcı 26:** “Bence bilgi sahibi değil, çok azı bilgi sahibidir. Bence Amasya’ya katkısı olacak bu alan ile ilgili bilgilendirilmenin yapılması lazım.”

Katılımcı yorumlarında görüldüğü üzere katılımcılara göre yerel halk ekoturizm faaliyetleri ile ilgili bilgilendirildiği sürece gönüllü katılım sağlamaya meyillidir. Bu noktada girişte de belirttiğimiz gibi ekoturizm faaliyetlerini geniş kapsama yayabilmek için yerel halkı sürece aktif bir şekilde dâhil etmek önemlidir.

c) Gelenek Görenek ve Gastronomiyle Entegrasyon

İlgili tema hakkındaki son gelenek görenek ve gastronomiyle entegrasyondur. Bu başlık çok sayıda katılımcı tarafından değinilmese bile ekoturizm açısından önemli görüldüğü için kodlamaya dahil edilmiştir. Ekoturizmin yerel halkla uyum içinde gelişebilmesi için yalnızca

doğal güzelliklere değil, aynı zamanda kültürel mirasa ve yöresel yaşama entegre olması gerekmektedir. Katılımcı görüşleri, gelenek ve göreneklerin, özellikle de yöresel mutfağın (gastronomi) turizm faaliyetlerine dahil edilmesinin, hem ekonomik hem de kültürel kazanç sağlayacağını göstermektedir. Aşağıda ilgili kod ile alakalı katılımcı görüşlerine yer verilmiştir.

- **Katılımcı 1:** “Yöremizin doğasının elverdiği şekilde Amasya ve köylerinin araştırılıp bölümlendirilmesi sınıflandırılması, her yörenin gelenek görenekleri ile birleştirilmesi gerekiyor. Bölgemizdeki gelenek görenekler bile bunun içinde yemek kültürü gastronomiden önce geliyor ekoturizmin içerisinde bence. Bunların hepsinin birleştirilip halkımıza da basın yayın ve sizlerin yaptığı çalışmalarla izah edilip bilinçlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.”
- **Katılımcı 2:** “Türkiye’nin birçok yerinde çeşitli festivaller aracılığı ile doğal ürün ve alanların tanıtımı yapılıyor. Burada da tabii ki kiraz festivali adı altında yapılıyor ancak bu sadece kısıtlı ekonomik şartlarla değil tüm paydaşların katılımıyla daha kapsamlı ulusal boyutta ses getiren bir çalışma olmalı en azından.”
- **Katılımcı 7:** “Örneğin Isparta’da kadın girişimcilerin yapmış oldukları lavanta bahçesi örnek oldu ve onunla revaşa geçti lavanta işleri, burada da çeşitli meyve bahçeleri oluşturulabilir”
- **Katılımcı 12:** “Elmayla ilgili, bamyayla ilgili ya da bu ekoturizm alanlarıyla ilgili mutlaka birşeyler üretmek zorundasınız.”
- **Katılımcı 14:** “Mesela patlıcan peli diye bir yemek var Amasyanın eski mutfağına dayalı bir Osmanlı yemeği. Bamya da mesela Konyalılar sahip çıkar ama bamya Amasya’nın ve Taşova’nındır. Bir ürün bir marka bir şehri kalkındırır. Amasyamızın ürünleri, tarihi, gezilecek yerleri saymakla bitmez. Bunları ortaya çıkarıp tanıtmak lazım.”

Katılımcı yorumlarından da anlaşılabileceği gibi ekoturizm yalnızca gezip görmekten ibaret olmayıp aynı zamanda gelenek, görenek ve gastronomiyle entegre olabilecek bir kavram olduğu görülmektedir.

Genel tema için verilerden çıkan genel eğilim, yerel halkın ekoturizme olumlu ve destekleyici bir bakış açısına sahip olduğudur. Ancak bu katılımın gerçekleşebilmesi için bilinç artırıcı çalışmalar, uygulamalı eğitim programları, Tteşvik ve altyapı desteği gibi unsurlar hayati önemdedir. Yerel halk yalnızca pasif bir katılımcı değil, aynı zamanda

ekoturizmin taşıyıcısı ve sürdürücüsü olabilir. Bu potansiyelin harekete geçirilmesi, Amasya'nın kırsal kalkınma vizyonunu da destekleyecektir.

9. TARTIŞMA

Bu çalışma, Amasya ilinde turizmin ekonomik etkisi ve ekoturizm potansiyelini katılımcıların algıları üzerinden değerlendirmeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, turizmin Amasya'nın kalkınmasında önemli bir rol oynadığını, ancak potansiyelin tam olarak kullanılmadığını ortaya koymaktadır. Bu bölümde, bulgular literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılarak yorumlanacak ve gelecek araştırmalar için öneriler sunulacaktır.

Araştırmamızda katılımcıların büyük çoğunluğu turizmin Amasya'nın ekonomik kalkınmasında hayati rol oynadığını belirtmiştir. Bu sonuç, turizmin "bacasız fabrika" olarak tanımlandığı ve bölgesel kalkınmada kritik bir sektör olduğu yönündeki literatürle örtüşmektedir (Dwyer ve Forsyth, 1993). Ayrıca bu bulgu, Türkiye'de yapılan pek çok çalışmayla paralellik göstermektedir. Özellikle Öztürk ve Yazıcı (2019), benzer şekilde turizmin Anadolu kentlerinde kalkınmanın anahtar sektörlerinden biri olduğunu vurgulamıştır. Ancak Amasya özelinde tanıtım eksikliği ve altyapı yetersizlikleri gibi sorunların varlığı, Çetinkaya vd., (2021) tarafından da belirtilen Anadolu'daki turizm destinasyonlarının ortak sorunlarını yansıtmaktadır. Bu durum, Sharpley (2020) tarafından vurgulandığı gibi, turizm planlamasında yerel paydaşların -+dâhil edilmemesinin ve merkezi politikaların yetersiz kalmasının tipik bir sonucudur.

Amasya'nın doğal güzellikleri ve ekoturizm için uygun alanlara sahip olduğu katılımcılar tarafından sıklıkla vurgulanmıştır. Bu bulgu, Türkiye'de ekoturizm üzerine yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. Örneğin, Demir ve Özdemir (2020), benzer şekilde Anadolu'nun pek çok bölgesinin ekoturizm için önemli potansiyele sahip olduğunu, ancak bu potansiyelin yeterince değerlendirilemediğini belirtmiştir. Amasya'daki durum da bu genel eğilimi doğrular niteliktedir. Bu bulgu, Honey (2008) tarafından belirtilen, ekoturizmin başarısı için altyapı, tanıtım ve yerel halkın katılımının şart olduğu argümanını da desteklemektedir. Özellikle Boraboy Gölü ve Tavşandağı gibi alanların ekoturizme kazandırılmaması, planlama ve yatırım eksikliğinin bir göstergesidir. Ayrıca, katılımcıların ekoturizmi dar kapsamda (kampçılık, piknik) algılaması, bu alandaki bilgi eksikliğini yansıtmaktadır. Bu durum, Fennell (2015) tarafından da vurgulanan, ekoturizm tanımının genişletilmesi ve toplumun bilinçlendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Ekoturizmin sosyal farkındalık yarattığı, çevresel duyarlılığı artırdığı katılımcılar tarafından savunulmuştur. Bu, Göksel ve Kılıç (2019)'ın çalışmalarındaki ekoturizmin kültürel mirasın korunmasına katkı sağladığı sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Amasya'daki yerel halkın ekoturizme aidiyet duygusu ve algısını araştıran güncel bir çalışma da, aidiyetin ekoturizm algısına olumlu etkisi olduğunu ifade etmiştir (Kılıç ve Gencer, 2023).

Yerel halkın ekoturizme bakışı, bilgi eksikliği ve yanlış algılar nedeniyle genellikle olumsuzdur. Bu sonuç, Stronza ve Gordillo (2008) tarafından belirtilen, yerel halkın turizm süreçlerine dâhil edilmediğinde projelerin başarısız olma riskinin arttığı görüşüyle uyumludur. Örneğin, Yılmaz ve Kervankıran (2018), yerel halkın turizm süreçlerine katılımının önemini vurgulamış ve bilinçlendirme çalışmalarının gerekliliğini belirtmiştir. Amasya özelinde de benzer bir ihtiyaç olduğu görülmektedir. Katılımcılar, halkın bilinçlendirilmesi ve eğitim programlarıyla bu algının değiştirilebileceğini ifade etmiştir. Özellikle gelenek, görenek ve gastronominin ekoturizme entegre edilmesi, hem kültürel mirasın korunmasına hem de turizmin çeşitlendirilmesine katkı sağlayabilir. Bu bulgu, UNWTO (2017) tarafından da vurgulanan, kültürel turizm ve ekoturizmin birleştirilmesinin sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayacağı görüşünü desteklemektedir.

Katılımcılar, ekoturizmin doğrudan ve dolaylı ekonomik katkılar sağlayacağı konusunda hemfikirdir. Bu sonuç, Weaver (2021) tarafından belirtilen, ekoturizmin kırsal kalkınmaya ve istihdama olumlu etkilerinin olduğu argümanı ile örtüşmektedir. Benzer şekilde, Amasya'nın ekoturizm potansiyelini tanımlayan Kılıç vd., (2019) çalışmasında da ilin doğal kaynakları üzerinden ekonomik canlanmanın mümkün olduğu vurgulanmıştır. Özellikle mevsim dışı turizm faaliyetleriyle yıl boyu gelir elde edilmesi, bölgenin ekonomik istikrarına katkı sağlayabilir. Ancak, bu potansiyelin gerçekleştirilmesi için altyapı yatırımları ve tanıtım çalışmalarının artırılması gerekmektedir. Katılımcılar tarafından belirtilen kurumsal destek eksikliği, Türkiye'deki diğer çalışmalarda da sıklıkla karşılaşılan bir sorundur. Aktaş ve Özgür (2022), yerel yönetimlerin turizm politikalarında daha aktif rol alması gerektiğini vurgulamıştır. Amasya'daki durum da bu genel eğilimi yansıtmaktadır. Çalışmamızda altyapı eksikliği ve tanıtım yetersizliği en önemli kısıtlayıcı faktörler olarak öne çıkmıştır. Amasya Kültür ve Turizm Eylem Planı (OKA, 2018-23) ve Amasya Turizm Çalıştayı (2024-25) gibi resmi belgeler, “doğa turizmi” ve “kültürel miras” arasında entegrasyon eksikliğine dikkat çekmiştir. Acar ve Öztürk (2018) alt yapı ve tanıtım eksikliğinin ekoturizmi sınırlandırdığını ortaya koymuştur

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen veriler ışığında Amasya ilinin ekoturizm açısından yüksek bir potansiyele sahip olduğu ancak bu potansiyelin etkin şekilde kullanılmadığı görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu, Amasya'nın doğal, kültürel ve tarihi mirasının ekoturizm kapsamında değerlendirilmesinin hem ekonomik hem de sosyal yönden bölgeye katkı sağlayacağı konusunda hemfikirdir. Bununla beraber Amasya ilinde ekoturizm faaliyetlerinin yaygınlaşmasının hâlihazırda Amasya ilinde mevcut olan bir takım olumsuzlukların da önüne geçeceği ön görülmektedir. Amasya ilinde mevcut olumsuzluklar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- **Kırsal göç ve işsizlik:** Tarım dışı istihdamın sınırlı olması göç baskısı yaratmaktadır. Ekoturizm, kırsal istihdamı çeşitlendirerek bu baskıyı azaltabilir (Liu vd., 2023).
- **Biyoçeşitlilik kaybı:** Yedikuğular ve Boraboy gibi alanlar, taşıma kapasitesinin aşılması riski taşımaktadır (Bulut ve Konakoğlu, 2023).
- **Su/atık/enerji yönetimi sorunları:** Yerel turizm işletmelerinde çevresel standartların yetersizliği göze çarpmaktadır (TGA, 2025).
- **Turizmde mevsimsellik:** Turizm faaliyetleri yılın belli dönemlerinde yoğunlaşmaktadır (UNWTO [UN Tourism], 2024).
- **Kültürel miras üzerindeki baskılar:** Harşena–Pontus Kaya Mezarları gibi alanlarda koruma için sürdürülebilir finansman ihtiyacı vardır (Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2025).

Yukarıda belirtilen bir takım olumsuzlukların Amasya ilinde ekoturizm faaliyetlerinin artırılması ile düzelebilmesinin mümkün olduğu ön görülmektedir. Aşağıda ekoturizmin düzeltebileceği olumsuzluklara örnekler verilmiştir:

- **Kırsal göçün yavaşlatılması:** Ekoturizm; tarım dışı gelir kaynaklarını artırarak kırsal göçü yavaşlatır ve genç istihdamını destekler (Liu vd., 2023).
- **Biyoçeşitlilik kaybının önlenmesi:** Yedikuğular ve Boraboy gibi alanlarda ziyaretçi yönetim planları, koruma için gelir yaratma ve çevresel bilinç geliştirme potansiyeline sahiptir (Bulut ve Konakoğlu, 2023).
- **Çevresel altyapının iyileştirilmesi:** Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı, ekoturizmin yaygınlaşmasıyla birlikte yerel işletmelerde enerji

verimliliği, atık ayrıştırma ve su yönetimi konularında iyileşme sağlayabilir (RoyalCert, 2025).

- **Mevsimsellik ve yoğunluk baskısının azalması:** Ekoturizm, doğa yürüyüşü, kuş gözlemi ve agro-turizm gibi yıl boyunca yayılan aktivitelerle mevsimsel dalgalanmaları azaltabilir (UNWTO, 2023).
- **Kültürel mirasın korunması:** Harşena ve Kral Kaya Mezarları gibi miras alanlarında yorumlama ve rehberlik hizmetleri sayesinde ziyaretçi deneyimi artarken korumaya yönelik gelir elde edilebilir (Kılıç ve Gençler, 2023).

Yukarıda sunulan örneklerde de görüldüğü üzere ekoturizmin olumlu bir kısım yönlerinin Amasya ilinde mevcut olan bir kısım olumsuzlukların düzelmesi hususunda fayda sağladığı değerlendirilmektedir.

Bu çalışma, Amasya'nın turizm ve ekoturizm potansiyelini ortaya koyarken, benzer özelliklere sahip Nevşehir ile karşılaştırıldığında önemli fırsatlar ve gelişim alanları olduğunu göstermektedir.

Amasya'nın yüz ölçümü yaklaşık 5.690 km², nüfusu ise 335.000 civarındadır. Bu demografik ve coğrafi özellikler, Nevşehir iliyle büyük oranda benzerlik göstermektedir. Nevşehir'in yüz ölçümü yaklaşık 5.467 km² olup, nüfusu da 310.000'dir. Ancak iki ilin turizm profili oldukça farklıdır. Nevşehir, özellikle Kapadokya bölgesi sayesinde ulusal ve uluslararası düzeyde önemli bir ekoturizm ve doğa turizmi destinasyonu haline gelmiştir. Bölge, balon turizmi, peribacaları, yürüyüş parkurları, butik konaklama alanları ve gastronomi entegrasyonu ile turizmi çeşitlendirmeyi başarmıştır. Bu gelişim, tanıtım, altyapı yatırımları, yerel yönetim desteği ve paydaş katılımı gibi unsurların uyum içinde çalışmasıyla mümkün olmuştur. Amasya ise benzer doğal ve kültürel değerlere sahip olmasına rağmen bu potansiyeli yeterince değerlendirememektedir. Yapılan analizlerde tanıtım eksikliği, altyapı yetersizliği ve yerel halkın bilgi düzeyindeki eksiklikler temel sorunlar olarak ön plana çıkmıştır. Bu noktada Nevşehir örneği, Amasya için yol gösterici olabilir. Tanıtım faaliyetlerinin artırılması, dijital mecralarda görünürlüğün sağlanması, doğa yürüyüş rotaları, tematik festivaller, yöresel gastronomi gibi unsurların turizme entegre edilmesi Amasya'nın ekoturizm potansiyelini harekete geçirebilir.

Sonuç olarak Amasya, Nevşehir ile benzer coğrafi ve nüfus yapısına sahip olmakla birlikte, Nevşehir'in ekoturizmde elde ettiği başarı Amasya için güçlü bir gelişim modeli

sunmaktadır. Koordine edilmiş, sürdürülebilir ve çok paydaşlı bir planlama ile Amasya da ekoturizmde bölgesel kalkınmanın öncüsü olabilir.

Çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

- Ekoturizmle ilgili farkındalık ve bilgi düzeyi artırılmalı; halka ve sektör paydaşlarına yönelik eğitim programları düzenlenmelidir.
- Tanıtım faaliyetleri, özellikle sosyal medya ve dijital platformlar üzerinden profesyonel şekilde yürütülmelidir.
- Altyapı yatırımları, doğa ile uyumlu, sürdürülebilir ve mevsimsel kullanımı destekleyecek şekilde planlanmalıdır.
- Yerel ve merkezi yönetimler, sivil toplum kuruluşları, girişimciler ve halk arasında iş birliği mekanizmaları geliştirilmelidir.
- Ekoturizm, yerel gastronomi, el sanatları ve geleneksel yaşam tarzları ile entegre edilerek kültürel sürdürülebilirlik sağlanmalıdır.
- Mevsim dışı etkinliklerle yıl boyu sürecek turizm planlamaları yapılmalı, bu sayede sürekli istihdam ve gelir sağlanmalıdır. Kırsal alanlarda yaşayan gençler için girişimcilik destek programları ile turizm temelli yeni iş sahaları yaratılmalıdır.

Nevşehir'in başarısından hareketle, Amasya'nın ekoturizmde benzer bir ivme yakalayabilmesi için şu adımlar atılabilir:

1. Markalaşma ve Tanıtım Stratejileri

- Nevşehir'in "Kapadokya" markası gibi, Amasya da "Yeşilırmak Vadisi" veya "Tarih ve Doğa Rotası" gibi bir tema etrafında markalaşabilir.
- Dijital pazarlama ve sosyal medya kampanyalarıyla (özellikle görsel içeriklerle) ulusal ve uluslararası turistlerin dikkati çekilebilir.

2. Altyapı ve Tesisleşme

- Nevşehir'de olduğu gibi, doğa yürüyüş parkurları, bisiklet rotaları ve eko-konaklama tesisleri (örneğin Boraboy Gölü çevresinde ve Tavşandağı Yaylalarında bungalov evler, kamp ve karavan alanları) geliştirilebilir.
- Uzun süreli konaklamayı teşvik edecek tesislerin yanı sıra yerel mutfığa odaklanan restoranlar desteklenmelidir.

3. Yerel Halkın ve Kurumların Katılımı

- Nevşehir'de belediyeler, valilik ve özel sektör işbirliğiyle yürütülen projeler (örneğin balon turları), Amasya'da da uygulanabilir. Örneğin, Yeşilırmak'ta tekne turları, yamaç paraşütü ve paramotor turları veya yaylalarda geleneksel festivaller eşgüdümlü bir şekilde düzenlenebilir.
- STK'lar ve üniversitelerle işbirliği yapılarak ekoturizm eğitimleri ve bilinçlendirme çalışmaları yürütülebilir.

4. Kültür-Doğa Entegrasyonu

- Kapadokya'nın peri bacaları ve tarihi kiliseleri nasıl bir arada sunuluyorsa, Amasya'da da Osmanlı evleri, kral kaya mezarları ve doğal alanları birleştiren paket turlar oluşturabilir.

Türkiye'nin turizm potansiyeli yüksek alanlarından biri olan Amasya yukarıda sunulan öneriler ve yapılacak devlet destekli çalışmalar ile önemli turizm- ekoturizm destinasyonlarından olma yeterliliğine sahiptir. Bu çalışma ile Amasya'nın ekoturizm potansiyeli irdelenmiş ve ufuk açıcı sonuçlara ulaşılmıştır.

KAYNAKLAR

- Acar, M. ve Öztürk, D. (2018). Ekoturizmin gelişiminde altyapı ve tanıtım eksikliklerinin rolü: Türkiye örneği. *Turizm ve Çevre Dergisi*, 4(2), 88–103.
- Ahmetçadirci. (2025). *Amasya nüfusu 2025 (Erkek, Kadın)*. <https://nufus.ahmetcadirci.com/2025/amasya.html>
- Aksoy, R. (2018). Türkiye’de ekoturizmin gelişimi ve potansiyel alanlar. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2), 101–117.
- Aktaş, A. ve Özgür, H. (2022). Yerel yönetimlerin turizm politikalarındaki etkinliği: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Kentsel Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 45–60.
- Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2023). Hazeranlar Konağı, <https://amasya.ktb.gov.tr/TR-59515/hazeranlar-konagi-etnografya-muzesi.html> (10.05.2025).
- Amasya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2025). Amasya Kalesi tanıtım dosyası, <https://amasya.ktb.gov.tr/tr-59516/amasya-kalesi.html> (10.05.2025).
- Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (2023). Amasya tarım raporu 2023, <https://amasya.tarimorman.gov.tr/Menu/17/Brifing-Raporu> (08.05.2025).
- Amasya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü (2025). Kırsalda bereket, hayvancılığa destek projesi tanıtımı, <https://amasya.tarimorman.gov.tr/Duyuru/363/Kirsalda-Bereket-Hayvanciliga-Destek-Projesi> (08.05.2025).
- Amasya Müzesi (2023). Amasya müzesi, <https://muze.gov.tr/muze-detay?sectionId=AMS01&distId=MRK> (06.05.2025).
- Amasya Ticaret ve Sanayi Odası [ATSO]. (2023). Erişim Tarihi: 20 Nisan 2025, <https://amasyatso.org.tr/yozyat-ekonomik-yapisi/>
- Amasya Un (2019). İthalat/ İhracat, <https://amasyaun.com.tr/%C4%B0thalat%C4%B0hracat> (09.05.2025).
- Amasya Belediyesi (2025). Venk Suyu Ayazması restorasyon duyurusu, <https://amasya.bel.tr/haberler/genel-haberler/venksuyu-ayazmasinda-yepyeni-bir-donem-basliyor> (25.06.2025).
- Amasya Üniversitesi (2023). Geleceği Kodluyor projesi basın duyurusu, <https://webarsiv.amasya.edu.tr/haber-arsiv-2023/kadinlar-gelecegi-kodlayacak> (25.06.2025).
- Amasya Üniversitesi (2024). Amasya şer’iye sicilleri çeviri ve kültürel miras projesi, <https://haber.amasya.edu.tr/amasya-kadilarinin-400-yillik-belgeleri-turizme-kazandirilacak/> (25.06.2025).
- Arslan, M. (2010). Türkiye’de bölgesel kalkınma politikalarının gelişimi ve sonuçları. *Sosyoekonomi*, 12(1), 67–82.

- Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı [BAKA] (2020). Ekoturizm sektör raporu, <https://baka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/ekoturizm-sektor-raporu.pdf> (18.05.2025).
- Bakırcı, F., Özen, Ş., Keleş, R. (2014). Türkiye’de bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesinde bölgesel kalkınma ajanslarının rolü. *Journal of Life Economics*, 1(2), 1–20.
- Baldıran, E. ve Öztürk, E. (2016). Türkiye’de turizm yatırımlarının finansmanı: Amasya örneği. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(2), 45–61.
- Bingöl Bulut, M. B., ve Kurt Konakoğlu, S. S. (2023). Boraboy Gölü Tabiat Parkı’nın ziyaretçi yönetimi üzerine bir araştırma. *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 24(2), 193–201.
- ÇEKÜL Vakfı. (2024). *Ferhat ile Şirin efsanesi ve su kanalı*. ÇEKÜL Vakfı. <https://www.cekulvakfi.org.tr/haber/butuncul-korumaya-ornek-kent-amasya>
- Çelik, S. ve Duran, H. (2023). Ekoturizm algısı ve aidiyet duygusu ilişkisi: Amasya örneği. *Ekoturizm ve Sürdürülebilirlik Dergisi*, 2(1), 12–29.
- Çetinkaya, G., Yıldız, H., Şahin, M. (2021). Anadolu’da turizm destinasyonlarının gelişimi ve sorunları. *Turizm Ekonomisi Dergisi*, 3(2), 70–92.
- Demir, A. ve Aksoy, H. (2023). Girişimcilik kültürü ve bölgesel kalkınma: Sivas, Tokat ve Amasya illeri üzerine bir değerlendirme. *Kalkınma ve Girişimcilik Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 77–95.
- Demir, A. ve Yıldırım, N. (2021). Ekoturizmde sürdürülebilirlik ve Amasya örneği. *Sürdürülebilir Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 44–60.
- Demir, A. ve Çevirgen, A. (2006). Alternatif turizm türü olarak ekoturizm. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 17(2), 60–67.
- Demir, E. ve Özdemir, B. (2020). Anadolu’da ekoturizm potansiyeli üzerine bir değerlendirme. *Sürdürülebilir Turizm Dergisi*, 5(1), 44–58.
- Dinler, Z. (1994). *Bölgesel İktisat*. (4. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Dinler, Z. (2010). *İktisada giriş*. (16. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Dinler, Z. (2012). *İktisadi düşünce tarihi* (3. Baskı). Bursa: Ekin Kitabevi.
- Discover Amasya (2025). Ferhat Su Kanalı ve tarihi önemi. <https://www.discoveramasya.com/icerik/75> (18.05.2025).
- Doğancı, O. S. ve Civelek, M. (2016). Amasya’da ekoturizm: Yedikuğular Kuş Cenneti örneği. *INES2016 Uluslararası Ekonomi ve Yönetim Konferansı Bildirileri*, 94–102.
- Cansız, M. (2018). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri politikaları ve uygulamaları. *Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü*. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/11/Turkiye_Organize_Sanayi_B%C3%B6lgeleri_Politikalar%C4%B1_Uygulamalari.pdf

- Dwyer, L. ve Forsyth, P. (1993). Assessing the economic impacts of inbound tourism. *Tourism Economics*, 1(1), 47–68.
- Erdoğan, M. ve Şahin, N. (2020). Türkiye’de yumurta üretimi ve Amasya örneği. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 26(3), 212–229.
- Erdoğan, N. ve Yağcı, K. (2002). Ekoturizm ve sürdürülebilir kalkınma. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 57(2), 1–20.
- Erel, D. (2019). Türkiye’de kalkınma planlarında sanayi politikalarının analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 1252–1276.
- Eren, M. ve Uysal, M. (2017). Kalkınma ve bölgesel gelişmişlik farkları: Türkiye örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(51), 147–156.
- Eryılmaz, B. ve Baldıran, Ş. (2025). Determining the opinions of farmers towards the agricultural tourism potential in Amasya and surroundings. *ANAJAS*, 40(2), 173–196.
- Esmer, M. (2020). Amasya’da faaliyet gösteren KOBİ’lerin finansal SWOT analizi. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 101–119.
- Fennell, D. A. (2015). *Ecotourism* (4. Baskı). Routledge.
- Gwynne, R. N. (2009). *Latin America transformed: Globalization and modernity* (2nd ed.). Hodder Education.
- Gök, B. ve Özkoç, A. (2020). Nevşehir ilinde ekoturizm faaliyetlerinin değerlendirilmesi. *Kapadokya Akademik Turizm Dergisi*, 8(2), 1215–1230.
- Gök, B. ve Şahin, E. (2022). Amasya’da ekoturizmin yerel kalkınmadaki rolü. *Yerel Yönetim ve Turizm Dergisi*, 4(1), 37–55.
- Göksel, A. ve Kılıç, S. (2019). Ekoturizmin kültürel mirasa etkisi: Yerel halk perspektifi. *Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 22–36.
- Gültekin, A. (2022). Kırsal kalkınma ve tarıma dayalı sanayi: Amasya örneği. *Tarım ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 55–70.
- Güner, B. (2022). Amasya Yalıbozu evlerinde Osmanlı sivil mimarisi. *Tarih ve Mimarlık Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 44–60.
- Güneş, E. (2018). Türk el sanatları ve günümüzdeki durumu. *Sanat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 33–49.
- Güneş, E. ve Öztürk, A. (2021). Amasya elmasının markalaşma süreci ve ihracata etkisi. *Meyve ve Sebze Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 14–29.
- Güven, M. (2024). Türkiye’de bölgesel kalkınma farklılıklarının değerlendirilmesi: Mekânsal analiz yaklaşımı. *Sosyoekonomik Araştırmalar Dergisi*, 22(1), 102–117.
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and sustainable development: Who owns paradise?* (2nd ed.). Island Press.

- İpranossian, H. (2022). Osmanlı'da Amasya merkezli bir Ermeni tüccar ailesi: İpranossianlar. *Tarihî Ticaret Ağları Dergisi*, 2(1), 28–43.
- Jalani, J. O. (2012). Local people's perception on the impacts and importance of ecotourism in Sabah, Malaysia: A case study of Kampung Bilit. *Society and Business Review*, 7(3), 225–232.
- Kara, M. ve Özdemir, M. (2019). Amasya'da sürdürülebilir turizm altyapısı: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Turizm Planlama Dergisi*, 2(1), 25–42.
- Karadeniz Ekonomi (2020). Amasya'nın ekonomik parametreleri, Karadeniz Ekonomi, <https://www.karadenizekonomi.com.tr/ekonomi/bolgesel/amasya-nin-ekonomik-parametreleri/10323/detay> (01.02.2025).
- Kasalak, M. A. (2014). Ekoturizm uygulamalarının çevresel etkileri. *Turizm Akademik Dergisi*, 1(1), 42–58.
- Kaya, A. (2015). Ekoturizm ve çevre bilinci ilişkisi: Doğal alanlarda ekoturist profili üzerine bir inceleme. *Gazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 17(3), 40–59.
- Kaya, M. ve Erol, F. (2022). Üniversitelerin bölgesel kalkınmaya etkisi: Amasya Üniversitesi örneği. *Yükseköğretim ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 33–47.
- Kılıç, A. G. ve Genç, K. (2023). Yerel halkın ekoturizm algılarının demografik özelliklere göre incelenmesi: Amasya ili örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(1), 395–414.
- Koçtürk, H. ve Gölalan, M. (2010). Türkiye'de kalkınma planları ve bölgesel kalkınma: 1923'ten günümüze bir bakış. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 2(4), 63–85.
- Kurt, H. (2022). Gri ilişkisel analiz ile Türkiye'de illerin gelişmişlik düzeylerinin belirlenmesi. *Bölgesel Kalkınma ve Planlama Dergisi*, 4(1), 93–110.
- Kılıç, S. (2022). Ekoturizm algısı ile aidiyet duygusu arasındaki ilişki: Amasya ili örneği [Yüksek lisans tezi, Amasya Üniversitesi].
- Kılıç, S. ve Genç, A. (2023). Amasya'da yerel halkın ekoturizm algısının demografik özelliklere göre incelenmesi. *Turizm ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 65–80.
- Kılıç, S. ve Genç, A. (2023a). Amasya'da yerel halkın ekoturizm algısının demografik özelliklere göre incelenmesi. *Turizm ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 65–80.
- Kılıç, S. ve Genç, A. (2023b). Aidiyet duygusunun ekoturizm algısına etkisi: Amasya örneği. *Yerel Kalkınma ve Turizm Dergisi*, 1(2), 22–38.
- Kılıç, S., Güler, F., Babacan, A., Kılıç, B. (2019). Türkiye'de ekoturizm ve Amasya örneği üzerine bir değerlendirme. *Doğa ve Turizm Dergisi*, 3(1), 50–70.
- Liu, Y.L., Chiang, J.T., Ko, P.F. (2023). The benefits of tourism for rural community development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10, 137. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01610-4>
- Milliyet (2015). Ayder Yaylası artık turist çekmiyor, Milliyet Gazetesi, <https://www.milliyet.com.tr/gundem/ayder-i-koruyamadik-2112116> (05.12.2024).

- Mızırak, M. ve Mercan, M. (2016). Bölgesel kalkınma politikaları: Türkiye üzerine bir değerlendirme. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1), 1–20.
- NNC Haber (2024). Amasya Taşova'da "Altın Bamya Kurutma ve Paketleme Tesisi" açıldı, NNC Haber, <https://www.nnchaber.com/amasya-tasova-da-altin-bamya-kurutma-ve-paketleme-tesisi-acildi> (01.02.2025).
- NTV (2021). Amasya'da 2 bin 400 yıllık surlar restore ediliyor, NTV, https://www.ntv.com.tr/galeri/sanat/amasyada-2-bin-400-yillik-surlar-restore-ediliyor,CuRNuHLRPEmuJNXCtSEjsW/2pwY_zG8CEyTPcyizifmsw (01.02.2025).
- Nüfusu (2024). Amasya nüfusu, <https://www.nufusu.com/il/amasya-nufusu> (01.02.2025).
- Nüfusu (2025). Amasya nüfusu 2024–2025 – Güncel veriler ve istatistikler, <https://www.nufusbu.com/amasya-nufusu> (01.02.2025).
- Objektif Amasya (2021). Amasya nüfusunun yüzde 15,3'ünü yaşlı nüfus oluşturdu, <https://www.objektifamasya.com/haber/16165836/amasya-nufusunun-yuzde-153unu-yasli-nufus-olusturdu> (01.02.2025).
- Objektif Amasya (2023). SEGE 2022 verilerine göre Amasya ilçeleri sıralaması, <https://www.objektifamasya.com/haber/16520447/suluova-50-basamak-birden-gelisti> (01.02.2025).
- Objektif Amasya (2024). Amasya Türkiye'nin en genç 60'ıncı ili oldu, <https://www.objektifamasya.com/haber/19072565/amasya-turkiyenin-en-genc-60inci-ili-oldu> (01.02.2025).
- OKA (2015). *Amasya ili sosyal analiz raporu*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/yayinlar-ve-dokumanlar/yayinlar-ve-raporlar/amasya-sosyal-analiz-raporu>
- OKA (2017). *TR83 Bölgesi Organize Sanayi Bölgeleri ihtiyaç analizi*. Orta Karadeniz (Tr83) Bölgesi'nin Rekabetçiliğinin Arttırılması, Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı, Samsun.
- OKA (2018). *Amasya kültür ve turizm eylem planı 2018–2023*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı Yayını. <https://oka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/amasya-kultur-ve-turizm-eylem-planı.pdf>
- OKA (2022). *SOGEP ve fizibilite destekleri Amasya raporu*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/oka---faaliyet-raporu-2022-.pdf>
- OKA (2023a). *2023 yılı Amasya destekli projeler raporu*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/oka---faaliyet-raporu-2023-.pdf>
- OKA (2023b). *Amasya ili tarım ve hayvancılık raporu 2023*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/oka---faaliyet-raporu-2023-.pdf>
- OKA (2024a). *2024 yılı kadın kooperatifleri destek raporu*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/assets/upload/dosyalar/oka---faaliyet-raporu-2024-.pdf>

- OKA (2024b). *Amasya ili turizm verileri Mayıs 2024*. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı. <https://oka.gov.tr/bolgemiz/amasya/kultur-ve-turizm>
- Özdemir, A. (2023). Taşova tarım ekonomisinin dönüşümü ve sosyo-ekonomik etkileri. *Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 55–70.
- Özdemir, A. ve Yılmaz, Y. (2018). Amasya’da kültür turizmi ve yerel kalkınma ilişkisi. *Kültürel Miras ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 77–94.
- Özdemir, F. ve Yılmaz, Y. (2018). Amasya’da turizm yatırımlarının kalkınma üzerindeki etkisi. *Bölgesel Gelişim ve Turizm Dergisi*, 7(1), 89–103.
- Özdemir, R. (2023). Taşova’da tarımın tarihsel gelişimi ve sosyo-ekonomik etkileri. *Orta Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 14–30.
- Öztürk, B. (2019). Sultan II. Bayezid Külliyesi ve mimari özellikleri. *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 99–112.
- Öztürk, H. (2020). Amasya Yalıbozu evleri ve süsleme sanatları. *Geleneksel Sanatlar Dergisi*, 3(1), 19–34.
- Öztürk, Y. ve Yazıcı, H. (2019). Anadolu şehirlerinde turizmin bölgesel kalkınmaya etkisi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 35–56.
- STB (2022). *Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE-2022)*. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı. <https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/sege>
- Sevinç, H. (2011). Türkiye’de bölgesel kalkınma ajanslarının kuruluşu ve işlevleri. *Celal Bayar Üniversitesi İİBF Dergisi*, 18(1), 115–134.
- Sezer, G. (2020). Amasya Kral Kaya Mezarları’nın Helenistik dönem mimarisi bağlamında incelenmesi. *Arkeoloji ve Sanat Dergisi*, 171(2), 58–72.
- Sharpley, R. (2020). *Tourism, development and the environment: Beyond sustainability?* (2. Baskı). Routledge.
- Sonntag, H. (2001). Dependencia, teoría de la. In T. Bottomore ve W. Outhwaite (Ed.), *El Diccionario de Pensamiento Marxista* (3502–3506). Siglo XXI Editores.
- Soykök Ede, B. (2019). Harşena Dağı ve Pontus Kral Kaya Mezarları, İçinde, Kozak, N. (Editör), Online Türkiye Turizm Ansiklopedisi, <https://turkiyeturizmansiklopedisi.com/harsena-dagi-ve-pontus-kral-kaya-mezarlari> (Erişim tarihi: 02.09.2025).
- Stronza, A. ve Gordillo, J. (2008). Community views of ecotourism. *Annals of Tourism Research*, 35(2), 448–468.
- Suluova Yenihaber (2024). Suluova’da tarım yatırımları hız kazandı. <https://suluovayenihaber.com/suluovali-ciftcilere-mujde-kapali-sistem-sulama-ve-arazi-toplulastirma-projesi-2024-yatirimina-alindi.html>
- Şahin, B. (2023). Türkiye’de mekânsal gelişmişlik analizi: Gri ilişkisel analiz yöntemiyle bir inceleme. *Sosyoekonomik Araştırmalar Dergisi*, 25(1), 81–98.

- Şeker, E. (2011). Turizmin Bölgesel Kalkınmadaki Rolü: Amasya ili örneği [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Şen, A. (2010). Sürdürülebilir kalkınma bağlamında ekoturizm: Türkiye örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 2(3), 45–58.
- Şenses, F. (2018). *Küreselleşmenin öteki yüzü: Yoksulluk, işsizlik ve gelir bölüşümünde eşitsizlik*. İletişim Yayınları.
- Taşova Net (2022). 2022 SEGE sıralamasında Amasya'nın ilçeleri. <https://www.tasova.net/haber/5175/turkiyenin-gelismislikte-ilce-siralamasi-belli-oldu-tasova-kacinci.html> (02.02.2025).
- TEPAV (2024). *Bölgesel rekabetçilik endeksi raporu 2024*. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı (2025). Kapadokya'yı yaklaşık 4 buçuk milyon kişi ziyaret etti, iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/kapadokyayi-yaklasik-4-bucuk-milyon-kisi-ziyaret-etti-nigde (10.07.2025)
- Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı [TGA]. (2025). Erişim Tarihi: 18 Ağustos 2025, <https://tga.gov.tr/guvenli-ve-surdurulebilir-turizm/surdurulebilir-turizm-programi>
- TÜİK (2023). *Bitkisel üretim istatistikleri 2022*. Türkiye İstatistik Kurumu.
- UAB (2020). *Karayolu ulaşım projeleri raporu*. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. <https://www.uab.gov.tr>
- UAB (2023). *Amasya Çevre Yolu Projesi Bilgilendirme Dosyası*. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı. <https://www.uab.gov.tr/uploads/announcements/2023-yili-uab-faaliyet-raporu-subat-2024.pdf>
- UNESCO Türkiye (2022). *Somut Olmayan Kültürel Miras Kış Okulu – Etkinlik raporu*. <https://unesco.org.tr>
- UNESCO (2015). *Amasya Kral Kaya Mezarları – Geçici Dünya Mirası Listesi başvurusu*. <https://unesco.org.tr>
- UNWTO (2017). *Tourism and culture: Promoting sustainable development*. United Nations World Tourism Organization.
- UNWTO (2023). *UNWTO identifies priorities for boosting rural tourism*. United Nations World Tourism Organization.
- URL-1 (2025). [http://www.nevsehirozeliidare.gov.tr/yoremizitanialim#:~:text=Nev%C5%9Fehir%2C%20%C4%B0%C3%A7%20Anadolu%20B%C3%B6lgesi'nde,%2C%20y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC%205.392%20km%C2%B2'dir,Nevşehir'inTarihiveCoğrafiYapısı,\(05.06.2025\)](http://www.nevsehirozeliidare.gov.tr/yoremizitanialim#:~:text=Nev%C5%9Fehir%2C%20%C4%B0%C3%A7%20Anadolu%20B%C3%B6lgesi'nde,%2C%20y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC%205.392%20km%C2%B2'dir,Nevşehir'inTarihiveCoğrafiYapısı,(05.06.2025))

- URL-2 (2025). [http://www.nevsehirozeliidare.gov.tr/yoremizi-taniyalim#:~:text=Nev%C5%9Fehir%2C%20%C4%B0%C3%A7%20Anadolu%20B%C3%B6lgesi'nde,%2C%20y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC%205.392%20km%C2%B2'dir,Nevşehir Nüfusu,\(05.06.2025\).](http://www.nevsehirozeliidare.gov.tr/yoremizi-taniyalim#:~:text=Nev%C5%9Fehir%2C%20%C4%B0%C3%A7%20Anadolu%20B%C3%B6lgesi'nde,%2C%20y%C3%BCz%C3%B6l%C3%A7%C3%BCm%C3%BC%205.392%20km%C2%B2'dir,Nevşehir Nüfusu,(05.06.2025).)
- URL-3 (2025). <http://www.amasya.gov.tr/cografi-konum>, Amasya Yüzölçümü, (05.06.2025).
- URL-4 (2025). [https://amasya.ktb.gov.tr/TR-59460/iklim.html#:~:text=Amasya'da%20Karadeniz%20iklimi%20%2D%20Kara,Karadeniz%20ard%C4%B1%20iklimi%20etkili%20olmaktad%C4%B1r,Amasya İklimi,\(06.06.2025\).](https://amasya.ktb.gov.tr/TR-59460/iklim.html#:~:text=Amasya'da%20Karadeniz%20iklimi%20%2D%20Kara,Karadeniz%20ard%C4%B1%20iklimi%20etkili%20olmaktad%C4%B1r,Amasya İklimi,(06.06.2025).)
- Ünal Ankaya, Y., Ertuna, B., Artar, M. (2018). Türkiye’de ekoturizm: Kavramsal çerçeve, potansiyel alanlar ve uygulama sorunları. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 15–32.
- Weaver, D. (2021). *Sustainable tourism: Theory and practice* (2. Baskı). Routledge.
- Yeşilirmak Gazetesi (2023). *Kaleköy’de tarih gün yüzüne çıkıyor*. Yeşilirmak Gazetesi. <https://www.yesilirmakgazetesi.com.tr/> (05.02.2025).
- Yücel, M. (2002). Ekoturizm ve Türkiye'deki uygulamaları. *Turizmde Alternatif Yaklaşımlar Sempozyumu Bildirileri*, 143–148.
- Yıldız, N. (2022). Coğrafi faktörlerin gelişmişlik düzeyine etkisi: Amasya ilçeleri üzerine bir analiz. *Coğrafi ve Bölgesel Çalışmalar Dergisi*, 6(1), 55–73.
- Yılmaz, A. ve Ayhan, R. (2021). Kırsal alanlarda geçim kaynakları: Amasya örneği. *Kırsal Kalkınma Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 15–32.
- Yılmaz, Y. (2020). Ekoturizmin gelişiminde çevresel sürdürülebilirlik: Amasya örneği. *Çevre ve Turizm Dergisi*, 11(3), 66–80.
- Yılmaz, Y. (2022). Turizmin yerel kalkınmaya etkisi: Amasya otel işletmeleri üzerine bir araştırma. *Anadolu Turizm Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 101–118.
- Yılmaz, Y. ve Kervankıran, İ. (2018). Yerel halkın turizm süreçlerine katılımı ve bilinç düzeyi: Türkiye’den örnekler. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 112–129.

EKLER

EK 1: Görüşmede Kullanılan Sorular

Demografik Sorular

1. Kaç yaşındasınız ve nerelisiniz?
2. Kaç yıldır Amasya’da turizm alanında faaliyettesiniz?
3. Öğrenim durumunuz nedir ve bu alan ile ilgili eğitim aldınız mı?

Görüşme Soruları

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?
5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?
6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?
8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?
9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?
10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

EK 2: Görüşmede Elde Edilen Veriler

Görüşmeci 1 (60 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 18 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizm sektörü ile alakası olmayan bir sektör yok diyebilirim, biz turizm sektörünün acente kısmındayız, bizim işlerimiz uçak bileti temini, transfer işlemleri, yurt içi turlar yurt dışı turlar vb. Bizim yöresel acenteler olarak Amasya bölgesine turist getirmede bir katkımız yok çünkü işin tanıtım aşamasında bizler yoğuz. Bu konuyla alakalı İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü alakadar oluyor Valilik kanalıyla.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm Amasya’da çok fazla gelişen bir turizm alanı değil. Amasya biraz daha ağırlıklı tarih şehri olmasından kaynaklı tarih turizmi var. Ekoturizmin dalları da çok fazla. Su sporları ile ilgili olsun, agro turizm denilen yöresel ürünlere dayalı olsun, hayvancılıktan tutun da el sanatları ile ilgili olsun bunların tanıtımı ve satışı ile ilgili ve botanik turizm gibi bitkilerle alakalı kısmı, dağ sporları ile alakalı yürüyüş amaçlı yapılan faaliyetler gibi yapılan çalışmalar diyebiliriz. Ancak bunlar yerel insanların yaptığı şeyler dışardan turist çok gelmiyor bu çalışmalara, karavancılar gibi mesela, bisiklet turları gibi ancak bu konuda parkur da yok çalışmada. Burada daha çok Merzifon Taşan dağında Yayla Turizmine dönük faaliyetler yapılıyor son yıllarda. Tüm bunların geliştirilmesi gerekli, Amasya Turizmi tarihi ve kültürel mirasımızı da katarak ekoturizm ile gelişebilir. Tabi bunlar komplike tüm kesimlerin çalışmasıyla Valilik eliyle yapılması gerekiyor.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Şu anda değil. Demin de söylemiş olduğum gibi Kültür Müdürlüğü ve Valilik kanalıyla bir takım çalışmalar yapılıyor ama bunun içine biz dahil olamıyoruz, fikir beyan edemiyoruz. Gezip görmeyi seven biri olarak gördüklerimizi fikirlerimizi paylaşmak istiyoruz ama toplantılarda olamıyoruz, toplantıların daha geniş kapsamlı yapılarak bu işte yol alınabileceğini düşünüyorum.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Demin söylediğim gibi Kültür Müdürlüğü ve Valilik eliyle araştırmalar ve acentelerin profesyonel anlamda incelediği diğer şehirlerdeki yörelerdeki ekoturizm ile alakalı yapılanların farkındalıklarını anlatmasıyla bunların birleştirilip bir konsept oluşturulması gerekir. Böylece bölgedeki ekoturizm daha yapılanması gelişmesi sağlanabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Rakamsal bir şey söyleyeme tabi, bunda arz talep çok önemli, turizm ile ilgisi olmayan esnaf yok, bir seyyar satıcıdan bir bisiklet kiralamacısına kadar herkesin faydalandığı bir alan turizm, bu yüzden bacasız fabrika deniyor. Bizim yöremizde tabi Türk insanları olarak aklımıza ilk gelen deniz kum güneş fakat bu küresel ısınmanın ciddi anlamda etkilerini hissettirdiği günlerdeyiz. Bu anlamda aslında bu yüzden de ekoturizmin geliştirilerek gerekli tedbirlerin alınması gerekir.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Amasya ve ilçelerine gelen her bir bireyin maddi anlamda katkısı oluyor. Hava alanının çalışması, transferlerin yoğun olması, otel, restoran, kafeteryaların ve yöresel ürün satanların ekoturizm ilgililerinin ziyaret edilmesi ciddi anlamda maddi manevi katkı sağlayacaktır. Gelen her turist gelişime ciddi fayda sağlayacaktır.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Şu anda yerel halk ekoturizm denildiği zaman sanki dağda bir bungalovun içerisinde üç beş gün bir temiz hava alayım orda mangalımı yapıp pikniğime yapayım, hafta sonu orda geçtikten sonra dönüp işime gücüm bakayım gibi düşünüyor. Bu dar anlamda böyle ama halkımızın bununla ve dallarıyla ilgili bilinçlendirilmesi gerekiyor. Yöremizin doğasının elverdiği şekilde Amasya ve köylerinin araştırılıp bölümlendirilmesi sınıflandırılması, her yörenin gelenek görenekleri ile birleştirilmesi gerekiyor. Bölgemizdeki gelenek görenekler bile bunun içinde yemek kültürü gastronomiden önce geliyor ekoturizmin içerisinde bence. Bunların hepsinin birleştirilip halkımıza da basın yayın ve sizlerin yaptığı çalışmalarla izah edilip bilinçlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Görüşmeci 2 (42 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 15 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizm sektörü tabiri caizse bacasız fabrika, yani turizmin girip de o bölgede canlandırmadığı hiçbir alan yok. Mesela ben yaklaşık 20 yıl önce Şanlıurfa'ya gittiğimde sıradan kendi halinde bir şehirdi, sadece tarım ve hayvancılıkla geçinilen bir bölgeydi ama turizm girdikten sonra bölgeye çok büyük bir katkı sağladı. Bu bugün bütün bölgeler için geçerli. Bölgemize baktığımız zamanda Amasya dışardan gelenlerin söylemlerine göre bir nevi küçük Venedik diyorlar ve hakikaten de gezilip görülmesi gereken bir yer şehzadeler şehri, Osmanlı tarihinde ciddi yeri olan şehzadeler, beyzadeler, evliyalara yetiştirmiş bir bölge, konum itibarıyla da enteresan, coğrafi olarak çok görsele sahip bir bölge. Sadece merkezi değil çevresi de çeşitli güzelliklerle dolu bir bölge, Boraboy gölü, Ladik tarafı, Terziköy Kaplıcaları, Merzifon'da Tavşan dağı doğa turizmine ciddi anlamda katkı sağlayabilecek bir bölge. Kesinlikle turizmin Amasya ekonomisine çok ciddi anlamda katkı sağlayacağını düşünüyorum.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Bununla alakalı bir takım dernekler ve kuruluşlar var, örneğin doğayı sevenler derneği, doğa yürüyüşleri derneği vb. gibi dernekler var, yani çok da faydalı aslında ama bunlar sadece kendi çerçevesinde olduğu için bir reklam yüzleri yok dışarıya. Aslında bu bir info kapsamında yapılmış olsa, bu işe bölgenin belediyesi, kaymakamlığı, valiliği ön ayak olsa da bunu bir Türkiye geneli info kapsamına almış olsak hem Amasya'nın tarihi hem de Amasya'daki ekoturizme açılacak bölgeler bakir alanlar, vahşi yaşamın olduğu alanları görebilirsiniz. Tabi bunları daha çok yaygınlaştırıp ulusallaştırmak lazım.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Önceki soruda da bahsettiğim bölgemizde gibi bununla amatörce ilgilenenler var ama bu yeterli değil, kamunun ve medyanın desteği lazım.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Amasya’ımızda çeşitli alanlarda ekoturizme müsait bakir bölgeler mevcut. Bölgenin yerel yöneticileri ekoturizm için ciddi katkılar sağlaması lazım, ulaşım, tesisleşme gibi, parkurlara uygun küçük tesisler, yeme içme ve konaklama ihtiyaçlarına dönük çalışmalar yapılması lazım.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Az önce de bahsettiğim gibi bunla alakalı örnekler sundum, yani turizmin giripte canlandırmadığı bir bölge yok, yeterki turizm girsin. Bölgemizde adeta bir kavşak noktası bu açıdan bugün Karadeniz’i, Doğuyu, İstanbul’u, Egeyi Akdeniz’i birbirine bağlayan bir bölgedeyiz, dolayısıyla bu çok ciddi bir avantaj ulaşım anlamında. Sadece bura değil buraya uğrayanları ve tüm bu hareketliliği düşündüğümüz zaman çok ciddi ekonomik katkılar sağlayacaktır, yeter ki bölgemiz bilinsin. Bununla alakalı yurt dışından çok ciddi talepler duyuyoruz ekoturizm meraklılarından, örneğin bir yamaç paraşütü yapılıyor burada. Belki ilerleyen tarihlerde sezonluk bir kayak merkezimiz olabilir. Dolayısıyla bu oluşumların olduğu bir bölgede yurt dışından bile çok ciddi bir turist ayağı var. Katkısı da zaten turizmin girip de kalkındırmadığı hiçbir bölge yok.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Kesinlikle olur. Turizmin girdiği bir bölgede kesinlikle bir alan genişlemesi olacaktır. Ekoturizmin de girdiği bölgede alan genişlemesi olacaktır ve Amasya bölgesi ve ilçeleri de bundan faydalanacaktır. Yani bugün ekoturizm için buraya gelen bir vatandaş Amasya’nın birçok alanını da görmüş olacak farklı alanların farklı tesis ve oluşumların yapılmasına yeni iş sahalarının açılmasına istihdamın artmasına birbirine bağlı olarak genişleyecektir.

10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Değil. Kesinlikle ekoturizm hakkında bilgiye de sahip değiller, o konu ile alakalı insanların bir merakı da yok. Örneğin biz köylerden taşınalı eğitimle şehre gelip okuyan çocuklarımızı bir proje kapsamında yaşadıkları ili tanımalarını için gezdirdik. Gezsınler, görsınler, nerde yaşadıklarını bilsınler diye. Ama maalesef bizim bölgemizin halkı ve turizm sektöründeki kişilerin dahi böyle bir çabaları yok. Türkiye’nin birçok yerinde çeşitli festivaller aracılığı ile doğal ürün ve alanların tanıtımı yapılıyor. Burada da tabii kiraz festivali adı altında yapılıyor ancak bu sadece kısıtlı ekonomik şartlarla değil tüm

paydaşların katılımıyla daha kapsamlı ulusal boyutta ses getiren bir çalışma olmalı en azından. Ekoturizm de bölge bölge bu alanla ilgili infolarla paydaşların davet edilip tanıtımı yapılabilir. Örneğin biz Ordu Çambaşı Yaylasına gittik, önceki belediye başkanı bununla ilgili bir info çalışması düzenleyip bizleri davet etti gittik ve gerçekten gidilmesi gereken bir yermiş ve burada programlar açtı, o programlar çerçevesinde biz otobüs otobüs adam taşıdık oraya. Bölge şu anda çok ciddi kapasite geliştirdi. Bunlar oraya giden insanların oraya bıraktıkları parayla oldu. Bu iş sahadaki insanlarla tanıtımı yapılır.

Görüşmeci 3 (38 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 7 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya’da son zamanlarda turizmin geliştiğini düşünüyorum, özellikle ırmak ıslah edildikten sonra daha da dikkat çekti ancak turizm merkezde kaldı, ilçelere de yayılması gerek.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Aslında ekoturizm ile ilgili çok bir şey olduğunu düşünmüyorum bölgemizde, ama örneğin ilçemizde çok güzel barajlarımız var ve yılın belli dönemlerinde balıkçılık temalı kampçılık yapılabilir.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Düşünmüyorum. Aslında Amasya’da turizm yeni geliyor, biz de sektörde yeniyiz belki ama Amasya’nın değerlerinin yeteri kadar reklamının yapılmadığını düşünüyorum.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Mesela Merzifon’da Tavşandağı var, yamaç paraşüt atlaması üzerine odaklanılabilir, Tavşandağında bir tesisimizin olması gerektiğini düşünüyorum. Burada büyüklerimize iş düşüyor, Önce Vatan Tepesi mesire alanıydı sonra piknik alanı olarak kullanıldı orası kamp alanı olarak değerlendirilebilir, karavan park yapılabilir. Artık insanlar pandemi ile birlikte bu tarz şeyleri sevmeye başladı. Yine Tavşandağında Güzeltepe mesire alanı var atıl bir

şekilde duruyor. Hazır bir tesis, tekrar canlandırılabilir orası. Teleferik belki Merzifon'a yapılabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bence bu park alanları canlandırılırsa evvela en azından kendi iç turizmimiz canlanabilir insanların bakış açıları açısından çoluğuyla çocuğuyla orda kamp yapılabilir, uzun soluklu düşünmek lazım tabi ama önce başlamak gerekiyor. İl bazında organize edilip Suluova'ya bir alan Merzifon'a başka bir alan şeklinde yayılabilir, Amasya da 12 – 22 Haziran Şenlikleri kapsamında örneğin bir günde Yedikır'da kamp ateşi yakılabilir, gündüzünde de balık tutma yarışması yapılabilir yine bir gününde bir karavan festivali tarzında bölge ilgililerinin davet edilmesi bu vesile ile de bölgemiz insanına katkı sağlanabilir. En azından bir defa bölgemizdeki kendi paramız burada kalır, gelen misafirler ile de yeni insanlar tanınır.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Katkısı olur ama ben çok büyük bir pay alacağını düşünmüyorum. Çünkü bölgemiz insanı kendi iş ve uğraşlarından turizme aynı oranda vakit ayıramıyor. Ama il bazında hareket edilmeli diye düşünüyorum burada TÜRİSABA çok büyük iş düşüyor ve yine Milletvekillerimiz, Valimiz, Kaymakamlarımız olsun destekleriyle Amasya bölgemizi kalkındıracak projeler yapılabilir.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Aslında çok bilgi sahibi olduğunu düşünmüyorum ki biz işin içinde olduğumuz halde bizim de eksiklerimiz var. Bununla ilgili eğitimler düzenlenmeli, biz bu tarafta eksik kalıyoruz hep işe başlıyoruz sonrasında eğitime yöneliyoruz. İl müdürlüklerimizin bu konuda daha etkin olması lazım. Sektörün içinden paydaşlarına kadar bölgemizde birçok alanda çeşitli düzenlemeler lazım, profesyonellik ve uzmanlaşma eksik. En önce branşlaşma ve eğitim yapılmalı.

Görüşmeci 4 (52 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 23 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizm için Amasya'da yapılabilecek çok şey var, turizmin Amasya'da %30 geliştiğini düşünüyorum sadece %70 Amasya gibi bir yerde açık var. Bir takım çalışmalar yapıldı ama yetersiz, değerlendirilebilecek çok alan var. Değerlendirilirse istihdamda da örnekleri var ve değerlendirilebilecek alanlar da var, olursa çok katkısı olur.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Yani bu alanla ilgili çok bilğim yok ama turizmin gelişmesine faydalı olan bir alan olduğunu anlıyorum. Turizm ile ilgili çatı kuruluşlar var bunların eğitim ve araştırma adına iki üç ayda bir çalışma yapmaları toplantı yapmaları lazım.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Eksik işte az önce belirttiğim gibi bir kayık var onun bile tanıtıma ihtiyacı var.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Amasya güzel şehir küçük dokunuşlarla çok geliştirilebilir. Daha ırmağın içini temizlemekten aciziz. Turizmi geliştirmek yerelde belediyelerle ilgili diye düşünüyorum. Tabi turizmi geliştirirken doğallığı bozmamak lazım.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Çok olur. Amasya'da turizm şu anda %30 civarında, birçok şey var tanıtıma açık. Eğer yeterli çalışma yapılırsa Türkiye'deki birçok yerden daha iyi olur ve potansiyeli %70 i bulur.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Tabii olur. Gerekli çalışmalar olursa gelen turist daha artar ve daha fazla vakit geçirir. Böylece esnafı da para kazanacak ve herkes kazanacak.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Yok, genelde Amasya halkı sabah kalkıyor ırmak kenarında bir iki saat yürüyüp bir de dondurma yiyince ekoturizm olarak onu sayıyorlar. Biz de onu yapıyoruz. Ama gerekli yatırım yapılırsa çok farklı olur. Örneğin orduya bir dağ kızıağı yapıldı ve orduyu tanıtan iki şeyden biri oldu, birisi lambalardaki trafik cezaları diğeri o kızak. Yoksa orduda başka bir şey yok aslında. Amasya’da neden olmasın, Amasya mükemmel bir yer.

Görüşmeci 5 (53 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 24 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Ben yüzde yüz etkili olduğunu düşünüyorum, çünkü Amasya sanayi şehri değil sonuçta. Turizm şehri.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm hakkında mesela Merzifon’da Tavşandağı alanı var, Amasya’ımızda Boraboy Gölü var, yine Amasya çevresinde çeşitli kaplıca alanları var.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Bir takım gönüllü dernekler var, doğa yürüyüşleri ile ilgilenen, bu yürüyüşler sayesinde birçok yerin var olduğu u çok güzel parkurlar olduğunu keşfediyoruz. Buraların değerlendirilmesi genişletilmesi ile beraber daha güzel olacağını tahmin ediyorum.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Yani şimdi, turizmin mutfağı seyahat acentesidir. Mutfakta yemeği hazırlarsınız sonra da tanıtımına başlarsınız ardından da satış ve pazarlamasına başlarsınız. Burada en büyük yük seyahat acentelerine düşüyor, bunlar rotaları ve yerleri belirleyecek, eksikleri tamamlayacak, daha sonra tanıtımına başlayacak sonra da çağırarak Türkiye’de ekoturizm ile ilgili ne kadar acente varsa toplayacak belli dönemlerde ve bu parkurların tanıtımını yapacak gösterecek ve ardından da satış pazarlamasına başlayacaklar. Ben böyle düşünüyorum tabi ki farklı yöntemlerle de olabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bu tabi zaman alacak bir şey, yabancıya farklı farklı faaliyetlerle dışarıya farklı farklı gruplarla bunu sevdirebilirsiniz ama yerli gruplarda çok daha zaman alır çünkü yerli gruplar biraz daha işin eğlence tarafında.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Tabi bu uzun soluklu bir durum. Örneğin Amasya’da meyve üreticileri bugün yılsonunda ne hasılat elde ediyorsa turizm de Amasya ya en az o kadar gelir sağlıyordur. Tabi bunun oransal olarak şu an ne kadarlık bir kısmı ekoturizmden gelir bilemiyorum. Ama çok genişlemeye açık, yeni fikirlere açık bir alan. Turistleri bir meyve bahçesine götürüp orada kiraz toplatıp yerinde satış yaptırarak, ya da bu ağaç nasıl yetişmiş bu meyve nasıl olmuş bunun ilacı nedir konularına yönlendirirsek alan daha da genişler ve rağbet görür. Ancak turizm deyince insanlar yatsın dinlensin denize girsin gibi anlayış var. Tabi ekoturizm ilgilisi farklı bir ziyaretçi türü ve o bilinçli ziyaretçiyi yakalarsak buradaki çiftçiye de katkısı olur.

10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Sanmıyorum. Çünkü çokta sıcak bakılacağını sanmıyorum tabi kurtuluş bu mu? Değil tabii ama bunu bir şekilde bilinçlendirmemiz gerekiyor çeşitli toplantılarda anlatarak ama bunu anlatmadığınız sürece ve uygulamaya geçmediğimiz sürece insanları inandıramazsınız ve inanmayan adam da sizi bağına da bahçesine de sokmaz yani. Ama olur mu? Kesinlikle olur ben olacağına kesinlikle inanıyorum.

Görüşmeci 6 (36 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 15 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya için turizm çok önemli, yurt dışında öyle kentler var ki nüfusu 70000 ama yıllık ağırladığı turist 5 milyon, düşünsenize Amasya’nın 5 milyon turist ağırladığını ama biz bunun 500 binine de razıyız. Bugün Amasya’ya 500 bin turist gelse buradaki esnafın halkın refah seviyesi daha da yükselecek ve daha modern yapılar ve daha modern bir şehir ile karşılaşmış olacağız, yatırımcı da daha rahat gelecek. Turist gelmediği zaman yatırımcı da yatırım yapmıyor. Özellikle alt yapı ve konaklama çok önemli.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm deyince şöyle yani doğaya genellikle Avrupalılar önem veriyor. Örneğin bugün Uzungöl insanları doğası ile çekiyor. Amasya’da da değerlendirilebilecek çok doğal alanlar var. Örneğin Boraboy Gölü bizim için işlenmemiş bir elmas, eğer iyi işlenirse çok fazla turist çekebilir. Ben Erfelek Şelalesine gittim mesela orayı geliştiren insanların gelmesi olmuş. İnsanlar oraya gittikçe çevresi değişmiş yapılaşması gelişmiş, genişlemiş.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Ben Turizm adına Amasya’da yeterli yatırım olduğunu düşünmüyorum. Hiç önem verilmiyor.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Bunun en önemli unsuru konaklama ve tesisleşme. Bu olmazsa insanlar sıkılır gider. Konfor çok önemli, örneğin bir parka gidiyorsunuz bank yok, olmayınca oturamadığınızdan beş dakika durur sonra gidersiniz ama bank olduğu zaman yarım saat oturup dinlenirsiniz öyle gidersiniz.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Ekoturizm olduğunda Amasya’yı farklı bir şehir olarak görebiliriz. Amasya’nın çok büyük bir potansiyeli var. Amasya’nın bir defa tarihi var. Biz turizmi her anlamda geliştirdiğimiz zaman modern ve ilerde bir şehir yaratmış oluruz.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Amasya’da biliyorsunuz çok fazla fabrika yok. Gençlerin istihdam anlamında tavuk dönerciye işe girmekten başka çaresi kalmıyor. Ne yapacak bu gençler, burada durmayıp başka şehirlere gidecekler. Ama turizm geliştiği zaman bir eleman ihtiyacı oluşacak ve bu neden Amasya halkından olmasın? Tesisleşme olduğu zaman hem eleman istihdamı olacak hem de turistlerin bıraktığı maddi getirisi çok olacak. Bacasız fabrika derler ya ekonomik getirisi olacak.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Sahip olmayabilir. Ben çok fazla bilindiğini düşünmüyorum. Ama biz bir turizm ülkesiyiz bakın Türkiye yılda 50 milyon turist çekiyor, ilk dört ülkeden bir tanesi. Turizm bizim hiç göz ardı edebileceğimiz bir alan değil bunu herkese de anlatmamız lazım. En azından ben bir turizm öğretmeni olarak bu bilincin oturmasını isterim.

Görüşmeci 7 (35 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 14 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya'da sanayi çok gelişmiş değil tarıma dayalı ekonomi var ve turizm var ama çok fazla etkin kullanamıyoruz. Konaklama yetersizliğimiz var, Karadeniz'in giriş noktasındayız ama turisti çok fazla tutamıyoruz.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Bildiğim kadarıyla ekoturizm şu: Doğa yürüyüşleri, bisiklet gezileri, kamplar, karavan kampları tarzında yerler sanırım ekoturizm adı altında geçiyor. Amasya'da biz acenteler olarak hiç bu konu ile ilgili çalışma yapmıyoruz, diğer arkadaşlar da yapmıyor. Sadece bildiğim kadarıyla küçük dernekler topluluklar dağcılık vb. faaliyetlerde bulunuyor. Onun haricinde çok aktif bir şekilde Amasya'da bunun yapıldığını görmüyoruz.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yeterli değil, örneğin elimizde Boraboy gibi çok büyük bir nimet var ama kullanamıyoruz biraz alt yapısını ona göre hazırlayamadık, daha geliştirilebilir, reklamı yapılabilir.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Örneğin Isparta'da kadın girişimcilerin yapmış oldukları lavanta bahçesi örnek oldu ve onunla ön plana geçti lavanta işleri, burada da çeşitli meyve bahçeleri oluşturulabilir, Boraboy geliştirilebilir, bunun haricinde aklıma çok gelen bir durum yok.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Şu anda ben çok görmüyorum çok katkısı olduğunu düşünmüyorum çünkü bir örneğini de göremedik, çok fazla bir aktivitemiz de yok bu anlamda, ama tabi turizmin her anlamda bir katkısı oluyor, konaklamasından tutun alışverişine kadar bir şekilde bir yerlere dokunuyor.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Her anlamda katkısı olur, sonuçta buraya dışardan farklı insanlar gelecek, konaklayacak, alışveriş yapacak, Amasya'nın tanıtımını yapacak, mutlaka faydası olur. Tabi devletin buna biraz dokunması lazım.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bence bilgi sahibi değil, açıkcası biz acenteler dahi çok bilgi sahibi değiliz. Biz dahi bilmiyorsak halkın da bilmemesi gayet normal.

Görüşmeci 8 (35 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 20 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya turizm olarak gayet etkili bir yer, benim kanımca diğer yerlere nazaran turizmin merkezi olduğunu düşünüyorum.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm hakkında bilgim var ama Amasya'da yapıldığından çok emin değilim. Biz Merzifon'da yapıldığını duymadık görmedik.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yeterli olduğunu düşünmüyorum tabi yani benim gibi turizm işletme sahibi bir insanın bu konu hakkında bilgi sahibi olmaması bence zaten bu işin yeteri kadar tanıtımının yapılmadığını kanıtlayan bir durum.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Merzifon Tavşandağı olsun Boraboy Gölü olsun coğrafyamızda bu turizm için yeterli alan olduğunu düşünüyorum ama dediğim gibi buna önce bir talebin sonra da arzın oluşturulması gerekiyor. Bu konuda Valiliğin, Turizm Müdürlüğünün desteği olmalı diye düşünüyorum. Bazı teşvik edici unsurlar olması lazım ki buna yatırım yapılmalı.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Amasya turistik bir şehir, bunun yanına bir de ekoturizm katılırsa bunun katlanarak artacağına ve gelişeceğine inanıyorum.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Tabii olur, istihdam olur, gelir kaynağı olur, zaten bir turizm şehri ve bölgemize gelen turist sayısı artar, bununla beraber tersine de bir göç alabilir memleketimiz.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Az önce de ifade ettiğim gibi ben işletme sahibi olarak bu konuya vakıf olmuyorsam diğer vatandaşlarında bu konuda pek bilgi sahibi olduğunu düşünmüyorum. Bu yüzden gerekli mercilerin bu konulara desteklerini bekleriz.

Görüşmeci 9 (34 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 9 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Günümüzde turların güzel şekilde geliştiği, Karadeniz turlarının ya başlangıç ya son noktası halindeki bir şehir Amasya. Bu da turistlerin iki saat ile dört saat arasında Amasya'da kalmasını sağlıyor, bu zaman aralığı da belki restoran ve yemek sektörlerinin kalkınmasına etki eder. hediyelik eşyalar sektörüne etki eder. Konaklama sektörü ise gruplardan, turlardan daha çok bireysel ziyaretçilere hitap ediyor. Genel anlamda iyi etkiliyor kalkınmayı.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm alanında Amasya'da biraz zayıfız. Ekoturizm örneği yok, ekoturizm alanı var

ama turizm adına örneği yok. Boraboy Gölü gibi meyve bahçelerimiz gibi alanlarımız var ama ekoturizm adına bir faaliyet Amasyada yok.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Düşünmüyorum, biraz önce de bahsettiğim gibi ekoturizm biraz zayıf Amasya’da. Tanıtıma çok ihtiyaç var, bu konuda alanlarımız tanıtılamıyor, bunu yapmanın da en etkili yolunun sosyal medya olduğunu düşünüyorum.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Tamamen sosyal medya ile başka hiçbirşey değil. Kaz gelecek yerden tavuk esirgenmez, tanıtım konusunda Amasya olarak para harcanacaksa harcanacak, güzelce tanıtılıp sosyal medya ile de ön plana çıkarılacak.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Amasyamıza her türlü turist girdiği taktirde ekonomi hareketlenir, para girer. Turizmin hangi alanı olduğu hiç önemli değil Amasya’ya turist girdiği taktirde her zaman para girer, ekonomiye katkısı olur.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur, biraz önce de bahsettiğim gibi turist girdiği zaman ekonomik olarak kalkınır. Turist sayısı artınca restorancı da sevinir, otelci de sevinir, hediyelik eşya satan da sevinir, yolda mısır, dondurma satan küçük esnaf da sevinir.

10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Hiçbir yerde ben halkın bu konularla bilgi ve merak sahibi olduğunu düşünmüyorum, ancak turizm alanında faaliyettekiler ilgilenir onların haricinde çok ilgilenilmez diye düşünüyorum.

Görüşmeci 10 (62 yaşında, erkek, ilkokul mezunu, sektör deneyimi 16 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya'nın doğa harikası yerleri çok fazla ama birilerinin tanıtması lazım. Müdürlüklerin ve Belediyenin bu işe el atıp bizim gibi amatörleri de bilinçlendirmesi gerek.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm bence bir misafir geldiğinde buraların doğal güzelliklerini gezdirip tanıtıp onun da başka bir yere gittiğinde buraları anlatması ve buraya gelmelerine vesile olması demek diye düşünüyorum. Buna Amasya'da örnek bir firma avcılık üzerine turist getirip onları gezdirdiğini biliyorum.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Kesinlikle hiç yeterlilik yok. Şu anda Amasya'da iç ve dış gezi yapan, Hac Umre turizmi yapanlarla hiç ilgilenen yok, bir kapsam içine alınmıyor, buna da çok üzülüyoruz.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Müdürlüklerimiz ilgileniyor ama daha da ilgilenmesiyle ve Belediye Başkanının da bu işin üstüne düşmesiyle olur. Onlar bizi yönlendirecek, maddi ve manevi desteğe ihtiyaç var. Şimdi adam alıyor Çanakkale'ye gezi yapıyor, tamam ama Çanakkale'yi de buraya getirmek lazım. Amasya'nın tarihi ve kültürel değerleri çok. Buraya getir bir Egeliyi buranın örf ve adetleri ananelerine aşık olur.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bana göre çok güzel olur, her yönden güzel olur. Bir kere esnafımıza faydası çok olur. Kendi halkımız değişik insanlar görür kaynaşmalar olur. Birbirine gidiş gelişler olur. Her konuda faydası olur.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Çok olur. Şimdi adam geliyor gezmeye doğudan batıdan, bizim Amasyamız bir geçiş güzergahı ama burada konaklama yapmıyor. Geliyor geçerken ya bir su içiyor ya bir çay

içiyor. Biz isteriz ki gelsin bir yemek yesin otelimizde pansiyonumuzda kalsın, ırmak kenarını gezsin gece orayı görsün. Çok faydası olur yani memleketimize ve halkımıza.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Amasyanın halkı sosyal bir halk ama bilmediği için bakış açısı normal gelir ama anormal gelmez. Eğitim verilir bilgi verilirse bu halk bakar. Şimdi Amasya'da bir yabancı iki gün gezsin üçüncü gün tanınır, insanlar ona bakar alışır toplum yaşantısı değişir.

Görüşmeci 11 (62 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 22 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasyanın iyi bir potansiyeli var, hem tarihi açıdan hem coğrafi açıdan iyi bir doku ve malzeme var. Geriye dönük Amasyanın turizm referansı da var yani 1967/1968 yıllarında Amasyada bilinen restoranların yemekleri fransız firmalarının tanıtım kataloglarında vardı.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Bilgim var tabi ama ekoturizm çok geniş bir konu. Ekoturizm biraz daha eğitilmiş insanlara hitap eder, onun tatmin ettiği kitle farklıdır, o başka bir haz duyar. Gezip gördüm meselesinden ziyade keyif aldım, orda bulunmaktan o aktiviteyi yaşamaktan keyif aldım diyen insanlar açısından anlamı vardır.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yani şey yeterli değildir, insan kaynağı lazım, yetişmiş insan lazım, biraz daha gönüllü kişiler lazım. Karlılık üzerine giderseniz bu alanda insan da bulamazsınız iş de bulamazsınız.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Aynı yere geliyoruz, insan malzemesi ve onu tatmin edecek gelir, devamlılık için gelir lazım. Başlatmak için o alanda yetişmiş iyi hevesli gönüllü insanlar lazım. Yoksa başlayamaz.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bence tanıtım ve vitrin değeri daha çok olur. Reklam boşa atılmış kurşundur geri dönüşü olmazsa boşa gider. O yüzden vitrin değeri dah iyi olur.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Mutlaka olur. Şimdi bizim müşteri portföyümüz genelde yabancıdır, fransızlar, ingilizler, belçikalılar, amerikalılar ve tercümanlar v.s. Şimdi bizim çobanlar bize rehberlik eden arkadaşlarımız turistler onlara bir şey ikram ettiğinde mersi demeyi öğrendiler mesela. Aynı şekilde bizim toplulumuz pet şişeleri atar sağa sola ama turistlerin onları topladığını görüyorlar ve şimdi hiç atmıyorlar.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Yani şimdi biraz devletle ilgili boyutu var bu işin. Halkla falan bu iş olmaz, halk öyle baksa ne olur böyle baksa ne olur yani bir doktor arkadaşımın bir sözü var “hastanın görüşü sorulmaz” der. Yani koşullar oluşuyorsa halkın ne düşündüğünün pekte önemi yok. Şartlar oluştu biz başladık mesela halk ne der diye düşünmedik. Ama tabi gittiğimiz köylerde ve alanlarda halkla bir takım iyi diyaloglar kurduk, ne yaptığımızı anlattık ve o çevreye zarar vermediğimizi gördüler, bu şekilde bir koordinasyon kurup çalıştık. İşte ordan bir takım sebze meyve ihtiyacımızı karşıladık, alanla ilgili rehberlik edecek personel ihtiyacımızı karşıladık gibi.

Görüşmeci 12 (50 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 28 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya ekonomisinin olmazsa olmazlarından bir tanesi turizm. En büyük ekonomik katkıyı sağlayacak alan.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Genel olarak turizmle ilgili Amasyada çok değer var ama bunu siz biliyorsunuz ben biliyorum. Örneğin geçen gün bir blokda gördüm insanlar boraboya gelmişler konaklamışlar

ve oranın ekonomik olduğundan bahsetmişler. Ben kendim gittim gördüm mesela Taşovanın esançay mevkiinde bir göle, müthiş bir yer. Eminim gidip görmediğimiz çok yerler vardır ve bunların piyasaya çıkarılması tanıtılması lazım.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Tabiki yeterli değil, hiç bir şey yeterli değil. Turizmde sürekli kendinizi güncellenmeniz gerekir. Amasya protokolünün her yıl Amasya’ya ilave bir yenilik katması lazım. Örnek vereyim Amasyanın her tarafı dağlarla çevrili, uzağa gitmenize gerek yok. Peri Bacalarından buraya balon getirmenize gerek yok. Dağcılık federasyonu diye bir yer var, gideceksiniz biz böyle bir yerden geliyoruz, o da gelecek bir organizasyon yapacak Türkiye’nin en iyi dağcıları gelecek, bizler de bu memleketin evladı olarak ben konaklamasını karşılayacağım, öteki yemeğini verecek, beriki başka bir ihtiyacını karşılayacak. Sonra yansıtacaksın ışığı gece gündüz adam çıksın dağa sana burada şov yapsın, herkes onu dağa çıkarken seyretsin.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Bunu görev adletmemiz lazım, biz protokol ve işletmelerle daha sıkı bir bağ kurarsak bir planlama olursa eğer herkes yapacağını bilir. Gelişim için var olanı parlatacaksınız artı birşeyler üretmek zorundasınız. Elmayla ilgili, bamyayla ilgili ya da bu ekoturizm alanlarıyla ilgili mutlaka birşeyler üretmek zorundasınız.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Mutlaka katkısı büyük olacaktır. Dünyada hareket halinde gezen birçok insan var ve bunu bizim gibi bilmeyerek yapmıyorlar yani. Dünyada markalaşmak lazım. Amasya’ya gelen yerli yabancı turistlerin herkese katkısı çok büyük, bütün esnaflara. O yüzden tabi ki bu hareketlilik olduğunda ekonomiye katkı büyük olacaktır.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur tabiki sosyal, kültürel anlamda da olur. Eğer bir memlekete çok yabancı girişi oluyorsa insanları bazı şeylere alıştırırsınız. Giyiminden kuşamından tut yediğine içtiğine kadar. İnsan hareketliliğinin hem ekonomiye hem de kültüre etkisi çok fazla.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bilgi sahibi olduğunu düşünüyorum. Amasya ve çevresi tarım ve hayvancılıkla uğraşıyor. Dolayısıyla hepsi tabiatın içinde. Hepsinin bir bağı bahçesi var, yani bu kültüre uzak olmadıkları için burada çok büyük sorumluluklar almayacaklarını sanmıyorum. Bilmiyorlarsa da bilgilendirildiğinde öğreneceklerdir, anlayışla karşılayacaklardır. Burada bağında bahçesinde tarlasında çalışan insanlar, öğle vakti geldiğinde bir gölgeliğe çekilip semaverini yakıp ayağını uzatmayı biliyorlar. İşte bu insanları eğitirsen orayı bir ticarethaneye çevirmeyi bilirler.

Görüşmeci 13 (52 yaşında, erkek, önlisans mezunu, sektör deneyimi 29 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasyanın kalkınması için en önemli gelir kaynaklarından birisi turizm. Tarihi ile, yerleşimi ile, gezilecek yerleri ile ziyaret edilen bir yer olduğu için en önemli gelir kaynağı turizm.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Amasyada ekoturizm alanı ilan edilebilecek yerler var, yapılabilecek yer de çok. Boraboyda yapılabilir, kuş cennetinde yapılabilir, yaylalarımız var oralarda yapılabilir. Fakat şu ana kadar ekoturizm çalışması olmadı, sadece yürüyüş parkurları oluşturuldu.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yeterli değil. Ekoturizm alanında şu ana kadar bir çalışma da yapılmadı. Sadece şahıslar kendi arazisine ekoturizm alanı ilan edilsin diye müracaat ediyor ama şu ana kadar gerçekleştiren olmadı.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Öncelikle Ekoturizm alanları ilan edeceksiniz onun yanında gelen ailelerin konaklaması için oteller yapılabilir, restoranlar yapılabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Amasyada turizm mayıs ve eylül arası, ekoturizm faaliyete geçerse insanlar kışın da ziyarete gelir, orada vakit geçirir, konaklama sağlanır. Gelenler de hiç olmazsa iki veya üç gün, en az bir gün kalıp oradan çarşıya gelir tarihi turistik mekanları gezer ve amasyaya gelir sağlayacaktır.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur. Amasya merkezi zaten turizmi ayakta tuttuğu için ekoturizm ilan edildikten sonra oralara da gelen ziyaretçiler, turistler burada harcama yapacak, konaklayacak yiyecek içecek yani günübirlik bile gelen turist su alsa turizme katkı sağlamış olur.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Yerel halkta turizmle bilgili olan çok fakat ekoturizmi bilen yok malesef.

Görüşmeci 14 (49 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 30 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasyanın tek çıkar yolu turizm bence. Ne sanayi ne hayvancılık, buna doğa turizmi, kültürel turizm, gastronomi olabilir çok önde örneğin dünyada ilk bamyı Taşovada yetiştirilmiştir.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Amasyada örnekleri var ama çok su yüzüne çıkmamış. Bunları da çıkarmak için kamunun, işletmelerin ve vatandaşın daha çok çalışması gerekiyor.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Kesinlikle düşünmüyorum. Az önceki söylediğim gibi bir araya gelip bu işleri başarmamız gerekiyor. Amasyanın başka ileriye dönük çıkar yolu yok. Bence ilerde Amasyanın bir açık hava müzesi olduğunu fark edip buralara sadece yürüyerek gelecekler.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Mesela patlıcan peli diye bir yemek var Amasyanın eski mutfağına dayalı bir Osmanlı yemeğı. Bamya da mesela Konyalılar sahip çıkar ama bamya Amasyanın ve Taşova'nındır. Bir ürün bir marka bir şehri kalkındırır. Amasya'mızın ürünleri, tarihi, gezilecek yerleri saymakla bitmez. Bunları ortaya çıkarıp tanıtmak lazım.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Hizmete bağlı, herşeyin karşılığı olmalı. İnsanlar geldiğı yere para bırakıyor ama hizmet önemli, karşılığı olmalı.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur ama dediğim gibi başarılı olmamız lazım. Bu alanın ilgililerini Amasyaya getirebilmemiz lazım.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bilgi sahibi tabiki Amasya Karadenizde kültürel seviyesi en yüksek illerden biri. Ama tabiki tam anlamıyla bilgilimi araftayım. Bunlar festivallerle olur, fuarlarla olur, tanıtımla olur.

Görüşmeci 15 (51 yaşında, erkek, önlisans mezunu, sektör deneyimi 25 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Yüzde yüz çünkü Amasya büyük bir şehir ama ekonomisi çorum gibi tokat gibi değil sanayisi bu anlamda çok geniş değil. Daha önce şehir dışından akademik çalışmalar yapmak için gelen araştırmacıların da elde ettikleri ve bize açıkladıkları sonuçlarda Amasyanın gelişmesini sağlayacak iki nokta var birisi tarım, diğeri turizm diye söylediler. Tarım kısmında zaten alanlar belli, toprağı genişletemeyeceğimize göre tarım nereye kadar gideceğı ortalama belli ama turizmin öyle bir dur noktası yok. Amasya'da da turizmi geliştirmek ve gelirini çoğaltmak için çok önü açık bir alan var.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Amasya’da olduğunu düşünmüyorum ama ülkemizde örnekleri var, buralarda yapılabilir mi yapılır. Doğasıyla havasıyla müsait, birkaç arkadaşım bungalow ev denemesi yaptı fakat çok başarılı olamadı ama tabi birazda onların amatörlüğü tanıtım eksikliği sebebiyle. Ama başarılı örnekler olursa gerisi gelir.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yok, şu anda zaten hiç yok, bir yerden başlanmalı. Örneğin domatesi, biberi, tavuğu, yumurtası doğal şekilde bunların yanında konaklaması olsun istediği gibi kendi yemeğini yapsın, çocuğuyla birlikte oraya girsin vakit geçirsin, kuzularla keçilerle haşır neşir olsun. İnanılmaz şeyler olur, bir tatil köyü havasında ama dedesinin çiftliği gibi davransın, böyle birşey olursa ben de haftada iki gün giderim en azından.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Az önce bahsettiğim şekilde aslında doğru strateji ile kime hitap ettiğini iyi belirlemek önemli. Bir çift değil iki sevgili değil. Çocuklu aileler, çocuğuyla gelip bir şeyler öğretip öğrenebileceği, bir domatese tarlada dokunup kokusunu alabileceği, bir keçiye dokunabileceği. Bir keçinin zıplamasını canlı görebileceği, ördek yumurtasını görmemiştir mesela. Görmeyen (kör) bir adama güneş sarı, yuvarlak demek neyi ifade ediyorsa göstermediğiniz güzellikler de insanlar için bir şey ifade etmez. Göz görecek o çocuk görecek onları ve bence önce aileler hedeflenmeli.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Örnek veriyorum afaki, bugün bir milyon dolar gelir ile başlarsan onu yüz milyon dolara çıkarmamak için engel yok doğru yönetilirse. Zaten birileri buradan para kazanmaya başladığında arkası gelir, daha iyi neler yapalım konuları konuşulmaya başlar.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur, şuan biz ne yapıyoruz? Tarih turizmi. Buraya gelen insanlar deniz görmüş, kumu görmüş, sahil görmüş yemiş içmiş ortalama kırk yaş ve üzeri dünyayı görmüş insanlar geliyor. Biz son noktadayız burada tarihi görmeye geliyorlar. Ama ekoturizm için bu geçerli

değil. Her an hızlı bir şekilde hareket edebilecek genç turistlerin de gelip istifade edeceği bir alan. Bugün otuz yaşındaki bir çiftin üç yaşında çocuğu var.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bir bakış açısı yok tabi ki. Az önce verdiğim örnekteki gibi görmeyen gözün bir fikri de olmaz tabi ki göstermek lazım.

Görüşmeci 16 (21 yaşında, kadın, lisans mezunu, sektör deneyimi 3 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Şu anda çok etkili olduğunu düşünmüyorum.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Konu hakkında çok fazla bilgim yok ama Boraboy tarzı yerlerin olduğunu biliyorum.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yani sadece bir tanesini sayabiliyorsam şu an demekki bu yeterli değil.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Burada çok fazla doğal alan var yaylalar olsun, meyve üretilen yerler olsun, oralarda belki bir şeyler yapılabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Şuan hiç olmadığını, çok az olduğunu düşünürsek geliştirilirse tabii ki katkısı olacaktır.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Geliştirilirse katkısı olur tabi ki.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Ben turizm sektöründe olmama rağmen bilgin yoksa halkın çok fazla bilgisinin olduğunu düşünmüyorum.

Görüşmeci 17 (65 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 16 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasyanın turizm dışında kalkınma şansı yok. İki dağ arasına yerleşmiş bir yer, tüm medeniyetlerin yaşadığı bir alan. Konumu ve tarihi itibarıyla mükemmel bir yer.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Burada da yapılabilir. Turizm Amasya’da başlayalı çok olmadı, 2000 yılında başladı. Ekoturizm anlamında burada çeşitli alanlar var. Gerekli rehber ve servis hizmeti, alt yapı ve maddiyatla birlikte olacağını düşünüyorum.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Değil. Turizm de yeterli değil. Birtakım gerekli çalışmalar ve düzenlemeler yapılması lazım.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Yetkililer ihtiyaç olan birtakım hizmetleri sağlaması lazım, ayrıca ben otel sahibi olarak, diğer sivil toplum kuruluşu temsilcileri olarak herkesle iletişime geçerek yapılmalı. Çünkü herkes ticaret yapamaz, herkes organizatör olamaz, herkes işletmecilik yapamaz, herkes esnaf olamaz. Güvenilir ekipler oluşturulması lazım.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Amasyada meyvecilik var mesela. Ama bazı eksiklikler giderildiği zaman bırakın Türkiye’yi Avrupa’yı da geçeriz. İnsanlar burada kalmak istiyor herşeye rağmen.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur. Parasal girdi olduğu zaman katkı olur.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Amasya halkı turizmde biraz zayıf. Gerekli fizibiliteler yapılırsa, halka ve işletmecilere gerekli destek ve bilgilendirmeler yapılırsa çok muhteşem bir bakış açısı olur.

Görüşmeci 18 (37 yaşında, kadın, lisans mezunu, sektör deneyimi 18 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlının kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasyanın Turizm ve Tarım sektörleri dışında çok fazla bir seçeneği yoktur. Sanayiye elverişli değil, o yüzden turizm çok önemli.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm hakkında bilgim var. Amasya'da ufak çaplı çalışmalar oldu devlet destekleri ile ama dönem dönem yöneticiler değiştikçe projeler yarıda kalıyor, çok da amacına ulaşmıyor.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yeterli olduğunu çok söyleyemem, birtakım çalışmalar var kış turizmine yönelik fakat yazın daha efektif çalışmalar yapılabileceğini düşünüyorum. Bazı yaylaların yeterli tanıtımının yapılmadığını düşünüyorum. Hem yurt içinde hem yurt dışında yeterli tanıtım yok.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Yaylalar üzerinde, doğal güzellikler üzerinde tesisler yapılabilir. Devlet desteği ile başlanabilir, yollar teleferik, telesiyej, alt yapı çalışmaları yapılabilir. Irmak gezileri zenginleştirilip teknolojiden de daha fazla yararlanılabilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Turizmi destekleyeceği kesin. Yaylalarımızda gerekli tesisleşme olsaydı turist burada bir gece daha fazla kalması sağlanabilirdi, bu olursa etkisi olacaktır.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Az önce de anlattım, gerekli tesisleşme ve destekler olursa tabiki olur.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Amasyanın yerel halkı ekoturizme kendi imkanlarıyla ulaşmaya çalışıyor. Yazın insanlar serin yaylalara çıkıyorlar, herkes kendi aracıyla yaylaya çıkıyor, belki ekoturizmle alakalı fikri yoktur ama yaşıyorlar kısıtlı imkanlarla.

Görüşmeci 19 (38 yaşında, erkek, lise mezunu, sektör deneyimi 21 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizm sektörünün Amasya ekonomisinde güzel bir yeri var. Amasya turizm potansiyeli olan bir şehir.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Amasyada şu anda o şekilde bir turizm mantığımız yok.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Düşünmüyorum fazla, genel olarak.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Tabiki bu birkaç otelciyle falan olacak bir iş değil, Amasya'nın geneli olsun siyaseti olsun Kültür Turizm Müdürlüğü olsun herkesin taşın altına elini koymasına gerekiyor bir şeyler olabilmesi için.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Çok güzel olur tabiki.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Tabii ki olur, esnaf olarak, turizmci olarak, restorantı, kafesi, hediyelik eşyacısı açısından hepsine faydası olur.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Hiç kimsenin ben bilgi sahibi olduğumu düşünmüyorum bu konuda.

Görüşmeci 20 (25 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 7 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turistlerin bize de Amasya'nın da kalkınmasına çok büyük katkıları olacağını düşünüyorum.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm hakkında çok bir bilgim yok, ama Amasya için faydası olacağını katkısı olacağını düşünüyorum.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Malesef, yani bu konu hakkında uzmanlaşmış kişilerin faaliyetleri olursa turizme katkı sağlar, emekçi arkadaşlarımızda faydalanmış olur.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Yani bu durumda herkesin taşın altına elini koyması ve ekoturizmin canlandırılması lazım.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Çok büyük faydası olur, dediğim gibi diğer çalışma arkadaşları ile beraber turist çektiğimiz sürece hem Amasya kalkınır hem Amasya'nın sesini duyurmuş oluruz.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Katkısı olur evet. Bu durumu hep birlikte çalışarak başarabileceğimizi düşünüyorum.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Yani çok bilgi sahibi olunduğunu düşünmüyorum, bu konuda bilgilendirmeler yapılması gerekiyor. Hep birlikte bilgi sahibi olursak nedir, nasıl yapılır hakkında Amasya'mıza kazandırabileceğimizi düşünüyorum.

Görüşmeci 21 (68 yaşında, erkek, lisans mezunu, sektör deneyimi 12 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Amasya'mız konum itibariyle turizm bölgesinde ve Çorum, Samsun, Sinop, bunların toplamından iki kat fazla turist geliyor Amasya'ya. Amasya geçiş güzergahında olduğu için de etkili yani.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm var, örneğin marka değerimiz olan Boraboy. Bunların yanı sıra yaylalarımız var, göllerimiz var ama tesisleşme istiyor, tesisleşmede de on iki ay çalışması lazım, çalışmazsa maliyeti kurtarmıyor.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Ekoturizm için bir ara rotalar çizdiler, offroadcılar trekkingçiler geldiler zaman zaman ama biz ekoturizm konusunda zayıf kaldık yani şimdi bazı yerlere tesis yapsakta on iki ay hizmet verme imkanı zayıf. Onun için gelişmiyor.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Bana göre örneğin Boraboya götüreceksek insanları onun yanındaki, üstündeki yaylaya da götürmek lazım. İnsanlar yaylanın da ne olduğunu bilmiyor. Kısa dönemde oraya doğal bir tesis nasıl yaparız onu düşünmek lazım. Mesela Artvin'de Macahel var orada beton yapılaşmaya izin yok, orada çok güzel bir doğal bütünlük oluşturulmuş. Ora varken burada hiç başlanmamış bir yere ben gelmem mesela. Buradaki birçok doğal alanlarımıza ben gittim ama müşteriye oraya getirmek için beklentiyi karşılamak gerekir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Amasya bir kere farkında değil, markalı bir ürünümüz var elma, ama elma ortada yok. Örneğin esençay yapıldı, biz de destek verdik o dönem, sonra birtakım üzücü olaylar oldu terörizm vari olaylar. Yöresel kaldı dış turizme açılmadı.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur tabi ama marka değerlerimize bile yeterli önemi veremiyoruz. En büyük sıkıntımız oralarda sürekliliği sağlamak. Bunun için de yol önemli, alana yeterli bakım önemli.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Amasya halkı kendi yeşil ile iç içe olduğu için böyle bir hasretliği, merakı yok. Amasyalı olup da daha Kral Mezarlarını görmemiş adam var.

Görüşmeci 22 (64 yaşında, erkek, önlisans, sektör deneyimi 6 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizm Amasya'da pek geliştiğini zannetmiyorum, onun için kalkınmada da pek etkili olacağını sanmıyorum. Oran olarak yüzde on, on beş olabilir. Çünkü ne yetkililerin ne de bu işi yapanların pek bir bilgileri yok.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Yok, o konuda hiç bir bilğim yok. Turizm şirketlerinin de bununla ilgili bir çalışmaları yok.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yok, öyle bir faaliyet yok bildiğim kadarıyla. Bir çok yerler var Amasya'da ama kendi yerlerimizi kendimiz keşfedemiyoruz.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü bu seyahat acentelerini toplayacak (bilgilendirecek), zaten bu işlerdeki belki de en tahsilli olanları bizleriz, bu alanla ilgi herhangi bir tahsilleri de

yok acentelerin.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Genel olarak ekoturizm gelişirse yüzde yirmi beş katkı sağlar çünkü Amasya’da görülecek çok yerler var ama maalesef biz bile bilmiyoruz Amasya’yı.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: İllaki olur. Çünkü gelecek turistler alışveriş yapacak, yemek yiyecek, vasıtaları kullanacak ve bir gelir bırakacak.

10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Maalesef bilgi sahibi değil ve bu konudan da haberleri olduğunu sanmıyorum. Turizm şirketlerinin bile haberi yok. Amasya’da doğa anlamında, tarih anlamında çok yer var ama bizler bile bilmiyoruz. Biz Avusturya’da bir çilek bahçesine gittik örneğin, orada adamlar şunu diyor “yiyebildiğiniz kadar yiyin ücretsiz, ama giderken yarım kilo da olsa bir kilo da alsa ücreti ile alın götürün”. Orada insanlar bilinçli ama burada o bilinç yok şu an.

Görüşmeci 23 (61 yaşında, erkek, önlisans, sektör deneyimi 14 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Yeterli olduğunu sanmıyorum ama geçmişi bildiğimiz için o zamandan bu zamana ilerleme var fena değil ama daha da güzel olacağına inanıyorum.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Fazla bilgimiz yok o konuyla alakalı.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Ben bilmiyorum ki ne olduğunu, yeterli olup olmadığını söyleyemem o yüzden.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: O konuda pek bir şey söyleyemeyeceğim.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Onu da tahmin edemiyorum, bilmiyorum yani bir şey diyemem.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Tabii turizmin her yönünün katkısı olur, niye olmasın.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Tahmin etmiyorum, yeterli bilgiye sahip değiliz bu açıdan, daha iyi bilinmesi lazım yani.

Görüşmeci 24 (43 yaşında, erkek, lise, sektör deneyimi 15 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlının kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Şuan turizmin Amasya'da etkili olduğunu düşünmüyorum, Amasya turizme yatırım yapmıyor.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Evet bilgimiz de var daha önce bu alanla ilgili tecrübelerimiz de var. Amasya'da yapılabilir mi yapılır, örnekleri ve uygun zemini var. Boraboy gibi, Tavşandağı yaylaları gibi, ufak da olsa şelaleleri gibi yerleri var.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Çalışma yok ki. Tamam biz buraya bir destinasyon açtık, bununla bitmiyor, yolu var, konaklaması var, bunlar önemli.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Az önce de söylediğim gibi, tesisleşme yapmakla da bitmiyor tanıtım ve alt yapıyla geliştirilebilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Buna maddi bir bedel biçemem şu an ortada bir şey yokken ama yapıldığında mutlaka katkısı olur.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Mutlaka olur. Yalnızca doğa turizmi diye bakmayın, bu gelen insanların arasında yatırımcılar da var. Belki çok hoşuna gidecek yatırım yapacak oraya. Sonuçta yatırımcılar yatırım yaptığı yerleri ya turizm aracılığı ile görüyor ya bir aile gezisinde ya da oranın lokasyonu ile alakalı görüyor ve ona göre araştırma çalışması yapmaya başlıyor.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: O konuya çok bir yorum yapamıyorum çünkü halkın düşüncesine çok hakim değilim ama halk bununla alakalı pozitif düşünceye sahip olsaydı bu konuda mutlaka yatırımlar yapılardı.

Görüşmeci 25 (49 yaşında, kadın, lisans, sektör deneyimi 25 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Turizmin kalkındırmadığı bir yer yoktur. Amasya'nın çok değeri var, Lokman Hekim gibi mesela ama farkında değiliz.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Ekoturizm hakkında bilgim var tabi alanım olduğu için detaylı bilgim var ama ben Amasya'da bunun yapıldığını düşünmüyorum. Boraboyu bile yıllardır geliştiremedik. Ekoturizm için çeşitli alanlar var bizim bireysel gezdiğimiz ama herhangi bir tur ya da plan yok.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Çok kötü. Biz var olanı parlatıyoruz, üstüne hiçbir şey koymuyoruz hatta olanı da kötü kullanıyoruz.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Bir kere turizm açısından bakacak olursak burada yeterli konaklama tesisi yok. İkincisi bizim milliyet kısmını bırakıp daha fazla insana nasıl ulaşabiliriz ona bakmamız lazım. Gözümüzü yurt dışından gelecek insanlara dikmezsek turizm gelişmez.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bana göre Anadolunun bir çok yerinde olduğu gibi Amasyada'da biz bu alanları turizme dahil edebiliriz ve doğaya dönüş var insanlar doğaya dönmek istiyor artık, toprakla haşır neşir olmak istiyor. Bunu çocuklara da göstermeliyiz çünkü meyve ağacı diye bir şey görmüyor çocuklar. Nasıl Kapadokya'da bağbozumu yapılıyorsa Amasya'da da bunu yapabiliriz. Amasya elmasının hassasiyeti önemli bunlarla ilgili görsel bir çalışma bile yok. Mahsül toplama etkinlikleri yapılabilir, topladıklarının bir kısmı onlara verilebilir, doğru toplamayı öğrenenlere sertifika verilebilir örneğin.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur tabi ki. İnsanların doğaya dönüşünü hızlandırırınız, mesela tuz gölünde bunu yaptılar insanlar akın akın görmeye gitti, salda gölünü bilen yoktu şimdi herkes orayı görmeye gitti. Siz tanıtırsanız bunun için emek verirsiniz olur. Buraya turizm için gelen insanlar aç kalıp geri gidiyor, çünkü siz tarihe sıkıştırmamalısınız turizmi sadece. Alan açarsanız insanlar daha fazla kalır. Tarih yanında ekoloji ile eğlence ile dolduracaksınız.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: "Burdan olmaz, biz denedik olmadı.." mantığı var burada. Bu nasıl aşılır bunu başaracak olanları bulmak lazım, iş adamlarına ulaşmak lazım. Çeşitlendirmek zorundayız turizmi bunun için de en kolayı ekoturizm belki. Ama birlikte çalışmak lazım.

Görüşmeci 26 (40 yaşında, erkek, önlisans, sektör deneyimi 1 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Yüzde elli olduğunu düşünüyorum şu anda çünkü eksiklerimiz çok.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya'da örnekleri var mı?

C: Amasya'da örneği yok, girişimler oldu ama yapılamadı şu ana kadar ama olsun istiyoruz.

6. Amasya'da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Yetersiz.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Amasya’da yeşil alan doğal alan çok. Eğlenceli aktivite alanları olması lazım. Bizim bir teleferik projemiz vardı o da iptal oldu. Yamaç paraşütümüz vardı bir anda yok oldu. Bu çalışmaların olması gerekiyor.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Bence çok iyi olur. Ekoturizm Amasya’ya her anlamda katkı sağlar, turizm anlamında, otelcilik anlamında, yerel esnaf anlamında.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Az önce anlattığımız konuları uygularsak eğer çok katkısı olur.

10. Sizce Amasya’nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bence bilgi sahibi değil, çok azı bilgi sahibidir. Bence Amasya’ya katkısı olacak bu alan ile ilgili bilgilendirilmenin yapılması lazım.

Görüşmeci 27 (32 yaşında, erkek, lisans, sektör deneyimi 6 yıl):

4. Turizm sektörünün Amasya İlinin kalkınmasında ne kadar etkili olduğunu düşünüyorsunuz?

C: Bayağı etkili olduğunu düşünüyorum açıkcası. Amasya bir turizm şehri ama fırsatları iyi değerlendirmek lazım.

5. Ekoturizm hakkında bilginiz var mı ve Amasya’da örnekleri var mı?

C: Bu konuda fazla bilginiz yok ama Amasya’da ilgili alanlar var ancak konunun üstüne düşülmüyor. Geliştirilebilir.

6. Amasya’da ekoturizm alanında yapılan faaliyetlerin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

C: Ben yeterli olduğunu düşünmüyorum şahsen.

7. Amasya İlinde ekoturizm faaliyetleri nasıl geliştirilebilir?

C: Reklamla geliştirilebilir, biri öncülük yapabilir, proje geliştirilebilir, acenteler destekleyebilir, Kültür Turizm müdürlüğü destekleyebilir.

8. Size göre ekoturizmin Amasya ekonomisine katkısı ne kadar olur?

C: Turizm alanında düşünürsek yüzde otuzlara kadar daha katkısı olacağını düşünüyorum.

9. Ekoturizmin Amasya ilinin kalkınmasına katkısı olur mu? Nasıl?

C: Olur tabii ki muhakkak, gelen misafirlerin katkısı olacaktır.

10. Sizce Amasya'nın yerel halkı ekoturizm hakkında bilgi sahibi mi ve konuya bakış açıları nasıldır?

C: Bence bilgi sahibi değiller, bilgi sahibi olsalardı muhakkak bu durumu değiştirmek için bir çaba sarfederlerdi ama ben bilgi sahibi olmadıklarını düşünüyorum.

EK 3: Katılımcı Gönüllülük Formu Örneği

Bu çalışma, Amasya İlinde Ekoturizm ve Kalkınmaya Etkileri başlıklı bir araştırma çalışması olup Amasya İlinde uygulanan ve uygulanabilecek olan ekoturizm faaliyetlerinin ilin kalkınmasına etkilerinin ortaya çıkarılması amacını taşımaktadır. Çalışma, Öğretim Görevlisi Fatih İZCI tarafından yürütülmekte ve sonuçları ile Yüksek Lisans Tezi ortaya konacaktır / bölgesel kalkınma alanında yapılacak çalışmaların gelişimine ışık tutulacaktır.

- Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır.
- Çalışmanın amacı doğrultusunda, görüşme (araştırmanın türü/türleri) yapılarak sizden veriler toplanacaktır.
- İsmınızı yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz/araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır.
- Araştırma kapsamında toplanan veriler, sadece bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacak, araştırmanın amacı dışında ya da bir başka araştırmada kullanılmayacak ve gerekmesi halinde, sizin (yazılı) izniniz olmadan başkalarıyla paylaşılmayacaktır.
- İstemeniz halinde sizden toplanan verileri inceleme hakkınız bulunmaktadır.
- Sizden toplanan veriler elektronik ve matbu kayıt yöntemi ile korunacak ve araştırma bitiminde arşivlenecek veya imha edilecektir.
- Veri toplama sürecinde/süreçlerinde size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep olmayacaktır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zamanda ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.
- Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz. Çalışma hakkındaki sorularınızı Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bölgesel Kalkınma İktisadi Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans bölümünden Fatih İZCI'ya yöneltebilirsiniz.

Araştırmacı Adı :
Adres :
Mail Adresi :
Cep Tel :
:

Bu çalışmaya tamamen kendi rızamla, istediğim takdirde çalışmadan ayrılabilceğimi bilerek verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını kabul ediyorum.

(Lütfen bu formu doldurup imzaladıktan sonra veri toplayan kişiye veriniz.)

Katılımcı Ad ve Soyadı :
İmza :
Tarih :/.../20....